Andrei Drăgulinescu

Dependența în cultura şi civilizația morții

- **Dependența de Internet**
- **Telefonia mobilă**
- **Muzica modernă**
- **Metodele psihoterapeutice, Harry Potter şi mişcarea New Age**

Andrei Drăgulinescu

PROBLEME ALE COPIILOR ŞI TINERILOR

la început de secol XXI

- **Dependența de Internet**
- **Telefonia mobilă**
- **Cuptoarele cu microunde**
- **Muzica modernă**
- **Metodele psihoterapeutice, Harry Potter şi mişcarea New Age**

Cuvânt înainte

Cartea de față se adresează atât tinerilor cât şi adulților şi unii şi ceilați fiind în egală măsură în situația de a fi victime ale dependențelor de tot felul. Nu ne-am propus să punem în discuție toate dependențele care distrug viețile oamenilor, în primul rând pe cele ale tinerilor şi nici dependențele prea bine cunoscute, cum ar fi alcoolul, fumatul, narcomania etc. Ne-am referit aici în primul rând la subiecte dintre cele mai delicate, care au beneficiat până acum de o abordare foarte sumară sau au fost tratate dintr-o perspectivă care nu poate aduce decât dezorientare şi mai multă în sufletul tinerilor...

Tema centrală a cărții este *dependența* ca armă ucigătoare de trup şi suflet, cu efecte care se pot înveşnici.

Fără a trimite la o entitate anume, întrucât nu o cunoaştem, afirmăm cu siguranța evidenței că *dependența* este un concept fundamental în cultura morții, cea care domină postmodernitatea, de inspirație satanică, extrem de complex, temeinic studiat, pus în operă de inițiați în ştiința ocultă a manipulării individului şi a maselor.

Pentru a fi teologic expliciți, dependența nu este în firea omului, făcut de Dumnezeu după chipul Lui, rațional, iubitor şi liber, încununare a creației, împărat al ei, preot şi profet – stăpân deci – , dotat pentru sfințenie, sfințitor, înainte-văzător. Cauza creației este preaplinul iubirii dumnezeieşti şi țelul: comuniunea veşnică în iubire a făpturii cu Creatorul ei, fără ca Dumnezeu să încalce libertatea omului de a-I spune *nu*.

Dependența este lucrare satanică şi descalifică omul de potențialul lui harismatic, îl face să piardă demnitatea împărătească şi sfințenia, rudenia spirituală cu Creatorul său şi îl înrobeşte patimilor. Din colaborator al lui Dumnezeu la proniație, omul devine târâtură închinătoare la idoli: la diavol, la el însuşi şi la patimi.

Dependențele ajung să fie boli degenerative, proces reversibil abia la Parusie (a doua venire a Domnului şi înnoirea întregii firi).

Dependența presupune anticiparea coruptivă a satanei – direct sau prin reprezentanți dintre cei mai decăzuți ai speciei umane, ei înşişi ajunşi robii lui; sau sub acoperire – , dar şi complicitatea omului împotriva omenității sale.

Demersul vizează pierderea omenității întregii umanități, adică desfigurarea omului şi eşecul asemănării cu Dumnezeu. Lucifer vrea chipul lui în om, dar această înlocuire este imposibilă prin chiar modul creației, fără participarea volitivă a omului. Satana nu se poate confrunta direct cu Dumnezeu în chipul Lui din om, dar îndumnezeirea, dar asemănarea cu Dumnezeu a omului, îndumnezeirea lui, adică, e determinată de voința omului: cu Dumnezeu sau cu Satana, liber sau sclav, viu sau mort în veci. Aici păcatul sinuciderii şi tot aici putința mânturii şi a îndumnezeirii pentru scenarist numai vină de rapt al vieții; pentru actor, de la caz la caz: sunt dependenți înrăiți, vicioşi, împătimiți, părtaşi la robirea lor şi a altora, dar şi dependenți-victime numai ale celor dintâi inocenți – cum ar fi bolnavii cărora ştiința medicală a vremii le poate oferi în exclusivitate medicamente care dau dependență (cu precădere în maladiile psihiatrice

şi neurologice). Victimele alimentaţiei chimizate ori chimice de-a dreptul (sucuri, bulioane, prafuri pentru budinci, îngheţate, supe, arome etc.) sau ale hormonizării animalelor de fermă, sau ale mutaţiilor genetice în culturi, sunt până la un punct nevinovate, dar dacă nu iau măsuri după ce află adevărul despre hrana pe care le-o oferă magazinele, din ataşament faţă de proprietăţile perverse ale produselor din varii motive: gust, aspect, comoditate a preparării, docilitate faţă de producători şi comercianţi. Lupta trebuie dusă de victimă atât spiritual, cu propriile-i înclinaţii negative, slăbiciuni şi patimi dar şi social-politic. Măcar să spună *Nu*! Să-l vadă Dumnezeu pe om că nu se complace prostit, păcălit, orbit, robit, otrăvit, că luptă pe cât îi este cu putinţă, fie şi neachiziţionând produsele nocive, renunţând la mijloacele de informare media, care *toate* au în fapt ca scop dezinformare şi manipulare, înlocuirea autenticului cu imitaţia, înnăbuşirea culturii cu bălăriile invadante ale subculturii, respectul între oameni cu populismul mitocănesc, simţul frumosului, al armoniei, al curăţeniei, care hrănesc şi înalţă sufletul omului spre mult dorita lumină a Raiului, cu urâţenia, şi morală, şi estetică, disproporţia, jegul şi gunoaiele deversate în stradă, mirosuri pestilenţiale, dărâmături, şobolani, copii în canale – născuţi sau avortoni – adulţi îmbrăcaţi pe jumătate, dezmăţ. Şi peste toate, încununarea chiciului şi a vulgarităţii – maneaua difuzată în toate pieţele şi la răspântii atât de tare cât să audă locatarii din măcar zece blocuri. În două decenii, oameni care au detestat manelele, s-au acomodat ca şi cu multe alte orori de ordin cultural, moral şi estetic.

De la acomodare la obişnuinţă şi de aici la dependenţă sunt distanţe insesizabile. Când nu te mai poţi lipsi de mijloacele care-ţi procură otrava zilnică, când nu-ţi place şi critici, dar nu te poţi desprinde de obiectul criticii tale, eşti deja dependent şi de ceea ce critici şi de critica însăşi.

Pentru creştini nu putem pierde ocazia de a spune răspicat că unde este critică este mândrie şi cădere. Critica trebuie înlocuită constant cu rugăciunea scurtă, iute – fie şi numai chemarea *Doamne*! – , tăişul îndreptat spre bârna din ochiul meu nu spre paiul din ochiul altuia. Altă armă decât chemarea Domnului nostru Iisus Hristos nu există pentru a birui dependenţa pătimaşă. Condiţia este dorinţa sinceră de a te elibera din legăturile păcatului cu tot complexul de suferinţe ale sevrajului.

Bine este să nu se ajungă la rădăcina păcatului care se manifestă ca dependenţă, deci la pătimire. Biserica deţine toate mijloacele profilactice şi însăşi rânduială vieţii autentic creştine, la care suntem cu toţii chemaţi dar puţini răspund. Ar fi nerealist să spunem că Biserica este un scut sub care nu se produc devieri, căderi în ispite de tot felul, dar în Biserică are cine să te ajute pentru a te ridica: Domnul şi iubirea frăţească.

În ceea ce priveşte lectura acestei cărţi, am avut intenţia de a nu o lungi peste măsură, pentru a nu-i plictisi pe tinerii care nu au timp sau dispoziţie pentru o lectură mai îndelungată. ***Celor care nu au mai deloc obiceiul să citească, le recomand să citească întâi capitolele în care am dat exemple concrete referitoare la problemele tratate.*** De asemenea, sugerăm tuturor ca, ori de câte ori simt nevoia, să revină asupra pasajelor

din carte care se referă la problemele comune cu cele ale lor şi de care simt că le-ar fi greu să se elibereze.

Cartea de față trage de asemenea un semnal de alarmă privind efectele dăunătoare pe care le pot produce radiațiile emise de telefoanele mobile şi de cuptoarele cu microunde asupra oamenilor, în special asupra tinerilor şi copiilor. Considerăm că se impun măsuri urgente pentru a se găsi soluții prin programe de cercetare, prin aplicarea unor măsuri preventive şi prin informarea populației.

Dat fiind că cel ce cunoaşte este mai puternic pentru că se poate apăra, sperăm că învățămintele din această carte îi vor ajuta pe cei ce-şi vor binele să se țină departe de toate cele vătămătoare pentru sănătatea trupească, mintală şi sufletească.

Aşa să ne ajute Dumnezeu, ca să nu înmulțim răul în lume!

Gabriela Moldoveanu

DEPENDENȚA DE INTERNET - simptome, efecte, tratament

1. Apariția unei noi afecțiuni clinice – dependența de Internet

Kimberly Young, de la Universitatea din Pittsburgh, S.U.A., observa încă din 1996 că „unii utilizatori on-line au devenit dependenți de Internet într-un mod asemănător cu cel în care alte persoane au devenit dependente de droguri sau de alcool, această dependență de Internet ducând la o deteriorare a activității şcolare, sociale şi profesionale."[1]

În România problema dependenței de Internet a fost tratată extrem de puțin. După cunoştința noastră, în țara noastră nu a apărut decât o singură carte care tratează efectele negative ale Internetului, şi anume „INTERNETUL – Tinerii în fața provocării" de Cristian Şerban[2], iar într-o altă carte, „Efectele televiziunii asupra minții umane" a lui Virgiliu Gheorghe[3] problema dependenței de Internet are alocată câteva pagini dintr-o anexă.

„Cea mai mare parte a afirmațiilor privind efectele televiziunii asupra minții umane sunt

---

[1] Kimberly Young, *Internet Addiction: the Emergence of a New Clinical Disorder*, în: 104th Annual Meeting of the American Psychological Association, Toronto, Canada, august 1996.

[2] Cristian Şerban, *INTERNETUL – Tinerii în faţa provocării*, Editura Egumeniţa, 2005.

[3] Virgiliu Gheorghe, *Efectele televiziunii asupra minţii umane*, Editura Evangelismos, 2005.

valabile şi în cazul calculatorului – remarca Virgiliu Gheorghe în cartea citată. Şi imaginea de pe ecranul monitorului, printr-o acţiune de natură hipnotică, împinge creierul într-o stare electrică de tip alfa, subminând, concomitent, ritmul cerebral beta ce caracterizează procesele gândirii logice şi analitice sau, în general, gândirea activă. Din această cauză, în momentul în care utilizăm calculatorul pentru un proces ce solicită gândirea, creierul trebuie să facă un efort mult mai mare decât în mod obişnuit pentru a putea birui inerţia hipnotică în care îl introduc imaginile de pe ecran.

Pe de o parte, vizionarea generează unde alfa, şi pe de altă parte, activitatea solicită unde beta. Aceasta face ca, atunci când ne aflăm cu ochii lipiţi de ecran, procesul gândirii să fie mult îngreunat, desfăşurându-se cu un consum mult mai mare de energie nervoasă şi cu riscul epuizării mult mai rapide a creierului. Prin urmare, calculatorul, ca şi televizorul, indiferent de utilizarea sa, constituie un important factor de stres pentru creierul uman.

Pe parcursul folosirii computerului, ecranul acestuia, ca şi cel al televizorului, inhibă activitatea emisferei stângi şi a cortexului prefrontal şi slăbeşte comunicarea interemisferică realizată prin puntea corpului calos. În schimb, favorizează deschiderea porţilor subconştientului şi înscrierea cu putere în adâncurile acestuia a imaginilor transmise. Aceste fenomene pot avea o intensitate mai mică decât în cazul televizorului atunci când calculatorul este folosit, spre exemplu, pentru tehnoredactare, sau pot fi mult mai proeminente când sunt apelate jocurile video sau anumite locaţii de pe Internet. De fapt, factorii

agravanți sunt schimbarea rapidă a cadrelor şi suscitarea cu putere a emoțiilor şi instinctelor.

Efectele tehnice (schimbări rapide de cadru etc.) surprind, stresează şi copleşesc mintea prin mulțimea informațiilor pe care aceasta trebuie să le proceseze într-un timp foarte scurt şi, ca atare, contribuie la inhibarea activității cerebrale în rețelele neuronale amintite anterior şi, prin urmare, la generarea unor disfuncții corticale.

Emoțiile puternice, fie că este vorba de cele produse de materialele erotice care abundă în lumea Internetului, fie de cele suscitate de violența ficțională a jocurilor video, constituie un alt factor de agravare, căci şi acestea subminează activitatea emisferei stângi şi blochează implicarea cortexului prefrontal.

În multe studii se constată că forța hipnotică şi apariția dependenței în cazul Internetului şi al jocurilor video sunt mult mai puternice decât în cel al vizionării TV. Dependența de Internet este comparabilă cu cea generată de droguri. Mulți, în special studenții şi tinerii, ajung să petreacă nopți şi zile întregi pe Internet, renunțând la orice altă activitate, chiar şi să-şi mai procure hrana şi să mai mănânce. Cu cât mintea este mai puternic captivată în această lume ficțională, cu atât oamenii se simt mai puțin dispuşi şi capabili să ducă o viață normală. Starea de plăcere şi de putere pe care o induce lumea Internetului, îndeosebi în cazul celor deja dependenți, este uşor identificabilă de psihologi cu stările experimentate de consumatorii de droguri."[4]

---

[4] *Idem*, pp. 446-447.

Pentru a decide dacă un subiect este sau nu dependent de Internet, a fost propus un chestionar cu opt întrebări:

„1. Simți că te preocupă Internetul (te gândeşti la activitatea on-line anterioară sau anticipezi următoarea sesiune on-line)?

2. Simți nevoia să utilizezi Internetul pe perioade de timp din ce în ce mai lungi pentru a putea obține satisfacție?

3. Ai făcut de repetate ori eforturi fără succes pentru a modera sau a te abține de la utilizarea Internetului?

4. Te simți neliniştit, prost dispus, deprimat sau iritat atunci când încerci să întrerupi sau să opreşti utilizarea Internetului?

5. Rămâi on-line un timp mai lung decât îți propuseseşi inițial?

6. Ai periclitat sau ai riscat pierderea unei oportunități semnificative în ceea ce priveşte o relație sau o carieră profesională din cauza Internetului?

7. Ai mințit pe membrii familiei, pe terapeuți sau pe alte persoane pentru a ascunde proporțiile implicării tale în Internet?

8. Foloseşti Internetul ca pe un mod de a fugi de probleme sau de a-ți elimina o stare neplăcută (ex. sentimente de neajutorare, vinovăție, anxietate, depresie)?

Cei care au răspuns „Da" la cinci sau mai multe dintre aceste întrebări au fost clasificați ca utilizatori dependenți de Internet, iar ceilalți ca utilizatori normali de Internet."[5]

[5] Kimberly Young, *op. cit.*

2. Efectele dependenței de Internet asupra adolescenților şi soluții de eliberare a dependenței

Joyce Shriner de la Universitatea din Ohio, S.U.A., afirma într-un articol din 2002:

Pe măsură ce popularitatea Internetului în rândul tinerilor creşte, părinții încep să înfrunte noi provocări, unii adolescenți devenind dependenți de Internet. Există mai multe motive pentru această preocupare, printre care enumerăm: folosirea universală a Internetului, lipsa supravegherii de către părinți, imaturitatea şi naivitatea adolescenților.

Youth Internet Safety Survey[6] - un studiu național efectuat prin telefon asupra a 1501 tineri, cu vârste cuprinse între 10-17 ani, a conchis că grupul țintă principal al victimelor Internetului este constituit din adolescenții cu vârste de la 14 ani în sus. Studiul a găsit că aproximativ 1 din 5 tineri a primit o solicitare sexuală, şi 1 din 4 a fost expus în mod nedorit la material sexual pe Internet cel puțin o dată în decursul anului precedent. Marea majoritate a evenimentelor au apărut în timp ce tinerii utilizau computerul lor de acasă. Aproape jumătate dintre aceşti tineri nu au spus nimănui de aceste incidente.[…]

---

[6] Cf. D. Finkelhor, K. J. Mitchell, J. Wolak, *Online victimization: A report on the nation's youth*, National Center for Missing and Exploited Children, Crimes Against Children Research Center, 2000, apud: Joyce Shriner, *Untangling the Web for Internet Addicted Adolescents*, Family Life Month Packet, Ohio State University, decembrie 2002.

Părinții tind să considere că folosirea Internetului reprezintă o modalitate pozitivă pentru tineri de a-şi petrece timpul – şi poate fi aşa, dacă este folosit judicios. Totuşi, mulți părinți nu cunosc cum funcționează un computer şi/sau nu alocă timp pentru supravegherea folosirii Internetului de către copiii lor. Spre deosebire de alte forme de distracție ale copiilor (ex. jocuri video, TV, muzică), care deseori sunt supravegheate de părinți, Internetul nu este. Este complet lipsit de reguli şi legi. Aşadar, părinții trebuie să-şi exercite dreptul şi responsabilitatea de a supraveghea folosirea Internetului de către copiii lor.

Puterea Internetului

În cartea sa *Dependența virtuală*, Dr. David Greenfield sugerează că trăsăturile caracteristice unice ale Internetului pot contribui la tendințele de dezvoltare a dependenței. Aceste caracteristici includ:

- **Accesul uşor** – Cu apăsarea unui buton, utilizatorii se pot conecta la site-uri din întreaga lume – 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână. Nu există o limită a informației disponibile. Mereu se poate găsi o altă legătură care să fie apăsată şi un alt site de vizitat.
- **Stimularea** – Culorile vii, viteza mare, uşurința de folosire şi calitățile interactive transformă Internetul într-o experiență incitantă. Utilizatorii pot interacționa pentru a stimula schimburi sociale şi intelectuale, atât ca participanți cât şi ca observatori.
- **Anonimatul** – Inhibițiile simțite în viața reală sunt înlăturate deoarece utilizatorii nu se cunosc

între ei. Ei pot fi oricine vor să fie. Dacă utilizatorii sunt nefericiți în viața reală, ei pot crea o viață virtuală ideală.

● **Pierderea noțiunii timpului** – Cei mai mulți utilizatori de Internet au mărturisit că pierd noțiunea timpului atunci când navighează pe Internet.[7]

Evident, Internetul este o unealtă puternică. Poate fi folosit în multe moduri utile, însă pe de altă parte Internetul poate deveni „un substitut pentru ce n-ai avut sau n-ai putut găsi în viața reală”[8]. În conformitate cu Greenfield, „experiențele care te fac să uiți cine eşti şi unde eşti, şi care creează o stare de conştiință alterată, sunt destul de puternice”[9].

Definirea problemei

Dependența de Internet poate fi definită ca o utilizare necontrolată a Internetului, conducând la „extenuare, dizabilități funcționale şi tulburări psihiatrice.”[10] Cum pot să-şi dea seama părinții dacă copilul lor a devenit dependent de Internet? La fel ca în cazul altor probleme comportamentale, membrii familiei şi

---

[7] Cf. Dr. David Greenfield, *Dependenţa virtuală*, New Harbinger, Oakland, California, 1999, apud: Joyce Shriner, *op. cit.*

[8] Kimberly Young, *Caught in the Net*, John Wiley & Sons, New York, 1998, p. 115, apud: Joyce Shriner, *op. cit.*

[9] Dr. David Greenfield, *op. cit.*, p. 28, apud: Joyce Shriner, *op. cit.*

[10] N. A. Shapira, T. D. Goldsmith, P. E. Keck, U. M. Khosla, S. L. McElroy, *Psychiatric features of individuals with problematic Internet use*, în: Journal of Affective Disorders, 57, pp. 267-272, 2000, apud: Joyce Shriner, *op. cit.*

prietenii recunosc deseori că ceva nu este în regulă cu persoana dependentă.[11]

Semnalele de avertizare (simptome) ale dependenței de Internet includ:

● **Tulburări ale somnului**: Obişnuiesc copiii dvs. adolescenți să stea treji până după miezul nopții şi se trezesc cu greutate dimineața? Întârzie la şcoală? Adorm în timpul zilei?

● **Timp petrecut on-line**: Cât timp petrec on-line?

● **Activitate şcolară**: Au scăzut notele lor? Temele sunt predate la timp? Au dificultăți de concentrare?

● **Activități extra-curriculare**: Şi-au pierdut interesul față de activități care înainte le plăceau?

● **Folosirea computerului**: Insistă să fie lăsați singuri atunci când folosesc computerul? Şterg istoria Internetului (o listă a site-urilor vizitate)? Şi-au făcut un cont personal protejat cu parolă? Închid un site atunci când dvs. vă apropiați de computer?

● **Cheltuieli telefonice**: Taxele telefonice sunt mai mari decât de obicei? Ați fost taxați pentru apeluri către numere necunoscute? Sunteți surprins de numărul de minute de folosire a liniei telefonice?

● **Scrisori/Cadouri personale**: Copilul dvs. adolescent primeşte scrisori/cadouri personale din partea unor persoane pe care dvs. nu le cunoaşteți? Este dispus copilul dvs. să vorbească despre conținutul scrisorii/pachetului?

Dacă ați observat trei sau mai multe dintre aceste semne pe o perioadă mai lungă de timp, este recomandat să recurgeți la anumite măsuri de ajutor.

---

[11] Cf. Kimberly Young, *Caught in the Net*, John Wiley & Sons, New York, 1998, apud: Joyce Shriner, *op. cit.*

Dacă nu aveți capacitatea de a distinge asemenea semne, trebuie să faceți cât mai repede două lucruri extrem de importante:

1. Cheltuiți mai multă vreme pentru a vă cunoaşte copilul, pentru a-i fi îndrumător şi prieten, pentru a comunica într-adevăr cu el;

2. Învățați măcar bazele generale ale folosirii unui calculator şi navigației în rețea (Internet, LAN), inclusiv măsurile de securitate, de filtrare sau limitare a accesului şamd. Cu cât o faceți mai devreme şi mai repede, cu atât puteți mai bine preveni sau înlătura efectele negative.

Este necesar să le cerem tinerilor să fie sinceri cu ei înşişi. Chiar dacă întrebările de mai sus sunt compuse pentru părinți, şi le pot pune ei înşişi, spre a vedea cât de bine sau de rău stau cu dependența față de Internet. Iar dacă vor găsi că au probleme, este bine să lupte chiar ei să le înlăture înainte de a se agrava[12].

Mijloace de ajutor

Atunci când vorbiți cu copilul dumneavoastră, amintiți-i că îl iubiți şi exprimați-vă preocuparea legată de schimbările pe care le-ați observat (ex. scăderea notelor, proasta dispoziție, oboseala). Mai jos prezentăm o listă de sugestii pentru a-l ajuta pe adolescent să redobândească controlul.

[12] Ideea nu este de a interzice cuiva Internetul, ci de a evita dependența şi alte deprinderi greşite sau distrugătoare.

● **Solicitați-i un program al orelor petrecute pe Internet**: Cereți-i o listă scrisă a orelor pe care le petrece zilnic on-line; această listă să includă activitățile întreprinse (ex: vorbire pe chat, scriere de e-mailuri, folosirea mesajelor instantanee). *Nu-i permiteți fiului dvs. să şteargă lista de istorie a computerului*!

● **Stabiliți limite clare**: Stabiliți reguli referitoare la numărul de ore pe care copiii dvs. le pot petrece on-line. Dacă aceştia nu ascultă de aceste reguli, puteți fi nevoit să modificați parola pentru a le controla accesul.

● **Țineți computerul într-o zonă comună**: Plasați computerul în camera de zi sau în sufragerie, şi treceți pe acolo de mai multe ori în timp ce copiii dvs. sunt on-line pentru ca ei să ştie că sunt supravegheați. Țineți modemul la dvs. dacă adolescentul ajunge acasă înaintea dvs. De asemenea, pe timpul nopții puteți ține modemul în camera dvs. de dormit[13].

● **Încurajați activitățile în timp real**: Ajutați-i pe copiii dvs. adolescenți să reia legăturile cu grupurile pe care înainte le agreau, sau încurajați-i să caute preocupări noi.

● **Vorbiți cu profesorii copilului dumneavoastră**: Împărtăşiți-vă preocupările cu profesorii copilului dumneaavoastră. Ei pot fi de ajutor prin urmărirea oricăror modificări ale comportamentului copilului, prin supravegherea folosirii de către copil a Internetului la şcoală, şi prin ținerea dumneavoastră la curent cu orice lecții sau teme pentru acasă ce necesită folosirea Internetului.

---

[13] Dacă modemul este încorporat în unitatea centrală, apelaţi la folosirea unei parole şi nu îngăduiţi să fie cunoscută de altcineva în afară de dumneavoastră

În cazul în care copilul dumneavoastră neagă că are o problemă cu dependența de Internet, sau refuză să asculte sugestiile de mai sus, puteți apela la ajutor profesionist."[14]

Riscuri potențiale ale utilizării Internetului de către adolescenți

Statisticile au arătat că Internetul are cea mai mare popularitate printre tineri (spre exemplu, în Noua Zeelandă 76% dintre tinerii cu vârste cuprinse între 10 şi 17 ani sunt utilizatori de Internet, în comparație cu 60% din populația totală a țării)[15].

„Riscurile pe care le înfruntă tinerii utilizatori de Internet pot fi grupate în cinci categorii[16]:

1. Caracterul necenzurat al Internetului şi dificultățile întâmpinate de adolescenți în evaluarea critică a informației la care sunt expuşi.
2. Potențialele pericole asociate cu oferirea de detalii personale sau cu stabilirea unor

---

[14] Joyce Shriner, *Untangling the Web for Internet Addicted Adolescents*, Family Life Month Packet, Ohio State University, decembrie 2002.

[15] Cf. Pat Bullen, Dr. Niki Harré, *The Internet: Its Effects on Safety and Behaviour – Implications for Adolescents*, Departamentul de Psihologie al Universităţii din Auckland, Noua Zeelandă, noiembrie 2000.

[16] Cf. J. Barnett, *Using the Web Mindfully: Issues and Challenges for Science Education*, NZ Science Teacher, 89, pp. 12-16, 1999; M. Berson, I. Berson, J. M. Ferron, P. Aftab, *[Wired Girls]*, Universitatea din Florida, S.U.A., date brute nepublicate, 1999; D. Finkelhor, K. J. Mitchell, J. Wolak, *op. cit.*, apud: Pat Bullen, Dr. Niki Harré, *op. cit.*

întâlniri personale cu indivizi întâlniţi on-line.
3. Efectele negative ale expunerii la pornografie nesolicitată.
4. Apariţia şi efectele solicitării sexuale.
5. Efectele expunerii la site-uri care incită la ură şi violenţă."[17]

Pentru România putem adăuga şi:

6. Pericolul atragerii în felurite secte şi grupări nocive (de exemplu, în secte sataniste), fapt ce se poate solda în unele cazuri chiar cu consecinţe fatale.

3. Utilizarea Internetului şi scăderea performanţelor şcolare ale studenţilor

„Cercetări recente efectuate la licee şi universităţi au arătat că performanţele şcolare ale elevilor şi studenţilor pot scădea din cauza folosirii excesive a Internetului. […] A fost efectuat un studiu asupra a 572 de studenţi de la una dintre marile universităţi publice. Rezultatele au arătat o corelaţie între folosirea în exces a Internetului şi scăderea performanţelor şcolare. Singurătatea, statul noaptea până târziu, oboseala şi lipsa de la cursuri au fost de asemenea intercorelate cu raportarea dizabilităţilor cauzate de Internet. Dependenţa de Internet şi scăderea performanţelor şcolare au fost asociate cu creşterea utilizării tuturor aplicaţiilor Internet, şi în special cu extinderea folosirii aplicaţiilor interactive de comunicare în timp real, cum ar fi camerele de chat şi MUD-urile[18], în opoziţie cu

[17] Pat Bullen, Dr. Niki Harré, *op. cit.*

aplicațiile asincrone ca e-mail-ul sau grupurile de discuții."[19]

„Folosirea Internetului ca resursă pentru educație se bucură de un sprijin aproape universal din partea studenților, părinților, profesorilor şi instituțiilor."[20]

Totuşi, un studiu a arătat că 86% dintre profesorii, bibliotecarii şi specialiştii în computere din instituțiile şcolare, care au fost chestionați în acest studiu, consideră că folosirea Internetului de către copii nu le îmbunătățeşte performanțele şcolare[21]. Ei au argumentat că informația pe Internet este prea dezorganizată şi nu are legătură cu programa şcolară şi cu manualele pentru a-i putea ajuta pe elevi sau pe studenți să obțină rezultate mai bune la teste. Punând şi mai mult sub semnul întrebării valoarea educațională a Internetului, Young[22] a ajuns la rezultatul că 58% dintre studenți au prezentat o scădere a obiceiurilor învățatului, o scădere semnificativă a

---

[18] MUD (multi-user dungeon/dimension/domain) = un tip de joc multi-player pe computer (n.n.)

[19] R. Kubey, M. Lavin, J. Barrows, *Internet Use and Collegiate Academic Performance Decrements: Early Findings*, în: Journal of Communication, pp. 366-382, iunie 2001.

[20] *Idem.*

[21] A. Barber, *Net's Educational Value Questioned*, în: USA Today, p. 4D, 11 martie 1997, apud: Kimberly Young, *Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment*, în: Innovations in Clinical Practice, vol. 17, Sarasota, Florida, 1999.

[22] Cf. Kimberly Young, *Internet Addiction: the Emergence of a New Clinical Disorder*, 104th Annual Meeting of the American Psychological Association, Toronto, Canada, august 1996, apud: Kimberly Young, *op. cit.*

notelor, au lipsit de la ore etc. din cauza utilizării excesive a Internetului.

Deşi meritele Internetului îl fac să fie o unealtă ideală de cercetare, studenții navighează pe site-uri web nerelevante, se angajează în bârfe în camerele de chat, poartă conversații cu prietenii cunoscuți pe Internet sau îşi consumă timpul cu jocuri interactive, toate în detrimentul activității productive. Decanul Universității Alfred, Richard Ott, a cercetat cauzele pentru care unii studenți, care în mod normal aveau rezultate bune, fuseseră recent dați afară din facultate din cauza rezultatelor slabe. Spre surpriza sa, cercetările sale au găsit că 43% dintre aceşti studenți au avut eşec şcolar din pricina logării extensive la ore târzii din noapte la sistemul de computere al universității[23]. Consilierii din centrele universitare şi-au dat seama că principala problemă a studenților consta din incapacitatea de a-şi ține sub control utilizarea Internetului. Un studiu inițiat de consilieri de la Universitatea din Austin, Texas, afirmă că din cele 531 de răspunsuri, 14% îndeplineau criteriile corespunzătoare dependenței de Internet[24]. Aceasta a dus la crearea în campus a unui seminar intitulat „Este ora 4 dimineața, şi nu pot, of of of, nu vreau să închid computerul", în scopul conştientizării factorilor de risc ai folosirii

[23] Cf. K. Brady, *Dropout Rise a Net Result of Computers*, The Buffalo News, p. A1, 21 aprilie 1997, apud: Kimberly Young, *Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment*, în: Innovations in Clinical Practice, vol. 17, Sarasota, Florida, 1999.

[24] Cf. K. Scherer, *College Life On-line: Healthy and Unhealthy Internet Use*, în: The Journal of College Student Development, 2000, apud: Kimberly Young, *op. cit*.

greşite a Internetului de către studenţi. Dr. Jonathan Kandell de la Universitatea Maryland a mers chiar mai departe, înfiinţând un grup de sprijin pentru dependenţii de Internet, atunci când a observat scăderea performanţelor şcolare şi a integrării studenţilor în activităţi extra-curriculare din cauza utilizării excesive a Internetului în campus[25]. [26]

Kimberly Young, probabil autoarea celor mai multe materiale care au fost vreodată scrise în legătură cu problema dependenţei de Internet, consacră un articol special şi pentru analiza dependenţei de Internet a studenţilor care locuiesc în campusuri universitare[27]. Mai întâi, autoarea prezintă cazul unei tinere studente la fizică, în anul al doilea, pe nume Kim. Iată relatarea ei:

„Cele mai plăcute momente pe care le petrec în şcoală sunt atunci când stau noaptea până târziu pe Internet. [...] După un timp, Internetul a început să însemne pentru mine tot ceea ce vroiam să fac, tot ceea ce gândeam. Totul era atât de fascinant! În camerele de chat, am cunoscut o tânără din Ottawa, Canada, studentă la fizică la o universitate de acolo. Aici nu prea întâlnesc tinere care să fie studente la fizică. De asemenea am devenit prietenă apropiată cu un tip

---

[25] Cf. B. Murphey, *Computer Addictions Entangle Students*, The APA Monitor, p. 38, iunie 1996, apud: Kimberly Young, *op. cit.*

[26] Kimberly Young, *op. cit.*

[27] Kimberly Young, *Surfing Not Studying: Dealing With Internet Addiction on Campus*, în: Student Affairs Online, 2001.

care locuieşte în Anglia, care era de fapt un student cu bursă din California."[28]

Kimberly Young comentează în continuare: „Kim a devenit atât de captivată de lumea ei de pe Internet încât a început să-şi neglijeze studiile. Dacă înainte de a deveni dependentă de Internet Kim era expertă în matematică şi în ştiinţe exacte şi avea ambiţii serioase în carieră, acum a permis notelor sale să se prăbuşească, înainte de a conştientiza că noua ei obsesie îi sabota ţelurile.

Cel puţin Kim îşi recunoştea problema. Din păcate însă, cei mai mulţi studenţi nu o fac. Şi cum numărul studenţilor continuă să crească, facultăţile au devenit probabil terenul cel mai propice al dependenţei de Internet."[29]

Principalii factori care contribuie la apariţia dependenţei de Internet în rândul studenţilor

„1. Acces gratuit şi nelimitat la Internet

Atunci când se înscriu, studenţii din anul întâi primesc o legitimaţie de student, un card pentru cantină şi, lucrul cel mai important, un cont personal gratuit de e-mail. Ei nu sunt obligaţi să plătească vreo taxă pentru serviciile Internet, nu sunt supuşi unor limitări legate de timpul petrecut on-line, iar laboratoarele cu computere sunt deschise non-stop pentru studenţi. Este visul utilizatorului de Internet!

2. Blocuri uriaşe de timp nestructurat

---

[28] *Idem.*

[29] *Ibidem.*

Majoritatea studenţilor participă la cursuri între 12 şi 16 ore pe săptămână. Restul timpului îl au la dispoziţie pentru a citi, a studia, a merge la filme sau la petreceri, a se înscrie în cluburi, sau a vizita locuri noi în afara zidurilor campusului. Mulţi studenţi însă uită de toate aceste activităţi şi se concentrează pe un singur lucru: Internetul.

3. Nou-experimentata libertate faţă de controlul impus de părinţi

Departe de casă şi de ochii atenţi ai părinţilor, de multă vreme studenţii şi-au exersat libertatea spunând bancuri, vorbind cu prietenii până la orice oră din noapte, dormind împreună cu prietena/prietenul, şi mâncând, şi bând ceea ce părinţii le-ar fi interzis. Astăzi, ei îşi folosesc acea libertate petrecându-şi timpul în MUD-uri sau în camerele de chat din cyberspaţiu, şi nici un părinte nu se poate plânge din pricina taxelor serviciilor Internet sau a refuzului lor de a lua masa împreună cu familia sau de a ajuta la treburile casnice.

4. Lipsa de monitorizare sau de cenzură a ceea ce studenţii spun sau fac on-line

Atunci când termină facultatea şi îşi iau un serviciu, studenţii pot avea şefi suspicioşi care trag cu ochiul peste umărul lor sau chiar supraveghează timpul petrecut on-line şi utilizarea Internetului. Chiar şi e-mailurile către colegii de serviciu pot fi interceptate de cine nu trebuie. Însă în facultate nimeni nu te supraveghează. Asistenţii din laboratoarele de computere tind să fie voluntari din rândurile studenţilor, a căror unică responsabilitate este de

a-i ajuta pe studenți să înțeleagă cum se utilizează Internetul – nu şi să le spună ce pot sau nu să facă pe Internet.

5. Sprijin total din partea facultății şi a administratorilor

Studenții înțeleg că administrația şi profesorii facultății vor ca ei să folosească la maximum resursele vaste ale Internetului. Abținerea totală de la folosirea Internetului este rareori o opțiune – în unele clase mai mari, profesorii pun materialele de curs cerute numai pe Internet, şi se angajează doar în contacte prin e-mail cu fiecare student! Desigur, administratorii vor ca investițiile lor majore în computere şi în accesul la Internet să fie justificate.

6. Pregătirea adolescenților în activități asemănătoare

Atunci când cei mai mulți tineri intră la facultate, ei vor fi petrecut înainte ani întregi privind țintă la terminalele jocurilor video, îngrădindu-se față de lumea din jurul lor cu ajutorul walkman-elor, şi angajându-se în acea butonare în foc continuu a telecomandei televizorului. Chiar dacă nu fuseseră introduşi în liceu în lumea Internetului, aceste alte activități îi fac pe studenți foarte potriviți pentru a aluneca în obiceiul navigării Web fără țel, sau al conversațiilor nesfârşite în camerele de chat.

7. Dorința de a scăpa de stres

Studenții sunt supuşi presiunilor de a obține note mari, de a împlini aşteptările părinților şi, la absolvirea facultății, de a face față competiției dure pentru obținerea unui serviciu

bun. În mod ideal, Internetul ar trebui să îi ajute să studieze cât mai repede şi mai eficient posibil. Dar ei se refugiază în discuţii cu prietenii de pe Net, pentru a se ascunde de propriile lor sentimente, spaime, anxietăţi şi depresii.

8. Intimidare şi alienare socială

Cu un număr de studenţi dintr-un campus ce poate ajunge până la 30.000, studenţii se pot pierde cu uşurinţă în mulţime. […] Poate că sunt respinşi de ceilalţi din cauză că nu arată bine, sau că nu se îmbracă bine... Însă atunci când se alătură comunităţii lipsită de chip a Internetului, ei găsesc că, doar cu puţin efort, pot să devină populari printre noii „prieteni" de pe întreg teritoriul Statelor Unite şi din Anglia, Australia, Germania, Franţa, Ungaria, Japonia, Noua Zeelandă, China... De ce să-şi mai bată capul cu socializarea lor în campus?!"[30]

4. Cauze generale ale folosirii patologice a Internetului

Printre factorii cauzatori ai apariţiei dependenţei de Internet se numără şi anumite situaţii sau persoane concrete, dar poate mai ales gândurile şi sentimentele negative care îi determină pe oameni să caute un refugiu, o metodă de a uita de acestea. Acest lucru este valabil şi în cazul celorlalte tipuri de dependenţă. Spre exemplu, *„atunci când se simte deprimat, lipsit de speranţă şi pesimist cu privire la viitor, un alcoolic poate să recurgă la băutură. Atunci când se simte singur, neatractiv pentru ceilalţi şi lipsit de încredere*

[30] *Ibidem.*

în sine, un obez poate să se năpustească spre orice găseşte în frigider. [...] În acelaşi mod acționează şi dependența de Internet."[31]

„Peele explica substratul psihologic al dependenței: «Îți creează sentimente şi te recompensează cu senzații pe care nu le poți obține în alte moduri. Poate bloca senzații de durere, incertitudine sau disconfort. Poate crea senzații puternice care focalizează şi absorb atenția. Poate să-i permită unei persoane să uite sau să se simtă O.K. cu privire la anumite probleme insurmontabile. Poate furniza un sentiment temporar, artificial de securitate sau de calm, de încredere în sine sau de împlinire, de putere şi control, sau de intimitate.»[32] Aceste false beneficii explică de ce o persoană continuă să se întoarcă la experiența pe care o constituie dependența."[33]

„Dependenții au sentimente plăcute atunci când sunt on-line în contrast cu felul în care se simt când sunt off-line.[...] Atunci când sunt obligați să renunțe pentru o perioadă de timp la Internet, au gânduri obsesive ca: „Trebuie să îl am (Internetul)", „Nu pot fără el", „Am nevoie de el". [...] Ataşamentul sau senzațiile pot creşte până la asemenea proporții încât să distrugă viața acelei persoane."[34]

---

[31] Kimberly Young, *Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment*, în: Innovations in Clinical Practice, vol. 17, Sarasota, Florida, 1999.

[32] S. Peele, A. Brodsky, *The Truth About Addiction and Recovery: The Life Process Program for Outgrowing Destructive Habits*, Simon & Schuster, New York, 1991, p. 43; apud: Kimberly Young, *op. cit.*

[33] Kimberly Young, *op. cit.*

[34] *Idem*.

„O persoană este vulnerabilă la dependenţă atunci când simte o lipsă de satisfacţie în viaţa sa, o absenţă a intimităţii sau a conexiunilor puternice cu alţi oameni, o lipsă de încredere în sine sau o lipsă de speranţă.[35] Într-o manieră similară, indivizii care sunt nesatisfăcuţi într-una sau în mai multe compartimente ale vieţii lor au o probabilitate crescută de a deveni dependenţi de Internet deoarece nu găsesc o altă metodă de a face faţă. Spre exemplu, în loc de a face alegeri pozitive care să urmărească împlinirea, în mod tipic, alcoolicii recurg la băutură pentru a uita de suferinţă şi dificultăţile vieţii. Totuşi, atunci când se trezesc din beţie, ei realizează că problemele lor au rămas aceleaşi. Băutura nu a rezolvat nimic, însă este mai uşor să bei decât să lupţi. La fel ca în cazul comportamentului alcoolicilor, dependenţii de Internet îl folosesc pe acesta ca refugiu. Dar, o dată ce revin off-line, ei realizează că nu s-a schimbat nimic. Un astfel de substituent al nevoilor nesatisfăcute îi permite deseori dependentului să scape temporar de problemă, însă comportamentele substitutive nu pot fi şi mijloace de rezolvare a vreunei probleme."[36]

5. Jocurile pe computer

În acest capitol vom prezenta efectele jocurilor pe computer. Ne vom axa în principal pe cazuri concrete, deoarece omul contemporan care a pierdut obiceiul lecturii (preferând să primească

---

[35] Cf. S. Peele, A. Brodsky, *op. cit.*, p. 42; apud: Kimberly Young, *op. cit.*

[36] Kimberly Young, *op. cit.*

informații gata prelucrate prin intermediul numeroaselor canale mass-media) şi-ar pierde poate răbdarea în fața unei prezetări ştiințifice foarte riguroase şi docte a fenomenului.

Decesul unui sud-coreean survenit în urma unei sesiuni prelungite de jocuri pe computer

Într-o ştire dată în 2005 de BBC News este prezentat cazul unui bărbat din Coreea de Sud care a decedat în urma unei sesiuni de jocuri pe computer în rețea ce a durat 50 de ore, doar cu puține pauze.

„Bărbatul de 28 de ani a cedat după ce a jucat Starcraft într-un Internet Cafe în oraşul Taegu, conform autorităților sud-coreene. Bărbatul nu a dormit corespunzător şi a mâncat foarte puțin pe parcursul sesiunii sale maraton, a afirmat poliția.

Jocurile multi-player sunt extrem de populare în Coreea de Sud din cauza rețelei care se dezvolă cu rapiditate. Jocurile sunt televizate, iar jucătorii profesionişti sunt tratați şi plătiți ca şi vedetele din sport. Jucătorii profesionişti de acolo atrag sume uriaşe din sponsorizări şi pot câştiga mai mult de 100.000 de dolari pe an.

„Acestea sunt tipurile de jocuri care îl absorb cu totul pe jucător. Acestea nu sunt jocuri pe care să le poți juca 20 de minute şi apoi să te opreşti”, afirma profesorul Mark Griffiths.

Bărbatul, identificat prin numele său de familie, Lee, a început să joace Starcraft pe 3 august 2005. S-a oprit din joc doar pentru a merge la toaletă sau pentru scurte perioade de somn, a

afirmat poliția. „Presupunem că motivul decesului a fost cedarea inimii din pricina epuizării”, a declarat pentru agenția de ştiri Reuters un oficial al poliției din Taegu. El a fost dus la spital imediat după ce a leşinat, însă a decedat curând după aceea, conform declarațiilor poliției. Ei au adăugat că fusese de curând concediat de la serviciul pe care-l avea, deoarece lipsea în mod repetat de la muncă pentru a se juca pe calculator.

Jocurile online pe computer reprezintă unul dintre domeniile cele mai populare şi cu creşterea cea mai mare din divertismentul interactiv. Jucătorii sunt captivați cu uşurință şi simt provocarea de a juca mai multe ore o dată, mai ales în jocurile de tip MMORPG (massively multiplayer online role playing games) – în care mii de jucători joacă şi interacționează în lumi fantastice sau SF.

Din ce în ce mai frecvente sunt cazurile de jucători care petrec între 10 şi 15 ore pe zi în fața jocurilor video ca extrem de popularele World of Warcraft sau EverQuest. […] Mai mult de 15 milioane de persoane, sau 30% din populație, sunt implicați în jocuri online în Coreea de Sud.”[37]

Încă două cazuri asemănătoare

În cele ce urmează vom aminti şi primele două cazuri menționate vreodată de decese în urma unor „supradoze de jocuri pe Internet”, survenite în anul 2002, la distanță mai mică de

[37] *South Korean dies after games session*, BBC News, 10 august 2005, http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/hi/technology/4137782.htm.

zece zile una de alta. Deci se poate observa că fenomenul este destul de recent şi că de atunci până astăzi au continuat să fie raportate astfel de efecte ale dependeței de jocuri pe computer.

Primul din aceste cazuri menționate a implicat un bărbat sud-coreean de 24 de ani, care a murit într-un Internet Cafe din Kwangju, localitate aflată la 260 de km de Seoul, după ce a jucat continuu timp de 86 de ore.

La mai puțin de zece zile după acest prim caz, un bărbat taiwanez de 27 de ani a decedat după ce s-a jucat pe calculator timp de 32 de ore fără oprire. Iată câteva amănunte despre acest ultim caz:

„Poliția a confirmat că atunci când Lien Wen-cheng a început să se joace pe computer în Internet Cafe-ul din oraşul Fengyuan din Taiwan era joi, iar ora era 10:30 pm. Sâmbătă la ora 7:00 am, un membru din staff l-a găsit pe bărbat pe podeaua toaletei din Internet Cafe, cu spume la gură şi cu sânge curgându-i din nas. „L-au dus repede la spital, dar murise deja”, a spus poliția locală.

Un purtător de cuvânt al poliției a afirmat că doctorii cred că Wen-cheng a murit de epuizare, stând nemişcat mult prea mult timp. Moartea sa evidențiază pericolul unor astfel de jocuri.

Psihologul Peter Watson a explicat că jocul pe calculator pe perioade prelungite fără somn plasează corpul sub un stress considerabil. „În timpul jocului, creierul primeşte impresia că este constant atacat”, a afirmat el. „Nu ne putem aştepta de la soldați bine antrenați să poată să reziste la o luptă în foc continuu de 32 de ore, şi

totuşi unii oameni cred că pot juca aceste jocuri fără pauză pe perioade lungi de timp.""[38]

Rezultatele studiului unui profesor de neuropsihologie din Japonia

Numeroase studii au confirmat efectele negative ale expunerii la jocurile pe computer. În cele ce urmează vom aminti doar unul dintre acestea.

„În anul 2000, Akio Mori (Mori, 2004), profesor de neuropsihologie la Universitatea Nihon din Japonia, a publicat rezultatele unui vast studiu în cadrul căruia a urmărit pe o perioadă de câteva luni peste 250 de tineri cu vârstele cuprinse între 6 şi 29 de ani. Prin metoda electroencefalografică, el a determinat activitatea corticală a celor investigați, în diverse momente ale zilei, atât atunci când se jucau pe calculator, cât şi pe parcursul altor activități. Tinerii au fost împărțiți în trei grupe: cei din prima grupă se jucau rar la calculator, cei din a doua petreceau între una şi trei ore de două-trei ori pe săptămână jucându-se jocuri video, iar cei din ultima grupă se ocupau zilnic între două şi şapte ore cu jocurile pe calculator. Rezultatele au arătat că, proporțional cu timpul petrecut în fața ecranului, se micşorează intensitatea undelor beta din creier, concomitent cu scăderea puterii de concentrare, cresc irascibilitatea, comportamentul agresiv şi incapacitatea de socializare. La cei din a treia grupă, rezultatele sunt mai mult decât îngrijorătoare. **La ei s-a constatat că nivelul un-**

---

[38] Nick Farrell, *Second gamer dies after massive binge*, VNU Network, VNU Business Publications, 22 octombrie 2002, www.vnunet.com/2120472.

delor beta este apropiat de zero, indiferent de activitatea la care participă de-a lungul unei zile. Cu alte cuvinte, nu mai pot nicidecum să-şi concentreze mintea. Sunt extrem de irascibili şi incapabili să mai susţină o relaţie de prietenie. Activitatea corticală a celor din a treia grupă este identică cu aceea a celor suferinzi de demenţă gravă. Cel mai mult a fost găsit afectat cortexul prefrontal. Akio Mori mai constată că, prin intermediul sistemului nervos central, jocurile pe calculator produc modificări semnificative în consumul de oxigen, conduc la creşterea ritmului cardiac şi a tensiunii."[39]

Jocurile electronice şi violenţa

„Jucătorul jocurilor electronice învaţă cum să execute activităţi foarte specializate. Dar ceea ce învaţă nu poate fi aplicat decât la jocul respectiv, şi nu poate fi utilizat în viaţa reală. Totuşi, în situaţii de urgenţă, de stres sau de conştiinţă confuză, jucătorul s-ar putea să reacţioneze ca în joc, dar manevrând ceea ce este real drept ceva artificial. [...]

În recenta sa carte, John Naisbitt menţionează tragedii petrecute în unele şcoli americane, în care condiţionarea şi antrenamentul realizate de jocurile electronice au provocat acţiuni violente tragice întreprinse de tineri utilizatori. Un caz impresionant este cel din oraşul Paducah, Kentucky, petrecut în 1998: un tânăr de 14 ani a intrat într-o clasă şi a tras 8 focuri de armă în capul şi în toracele victimelor, câte un foc

[39] Virgiliu Gheorghe, Nicoleta Criveanu, Andrei Drăgulinescu, *Efectele micului ecran asupra minţii copilului*, Editura Prodromos, 2007, p. 102.

de persoană, nimerind toate țintele. Naisbitt menționează o analiză a cazului în care se spune că un bun polițist sau soldat nimereşte în general 20% din ținte, nu trage niciodată doar un singur foc pentru fiecare victimă etc. Dar faptul incredibil este că tânărul nu a mai folosit niciodată o armă înainte: s-a antrenat în utilizarea armei numai cu ajutorul jocului electronic. În analiza citată se observă că un polițist utilizează rareori arma; pe de altă parte, în jocul electronic, imediat după pornirea jocului este necesar să începi să tragi şi să nu te opreşti, altfel punctele sunt pierdute. În exemplele menționate de Naisbitt, copiii ucigaşi au acționat ca animalele sau, mai rău chiar, ca maşinile, cu fantastică precizie şi sânge rece, fără nici un fel de compasiune."[40]

"To be or NOT to be DEAD… To be or NOT to be GAMER … That is the question …"
de Ştefan C. S.

**Articol scris la Spitalul Municipal, Secţia de Chirurgie, salon 43, în perioada 6-11 decembrie 2005*
***Copyright exclusiv www.linkmania.ro şi www.pixelrage.ro*

Un titlu pompos, în stil western, ce pare a fi titlul unui nou shooter care va revoluţiona încă o dată genul FPS şi un motto shakespearian, două lucruri pe care personal le ador la un articol, două

[40] *Idem*, pp. 101-102.

lucruri nesemnificative care însă, în acest caz, sunt pline de relevanţă, conotaţii şi semnificaţii.

Nu vreau să vă aburesc şi nici nu vreau să trag de frază, de aceea o să vă dezvălui propria experienţă şi o să vă explic pe cât pot eu mai bine implicaţiile vieţii de **gamer** în viaţa **REALĂ**.

Hmmm … am spus **gamer**. Un termen care se poate aplica foarte bine unui om care se joacă zilnic … hmmm … Da, trebuie să vă explic **gamer** raportat la mine însumi. Plicticos, dar rezistaţi.

Timpul liber este nepreţuit. De aceea, ca gamer foloseam tot timpul liber rămas după serviciu, pierdeam nopţile jucându-mă, weekend-urile integral, prelungite până a doua zi dimineaţa, timp liber pe care îl sorbeam instantaneu pentru a-mi îndestula pofta de jocuri pe care nu reuşeam niciodată să o potolesc, oricât de mult stăteam pironit în computer. Ei bine, nu sunt prea mulţumit de caracterizarea generală dată, de aceea o să mă avânt şi mai subiectiv în problemă.

Gamer înseamnă, pentru mine, să mă întorc la ora 23 de la serviciu, după 12 ore de stres, cu o shaorma în dreapta şi cu un bocanc în stânga să pornesc computerul, să mă dezbrac cât timp încarcă Win-ul, să deschid Opera, să mai iau o gură din shaorma şi cu degetele încă slinoase să sorb noutăţile şi o gură din băutura gratis oferită cu shaorma, după care să mă avânt în jocul care a fost tot timpul prezent în gândurile mele la serviciu şi să rămân pironit toată noaptea în faţa calculatorului, de parcă m-aş afla în faţa celei de-a 8-a minuni a lumii.

Să cunoşti bucuria şi plăcerea de a juca prin bucuria şi plăcerea celor cu care te joci online. Cel puţin, pentru mine aceasta este o trăsătură esenţială a gamerului ce mă reprezintă.

Întotdeauna am scris articole critice. Acesta nu este un articol critic la adresa jocurilor, calculatoarelor sau gamingului în general, însă o să vă rog să aveţi răbdare să vă expun problema aşa-zişilor gameri pe care îi găseşti în jocurile MMO.

Am întâlnit gameri de foarte multe naţionalităţi, inclusiv români, bineînţeles, însă vă pot spune că un procent uriaş de 60-70% din cei care se joacă online, joacă online în stilul single-player. Sincer vă spun, eu personal nu îi inţeleg pe cei care se joacă WoW, GW, City of Heroes etc, deci care joacă jocuri MMO în stil Morrowind sau Gothic spre exemplu. Oamenii ăia nu fac decât să dea o sabie în stânga şi în dreapta în stil Hack'n' Slash, să o frece toată ziua în joc, că deh şcoală nu au, job nu au, însă are tăticu' bani şi în câteva săptămâni o să ajungă cu un caracter sau chiar două la nivelul maxim, caractere pe care apoi să ţi le fluture pe la nas ca să îţi arate ce mari gameri sunt ei. Oamenii ăştia nu înţeleg că MMOG înseamnă de fapt Massive Multiplayer Online Games. Pierderea lor este aceea că nu vor cunoaşte niciodată ce înseamnă munca şi distracţia în echipă, încrederea acordată şi răspunderea asumată când eşti leader şi conduci o echipă pentru a îndeplini cu succes misiunile. Aşa-zişii gameri nu vor ajunge să cunoască gamerul aflat în joc lângă ei şi poate la mii de km distanţă în realitate. Cel mai grav şi mai important pentru noi,

restul de gameri, este faptul că aceşti n00bies ne vor strica echipa şi cheful de joacă. Doamne fereşte să dai peste ăştia în joc. Ei nu îşi regăsesc locul în echipă, nu înţeleg importanţa arhetipului lor în echipă, joacă de capul lor, nu ascultă sfaturile şi ordinele leaderului, fac glume tâmpite, sunt îngâmfaţi, egoişti şi reduşi mintal când se pune problema să ia o decizie în favoarea echipei şi hai treacă-meargă însă … Astfel de “gameri” vor aduce mai mult debt echipei decât xp, multe bătăi de cap şi nervi şi de ce nu Mission Failure după ore de chin. Hai să privim jumătatea plină a paharului – o modalitate excelentă de a pleca scârbit din faţa compului şi de a scăpa de blestemul jocului, cel puţin temporar.

M-am descărcat, am expus o problemă pe care doream să o atac mai demult şi este timpul să merg mai departe.

Cred că este cazul să vă spun şi câteva lucruri despre mine, pentru că înainte de toate sunt om. Mă numesc Ştefan C.S., am 26 de ani, sunt bucureştean, lucrez în publicitate/grafică/print şi AM FOST GAMER, pentru că am decis să iau o pauză în această privinţă. Nu sunt străin de munca editorială şi de lumea web forumistică. Am mai mult de un an experienţă de redactor la linkmania şi pixelrage, unde m-am “împopoţonat” folosind nick-urile AngryMan şi mai târziu shinobe. Mai mult de 8 luni am jucat City of Heroes/ City of Villains, unde mi-am făcut un renume cu Shinro. Mă joc încă din perioada liceului, de mai mult de 12 ani, însă **gamer** am devenit în urmă cu 6 ani, când am reuşit să-mi achiziţionez un calculator propriu.

Jocurile şi calculatorul sunt precum un drog de care devii dependent, îţi intră în sânge, pompează şi trăiesc în tine, prin tine, îţi modifică semnificativ activităţile zilnice şi în ultimă instanţă viaţa personală. Renunţi la întâlnirile cu prietenii, renunţi la mâncare şi somn, toate astea doar pentru a-ţi îndestula plăcerea de a te afla într-o lume virtuală, nepreţuită pentru tine, dar anostă şi fără semnificaţii la urma urmei. Şi ce te poate determina să renunţi? Probabil următoarea Apocalipsă …Următoarea Apocalipsă? Hmmm … nici vorbă … trebuie să te lovească drept în vârful bostanului un meteorit divin care să te zguduie la nivelul atomic al conştiinţei tale. Dap, un meteorit merge perfect, însă în cazul meu meteoritul a fost reprezentat de consecinţele vieţii de gamer.

A sosit vremea "Tips &Tricks", aşa că o să vă şochez (cred eu) spunându-vă că am început articolul în spital, la mai puţin de o săptămână de la cea de-a treia operaţie chirurgicală. Deh, mă plictisisem să îi aud pe moşii de la mine din salon ce bine a fost pe vremea lui Ceaşcă … offf. Oricât de banal şi stupid ar părea, doresc un singur lucru – să vă fac să înţelegeţi că gamingul are şi repercusiuni negative, iar eu încerc să-mi îndeplinesc o datorie morală prin care să zgudui puţin lumea viselor în care vă aflaţi mulţi dintre voi, să încerc măcar să vă arăt că miezul dulce al plăcerii voastre virtuale este putrezit în interior.

Înainte de a mă avânta şi mai mult vreau să **clarificăm**. Prin acest articol nu deschid şi nu reprezint un curent anti-jocuri/gaming, nu cer nimic, nu dau vina pe nimeni, nu acuz pe nimeni,

nu critic, ci vreau să vă relatez propria experienţă care m-a determinat să renunţ la jocuri. Cel puţin o să încerc să renunţ la drog. Am voinţa de fier, obţinută prin injecţii în partea dorsală cu acest metal şi chiar dacă nu o să ies 100% învingător, oricum voi face o pauză mare şi o s-o iau încet.

Acum o să iau nişte ciment, şuruburi, o bormaşină şi o să fixez bine pancarta luminoasă: **"GAMER -> POSIBILĂ ÎMBOLNĂVIRE, ŞANSE SPORITE".**

Controversa alimentată de acest articol va fi cu siguranţă dată de reacţia cititorului: "Cum? Şi vrei să zici că te-ai îmbolnăvit pentru că te-ai jucat? Glumeşti sau ce? Dai vina pe jocuri? De unde ştii că asta e cauza?" etc. etc. etc. şi în final: "Tâmpenie!"

OK. Desigur, aceasta poate că ar fi fost şi reacţia mea dacă în momentul ăsta nu eram un om care depune eforturi să se ridice din pat, un om cu înfăţişare de zombie blond şi cu un intestin subţire ce îmi iese direct prin stomac şi dă într-o pungă unde elimin toxinele, un om care a trecut prin 3 operaţii efectuate în scurta perioadă de doar 1 săptămână şi care se întăreşte pentru cea de-a 4-a, un tânăr care aspiră să devină expert în grafica pe care o practică, o persoană care a făcut cunoştinţă cu durerea post-operatorie cu anestezie slabă. Însă sunt un om puternic psihic şi sunt tânăr, în viaţă am fost întotdeauna un luptător datorită copilăriei grele fără părinţi, sunt un om care doreşte un lucru pe care îl vor toţi oamenii – SĂ TRĂIASCĂ! Spre deosebire de colegul meu de salon, care se pare că nu şi-a dorit foarte tare să trăiască. L-am poreclit Harakiri, pentru că a încercat să îşi facă sepuku cu

un ditamai cuţitul de bucătărie, din cauza unei femei. Şi omul este tânăr, 36 de ani şi este un bărbat bine. Ce fac femeile din tine … Acum este şi el bine şi s-a externat cu câteva zile înaintea mea.

Dar să revin ... Scopul meu nu este să vă interzic să vă jucaţi, ci să vă arăt reversul medaliei de gamer.

Să fiu şi mai clar! Aici este vorba de responsabilitate şi conştiinţă individuală. De ce afirm asta? Pentru că…şi acum o să încarc lista şi o să încerc să înşir cât mai bine toate activităţile zilnice normale pe care le-am decalat sau inhibat pentru a-mi potoli foamea de jocuri.

Ţin neapărat ca primul punct pe listă să fie comportamentul meu ca om – începusem să devin egoist şi invidios. Da, cel mai important aspect, pentru că îi afecta şi pe cei din jurul meu. Timpul liber era important numai pentru mine, nu îl mai foloseam şi în interesul familiei şi al prietenilor. Timpul liber însemna pentru mine perfuzii cu jocuri, iar în ultima perioadă perfuzii doar cu City of Heroes. Reuşisem să îmi fac un abonament cum trebuie la internet şi acesta era primul MMO pe care îl jucam regulat, pe care îl trăiam cu adevărat. Eram erou între eroi, îmi făcusem un nume în joc şi lumea mă ştia, trăgeam cu dinţii de timpul liber, pentru că această fantezie de a fi erou era atunci viaţa mea.

Am devenit leneş, atât de leneş că mi-era lene să mănânc. Patetic, însă ăsta este adevărul şi nu mă ascund în spatele degetelor. Prieteniile reale au început să pălească pentru că amicii mei eroi erau la vremea respectivă cei mai buni prieteni ai

mei. În weekend căutam orice scuză să nu ies din casă să mă distrez real cu prietenii. Preferam să mă adâncesc şi mai mult în viaţa virtuală de erou. Într-un cuvânt, devenisem o persoană mai puţin sociabilă.

Faptul că eşti mai puţin sociabil, egoist, invidios şi leneş, nu te afectează prea mult din punct de vedere fizic. Foamea şi setea virtuală trec întotdeauna înaintea nevoilor fiziologice ale organismului. Astfel încât, dacă azi nu ai mâncat decât nişte pufuleţi şi ai pompat în tine cola cât s-a putut, ai stat la computer până dimineaţa, ai dormit 3 ore, ai mers la serviciu unde ai lucrat în stres mai mult de 8 ore, ai mers la sală 1-2 ore să tragi de fiare, acasă ai mâncat o shaorma medie, te-ai înfiinţat la comp şi te-ai jucat din nou până dimineaţa, iar ai dormit doar 3 ore, asta nu înseamnă că mâine nu te vei simţi ok şi cu poftă de viaţă, virtuală din păcate. Lovitura de graţie vine însă când te aştepţi mai puţin.

Aş putea să adaug, deşi nu mi se aplică personal, că mulţi gameri beau cafea şi alcool şi fumează serios când pierd nopţile în faţa compului. Vă daţi seama ce repercusiuni implică şi aceste vicii?

Nu sunt eu Dr. FeelGood, nu sunt eu cel care să vă dea lecţii şi să vă impună cum să trăiţi, însă trebuie, repet, trebuie să vă fac să înţelegeţi că e păcat să luaţi sănătatea voastră şi să o aruncaţi pe fereastră.

Trebuie să pun punctul pe ‘i’ şi să vă povestesc exact prin ce am trecut eu în spital.

Spre mirarea mea, Municipalul, în special secţia de Chirurgie unde am fost internat, are

oameni foarte buni atât profesional, cât şi sufleteşte, spitalul este curat, aranjat şi mai călduros decât trebuie, până şi mâncarea este foarte bună şi gustoasă, numai cuvinte de laudă.

Partea nasoală a intervenit nu la operaţiile propriu-zise, ci la post-operator, unde eşti ţinut sub strictă observaţie după intervenţia chirurgicală. Şi, în funcţie de starea ta şi de gravitatea operaţiei, poţi să trăieşti ceva mai mult coşmarul post-operator.

Ajunsesem la spital cu o banală hernie inghinală acută şi cu un diagnostic preliminar de ulcer neperforat tratabil medicamentos.

Prima operaţie a fost uşoară, rapidă şi nu a durut deloc după anestezie. Şocul care m-a lovit puternic a fost în salonul post-operator, unde am staţionat o noapte după operaţie, pentru prima oară în viaţa mea.

Cei de la spital glumesc şi spun că te trimit la munte, la aer curat, asta pentru că fie că vrei sau nu, fie că îţi trebuie sau nu, trebuie să porţi mască de oxigen după operaţie. Oxigen care nu miroase deloc frumos, însă, credeţi-mă, este singurul care te face să rezişti mirosului emanat de un supraponderal aflat în comă lângă patul tău.

Ei bine sunt un tip norocos şi am spus "Mulţumesc, Doamne!". Mă trezisem după operaţie şi primul chip pe care l-am văzut a fost al frumoasei mele anesteziste. Nu mă durea nimic, totul era perfect, însă partea nasoală nu începuse încă.

Patul tare, îngust şi prost echilibrat, s-a făcut simţit după vreo 2 ore, durerea de spate a năvălit, nu aveam voie să mă mişc datorită

operaţiei, o sete incredibilă mă seca, dar, bineînţeles nu aveam voie să beau apă, şi astea erau doar preludiul.

Noroc că poţi să dormi. Ha, glumeam. Când aţipeam, venea asistenta să îmi ia o probă de sânge, să îmi facă o injecţie, să îmi schimbe transfuzia sau să îmi ia tensiunea, desigur era perfect să mă trezească din somn.

Şi apoi îşi făceau treaba şi vreo 3-4 pacienţi care se văitau şi ţipau înfiorător, într-un mod în care cred că un om normal nu o poate face. În prima mea vizită la un spital, la post-operator în cazul meu, moartea dădea târcoale, căci persoana aflată în stânga mea s-a stins. Am privit fix în tavan şi mi-am spus că fie ce o fi, însă mai am multe de făcut în viaţă.

A doua zi eram în salon într-un pat regesc în comparaţie cu cel de la post-operator. Avusesem o banală operaţie de hernie şi, cu toate acestea, aveam o sondă care ieşea direct prin partea dreaptă a stomacului.

Chirurgii m-au lămurit. Nu aveam ulcer, ci ocluzie intestinală (amestecătură de maţe) şi **weee!** a doua zi aveam o nouă operaţie.

Ei bine, a trecut şi a doua operaţie, fără dureri, doar cu dureri de spate şi în special de cap întrucât coşmarul de la post-operator a durat trei zile şi trei nopţi de această dată. Am mai asistat la stingerea din viaţă a unei femei … greu.

Totul părea ok, cu excepţia stomacului umflat. Nici n-am ajuns bine să mă bucur de salon şi lucrurile s-au înrăutăţit. Hemoglobina scăzuse la un nivel critic, am avut nevoie de transfuzie de sânge, aveam lichid în stomac şi *weeee*… am aflat

că o să intru în Cartea Recordurilor, căci mă păştea cea de-a treia operaţie.

În toiul nopţii am fost operat şi, fiind într-o stare critică, am aflat mult mai târziu că am fost anesteziat foarte slab.

Doamne, şi cum m-am trezit! Eram singur într-o rezervă la Reanimare, era beznă totală, durerea era sfâşietoare, de parcă cineva înfipsese în mine în stânga şi în dreapta două cuţite pe care le mişca încet şi mai adânc în jos. Aveam mâinile legate de pat. Am chemat infirmiera şi am încercat să înţeleg nişte lucruri care mi se păreau extrem de ciudate. De ce mă durea operaţia, în comparaţie cu precedentele două intervenţii, şi de ce eram legat de pat.

Mi s-a explicat că mă trezisem urât, urlând şi încercând să îmi smulg perfuziile. Am fost dezlegat la insistenţele mele că nu voi încerca să fac ceva stupid.

În momentele alea nu puteam decât să îl înjur pe anestezist pentru durerile sfâşietoare pe care le suportam. Anestezista mea nu participase la această operaţie, deci mă gândeam că dădusem peste un nepriceput. Însă săracu', nu fusese vina lui, după cum am aflat a doua zi dimineaţă de la chirurgi.

M-am concentrat asupra mea câteva minute şi am rămas uimit. Aveam trei perfuzii, două în ambele mâini şi una în gât, o sondă nazală pentru stomac, o sondă urinară şi nelipsita sondă care îmi ieşea prin stomac.

Nu mi se puteau administra calmante şi durerea era ucigătoare. Urlam de durere. Trebuia să încerc să dorm. Însă cum închideam ochii,

halucinaţiile produse de anestezie îşi făceau efectul – tot ce era frumos se schimba în lucruri inimaginabile. Cel mai bun horror pe care l-am văzut până acum, cel mai bun joc horror jucat până acum nu făceau doi bani şi păreau nişte vise frumoase pentru copii în comparaţie cu ceea ce vedeam eu când închideam ochii.

Infirmiera mi-a sugerat să îmi imaginez ceva frumos, o pădure spre exemplu. Ideea cu pădurea mi s-a părut excepţională, datorită faptului că sunt un temerar al urcuşului pe munte şi ador să ajung vara în acele locuri fantastice.

Zis şi făcut. Îmi imaginam pădurea verde, cu poieniţe luminate, bogate în fragi (mi-era şi foame), cu munţii semeţi în spate, cer albastru fără pic de nori, pârâul limpede clipocind şi toate astea durau doar două secunde. De peste tot ieşeau ţepi gigantice care distrugeau tot, toate plantele sângerau, pârâul clocotea de sânge, cerul devenea sângeriu fiind acoperit de o mâzgă roşie, pădurea era în flăcări şi peste tot apăruseră nişte creaturi ciudate, hidoase, sângerând în permanenţă din cauza ţepilor care nu conteneau să crească din ei.

Durerea părea că mă doboară. L-am rugat pe Dumnezeu să-mi acorde o moarte rapidă, în cazul în care aveam să rămân cu durerea pe care nici cele mai iscusite cuvinte nu o pot descrie.

După şase ore de adevărat chin, mi-au fost administrate calmante. Încă o stare pe care nu o pot descrie bine în cuvinte, însă durerea mea părea a fi unsă încet cu miere, o senzaţie nemaipomenită.

Spre bucuria mea, şi-au făcut apariţia şi cei doi chirurgi care mă operaseră. Nişte tipi super ok.

Mi-au explicat că nu puteau să rişte o a patra operaţie de intestin subţire, de aceea mi-au strâns intestinul subţire ce era acum mai scurt cu 1,5 m, în partea dreaptă a stomacului să se refacă, l-au separat de intestinul gros şi capătul l-au scos într-o pungă specială pentru a elimina toxinele rămase în urma digestiei şi absorbţiei substanţelor hrănitoare.

Şi, **weee**, o să mai am încă o operaţie în care să-mi pună toate la locul lor şi o să revin la normalitate, o să scap de povara pungii, însă asta după ce o să ajung la greutatea iniţială şi o să mă pun pe picioare.

Nu mai sunt multe de povestit. După patru zile la reanimare şi post-operator, am ajuns din nou în salon. După aproape două săptămâni în care nu am fost hrănit decât intravenos, mi s-a dat voie să mănânc. Iaurt!!!! Cel mai bun aliment pe care îl gustasem în viaţa mea. Parcă redescopeream mâncarea. Am mâncat primul iaurt în trei ore, aşa încet, după recomandarea medicului. În zilele ce au urmat mi s-a permis să mănânc orice şi deja trecusem pe fripturi, reuşisem să mă ridic şi în picioare şi să mă deplasez. Totul a mers ca uns, medicii erau entuziasmaţi de recuperarea mea rapidă şi, după unsprezece zile de salon, am ajuns acasă. Totul merge perfect. Mănânc bine, dorm bine, citesc, mă dau pe forum, învăţ, mă uit la televizor, ce să mai… viaţă de boier! Trebuie să ajung din nou la cele 75 de kile pe care le deţineam, de la cele 50 de kilograme cu care m-au fericit intervenţiile, însă nu e imposibil, nu pentru mine. Nu e

imposibil, pentru că deja m-am lăsat de jocuri, obiectiv pe care, sincer, nu îl vedeam realizabil.

Asta e tot. Misiune morală îndeplinită! Nu pot decât să vă spun, acum în final, să luaţi aminte şi să învăţaţi ceva din “povestea” modernă şi recentă pe care v-am depănat-o.

Sper ca articolul să fie publicat înainte de Sărbători şi ţin să vă urez tuturor toate cele bune, sănătate excelentă, Sărbători Fericite, un an viitor nemaipomenit, responsabilitate în folosirea calculatorului şi să vă bucuraţi cât mai mult de toate lucrurile frumoase existente în viaţa *reală*.

shinobe over and out.

6. Camerele de chat

Avertisment despre pericolele camerelor de chat

Într-o ştire de la BBC News din anul 2000 a fost prezentat un caz care ar putea să ne pună pe gânduri... Iată conținutul acestei ştiri:

„Părinții sunt avertizați de pericolele ascunse ale camerelor de chat de pe Internet după ce o fată adolescentă a fost înşelată să se întâlnească cu un bărbat de 47 de ani. Bărbatul s-a prezentat ca având 15 ani atunci când au început să facă schimb de mesaje între ei, înainte de a admite că ar avea 18 ani. În cele din urmă, fata de 13 ani a acceptat să-l întâlnească. Însă mama ei – neîncrezătoare – a mers împreună cu fiica ei la întâlnire şi a fost oripilată să constate că „tânărul” trecuse de 40 de ani.

„… S-ar fi putut să n-o mai avem acum pe fiica noastră" […] A spus mama fetei, adăugând că fiica ei abia aştepta prima întâlnire cu prietenul ei de chat şi că a fost devastată când acesta s-a dovedit a fi un bărbat între două vârste.

Inspectorul şef Neville Pinkney, de la Poliția din Milton Keynes, a afirmat: „Acesta a fost un caz din cele mai tulburătoare, şi dacă nu ar fi fost vigilența mamei, fata de 13 ani s-ar fi plasat sub un risc considerabil." El a mai spus că acest caz a arătat că unii adulți folosesc Internetul pentru motive sinistre şi i-a avertizat pe părinți să fie atenți la posibilele întrebuințări greşite ale Internetului.

Bărbatul de 47 de ani a fost arestat, însă a fost eliberat fără să fie condamnat. Poliția a declarat că probele nu au fost suficiente pentru a demonstra că s-ar fi comis o infracțiune."[41]

Ce ar trebui să ştim despre camerele de chat?

Iată mai întâi cum îşi argumentează doi tineri utilizatori ai camerelor de chat atracția pentru această modalitate de comunicare:

„Fiind timid, pot intra pe Internet într-o cameră de chat şi să vorbesc cu oameni cu care în viața mea reală stânjeneala m-ar împiedica să vorbesc. Ei nu au idee cine sunt" – Peter.

„Într-o cameră de chat ai sentimentul că poți spune orice vrei" – Abigail.

[41] *Chat room danger warning*, BBC News, 26 aprilie 2000.

„Camerele de chat sunt acele locuri de pe Internet în care utilizatorii pot întreține conversații în timp real prin intermediul mesajelor text. Camerele de chat pot găzdui un număr mare de persoane, care pot citi şi răspunde la mesajele oricărei persoane din acea cameră de chat.

Unele camere de chat sunt în mod special atrăgătoare pentru tinerii utilizatori ai Internetului. Milioane de tineri aparținând tuturor culturilor schimbă zilnic între ei opinii legate de aproape orice subiect posibil. Unele şcoli folosesc acum această resursă globală. Spre exemplu, sub supravegherea profesorului lor, studenții din Statele Unite pot discuta probleme sociale cu colegii lor studenți aflați în Spania, Anglia sau în alte țări. Studenții pot chiar să vorbească pe chat cu un inginer sau chimist calificat, sau cu un alt expert despre proiectele pe care le au de făcut la clasă.

Mulți dintre cei care vizitează camerele de chat nu se află însă acolo pentru a discuta subiecte ştiințifice. Dacă ai acces la Internet, care ar fi pericolele de care trebuie să fii conştient?

Un teren de vânătoare pentru „prădătorii sexuali”

„Vorbeam cu nişte persoane într-o cameră de chat”, mărturiseşte Abigail, „când un bărbat m-a întrebat dacă cunoşteam fete de 14 ani. Vroia să întrețină raporturi sexuale cu ele. A mai spus că era dispus să le plătească pentru aceasta.”

Experiența lui Abigail nu este una izolată. Problema „prădătorilor de pe Internet” este atât de larg răspândită, încât unele guverne au realizat

ghiduri care arată modul în care pot fi protejaţi tinerii. Spre exemplu, o publicaţie a FBI (Federal Bureau of Investigation) din Statele Unite atrage atenţia despre indivizii care se angajează imediat în discuţii cu conţinut sexual explicit. De asemenea, acea publicaţie a FBI avertizează despre cei care „îşi seduc în mod gradat «ţintele» lor folosind atenţie, afecţiune, bunătate şi chiar daruri."

Descriind metodele specifice folosite de unii dintre aceşti „prădători", ghidul FBI afirmă: „Ei ascultă şi empatizează cu problemele copiilor. Ei sunt la curent cu muzica cea mai recentă, cu hobby-urile şi cu ce îi mai poate seduce pe copii. Aceşti indivizi, introduc încetul cu încetul în conversaţiile lor un context şi un conţinut sexual."

Nu numai adulţii perverşi sunt cei care reprezintă un pericol, ci şi tinerii care ignoră sau iau în derâdere principiile şi standardele moral-creştine. Să luăm ca exemplu experienţa unui tânăr pe nume Cody. El vorbea pe Internet cu alţi tineri într-o cameră de chat, când o fată l-a invitat într-o zonă de chat privată. Apoi i-a pus o întrebare cu conotaţii sexuale. Cody a avut însă suficient autocontrol pentru a pune imediat punct conversaţiei.

Din cauza atracţiei sexuale naturale, se poate să îţi fie extrem de dificil să reacţionezi la fel cum a făcut Cody. Peter, menţionat mai sus, admite: „Credeam că am suficientă stăpânire de sine pentru a încheia o sesiune de chat dacă subiectul discuţiilor se va îndrepta spre sex. Însă iar şi iar mă aflam continuând discuţiile şi

vorbind despre subiecte pornografice. După aceea îmi părea rău."[42]

Şocaţi de amploarea şi de pericolele pe care le pot prezenta acest fenomen, doctorii care tratează astfel de cazuri sunt totodată preocupaţi să cerceteze şi să clarifice resorturile ascunse care generează aceste lucruri, pentru a găsi mijloacele optime de vindecare a pacienţilor.

„Plecând de la efectul de dependenţă, doctorul Cline, tratând sute de persoane cu dereglări sexuale, prezintă un proces în patru paşi al implicării în consumul de materiale sexuale, în special cele pornografice. „Primul este «efectul de dependenţă», în care persoana revine în mod repetat după mai mult material, deoarece acesta îi furnizează un foarte puternic stimulent sexual, având un efect afrodisiac (...). Cline continuă cu descrierea unui «efect de creştere», în care este resimţită «o nevoie crescută de mai mult stimulent pentru a obţine acelaşi efect». În al treilea stadiu, apare «desensibilizarea». Lucrurile care odată păreau şocante sunt din ce în ce mai puţin şocante şi, prin urmare, devin legitime cu timpul. În al patrulea stadiu, Cline constată că există «o tendinţă crescândă de a pune în practică comportamentul văzut în materialele pornografice.»" […] Materialele erotice, concomitent cu satisfacţia sexuală (produsă în planul imaginativ), conduc nu la o stingere, ci la o amplificare a dorinţei. Cline adaugă faptul că, din cauza emoţiei puternice pe care o generează materialele erotice, aceste experienţe se fixează cu putere în memorie şi astfel oamenii învaţă cu uşurinţă sau se obişnuiesc cu un asemenea comportament, cu

[42] *Chat Rooms—What Should I Know About Them?*, 22 septembrie 2005.

experiența erotică pe care o vor simți tot mai necesară. Dr. Reed arată că procesul învățării, ca bază a fenomenului de dependență, poate avea ca temei faptul că „neurotransmițătorii stimulați de materialele pornografice activează căi neurale similare celor activate de heroină şi cocaină". Cu alte cuvinte, sistemul nervos devine dependent (precum narcomanul de drog) de acea cantitate de endorfine ce este emisă în organism în urma vizionării materialelor erotice."[43]

„Purtam o conversație cu cineva într-o cameră de chat", îşi aminteşte un adolescent pe nume Philip, „când o imagine imorală a apărut pe ecranul computerului meu. Persoana cu care discutam era cea care mi-o trimisese." O dată ce dorința de a privi materiale cu conținut sexual a fost ațâțată, vei fi tentat să mergi mai departe pentru a-ți satisface dorințele, de exemplu într-o cameră de chat „pentru adulți". Unele camere de chat clasificate ca fiind „pentru adulți" permit teoretic accesul doar celor care au peste o anumită vârstă. Acest lucru se întâmplă de obicei deoarece subiectele discutate şi imaginile transmise sunt pornografice. În ciuda acestui fapt, studiile au arătat că tinerii de vârste chiar şi de nouă ani mint în legătură cu vârsta lor pentru a căpăta acces în camerele de chat „pentru adulți".

Persoanele care vor să vorbească cu tine despre sex în camerele de chat nu sunt mânate de cele mai bune interese. Aceste persoane necunoscute vor să te ducă la discuții – şi posibil chiar şi acțiuni – imorale pentru a-şi satisface propriile dorințe. Deoarece nu poți verifica cine este persoana cu care vorbeşti într-o cameră de

---

[43] Virgiliu Gheorghe, Nicoleta Criveanu, Andrei Drăgulinescu, *op. cit.*, pp. 67-68.

chat, persoana aceea poate chiar să pretindă să fie de sex opus, iar în realitate să fie de acelaşi sex cu tine.

„Cei care îşi ascund adevărata identitate"

Poţi spune, totuşi, că nu vrei să intri într-o cameră de chat ca să discuţi despre sex. La fel ca Peter şi ca Abigail, menţionaţi mai devreme, poţi vedea o cameră de chat ca pe un loc în care îţi poţi păstra anonimatul, scăpând de sentimentele inhibitoare de stânjeneală. („A Parent's Guide to Internet Safety" recomandă ca utilizatorii să nu-şi dezvăluie niciodată numele, adresa sau numărul de telefon unor persoane necunoscute pe care le întâlnesc într-o cameră de chat!) Chiar şi aşa, există un alt pericol de care să fii conştient.

Caracterul anonim al camerelor de chat te poate tenta să minţi. Abigail spune: „Obişnuiam să încep conversaţii cu diverse persoane şi apoi să-mi creez o personalitate care să se potrivească cu acea conversaţie." La fel ca Abigail, poţi fi tentat să-ţi asumi o personalitate diferită care să fie potrivită cu un anumit grup de discuţii dintr-o cameră de chat. Se poate întâmpla să te conformezi standardelor lor de limbaj sau să le adopţi interesele în încercarea ta de a-ţi face noi prieteni. Sau dimpotrivă, poţi vedea o cameră de chat ca pe un loc în care îţi poţi exprima liber idei sau sentimente pe care ştii că părinţii sau prietenii le-ar dezaproba."[44]

7. Internetul şi pornografia

---

[44] *Chat Rooms—What Should I Know About Them?*, 22 septembrie 2005.

Pornografia pe Internet

„Studiul Rimm a indicat faptul că, din 917.410 imagini găsite la un moment dat pe Internet, 83,5% (766.037) conțineau aluzii sexuale mai mult sau mai puțin explicite. [...]

Alte studii au arătat că 87% dintre americani şi 50% dintre europeni s-au conectat cel puțin o dată pe an la un site pornografic. Oferta cyber-pornografiei a început să crească amețitor. Astfel, în absența oricărei cenzuri exterioare, ispita de a accesa la un moment dat un site pornografic este foarte mare, mai ales pentru un adolescent. [...]

În anul 1999, industria pornografică pe Internet a încasat 2 miliarde de dolari, iar în următorii cinci ani încasările s-au dublat. [...]

În ultimul timp, Internetul a devenit salon al pedofililor şi al bolnavilor sexual. Pe web se pot găsi acum imagini pornografice cu copii de la 3 ani în sus. [...] În anul 2000 s-a estimat că au fost peste 1,4 milioane de video-filme cu subiecte pedofilice, apreciindu-se o creştere de 20% pe an. [...]

Odată cu revoluția cyber-sexuală au apărut şi boli specifice. În Statele Unite, în Atlanta, în luna mai a anului 2000, a avut loc prima conferință medicală internațională cu tema: „Dependența sexuală generată de pornografia pe net." Cifrele prezentate au fost impresionante: în jur de 90% dintre vizitatorii site-urilor pornografice au stat conectați în medie câte 4 ore

pe săptămână privind imagini şi filme pornografice.”[45]

Considerăm imperios necesară luarea unor măsuri ferme pentru stoparea acestor fenomene ce ameninţă integritatea copiilor noştri şi au o influenţă nefastă asupra întregii societăţi. Astfel de măsuri s-ar putea concretiza prin votarea de legi împotriva pornografiei pe Internet, constituirea unor grupe de voluntari care să întreprindă activităţi de monitorizare a site-urilor pornografice, crearea unui cadru legislativ de funcţionare a Internetului care să interzică portalurilor de web şi motoarelor de căutare (Yahoo, Google, Altavista ş.a.) difuzarea paginilor web cu conţinut pornografic.[46]

Efectele pornografiei

Paul Cook menţionează şi detaliază într-un studiu recent al său trei dintre efectele pornografiei:

„1. Pornografia creează dependenţă!

Îi propun oricui este stăpânit de acest obicei rău şi se îndoieşte de faptul că privitul la imagini pornografice creează dependenţă să încerce să vadă câte săptămâni sau luni poate să reziste fără această practică. În ziua de astăzi se ştie că dependenţele sexuale sunt de fapt dependenţe de droguri auto-induse. Substanţele chimice pe care corpul nostru le eliberează în timpul excitării sexuale creează acelaşi efect asupra creierului ca şi drogurile. Vizionarea

[45] *Creştinul ortodox în lumea televizorului şi a internetului*, Editura Panaghia, f.a., pp. 105-107.
[46] Cf. *Idem,* pp. 108-109.

repetată a imaginilor pornografice întăreşte ciclul biochimic al dependenţei.[47] La fel ca şi dependenţa de droguri, pornografia necesită o cantitate crescută de stimuli pentru a atinge acelaşi nivel al plăcerii. Acest fapt poate conduce atât la o frecvenţă crescută a acestui obicei rău, cât şi la o căutare fără încetare a unor noi materiale pentru a spori experienţele pătimaşe.

2. Pornografia condiţionează mintea şi trupul nostru să răspundă la auto-stimulare, care este centrată pe sinele egoist

Acest fapt deteriorează capacitatea noastră de a avea o relaţie sexuală cu o altă persoană. Sexul este o experienţă relaţională, în care oferim atenţie nevoilor unei alte persoane cel puţin în aceeaşi măsură ca şi propriilor noastre nevoi. Dacă însă ne-am obişnuit să slujim doar propriilor noastre dorinţe, ne va fi dificil să acordăm partenerului atenţia pe care o doreşte. În plus, hormonii eliberaţi în creier în timpul excitării sexuale creează o legătură puternică cu acel lucru la care ne uităm sau ne gândim în acel moment. Acest fapt poate să ne facă să fim mai sensibili sexual la pornografie (şi la fanteziile asociate) decât la relaţiile sexuale reale.

3. Pornografia poate produce dezechilibru sexual

Pornografia ne trezeşte emoţiile sexuale şi ne obişnuieşte să căutăm satisfacţie sexuală mai frecvent decât normal. Bunul simţ ne spune că ar trebui să existe un echilibru între relaţiile sexuale

---

[47] Cf. Paul Strand, *Exposing Porn: Science, Religion and the New Addiction*, www.cbn.com, aprilie 2004, apud: Paul Cook, *op. cit.*, p. 2.

şi celelalte activităţi din viaţa noastră. Pornografia distruge acest echilibru, obişnuind trupul şi mintea noastră să aştepte gratificări mai frecvent decât normal. La fel ca bucla de reacţie dintr-un amplificator electronic, dezechilibrul dintre realitate şi fantezii poate să facă pe o persoană să devină dependentă.

Dezechilibrul sexual poate de asemenea să afecteze şi alte zone din viaţa noastră, canalizând energia, timpul şi resursele noastre înspre activitatea sexuală. Spre exemplu, un bărbat stă până târziu în noapte navigând pe Internet în căutare de pornografie. Performanţele sale de la serviciu au de suferit, deoarece este extrem de obosit în timpul zilei; viaţa sa de familie este înveninată din cauza proastei sale dispoziţii; soţia lui se înstrăinează de el din pricina lipsei sale de afecţiune şi de interes pentru ea, iar datoriile sale cresc din cauza încărcării cărţii sale de credit pe care o foloseşte pe site-urile pornografice pe care le vizitează pentru a-şi hrăni viciul."[48]

Câteva posibile soluţii

Câteva soluţii sunt prezentate de Mark Petersen în „Paşi către înfrângerea pornografiei", în care accentul se pune în primul rând pe hotărârea cuiva de a se lăsa de acest viciu, ca factor principal al vindecării:

„Fii convins că te poţi vindeca de problema ta. Mulţi au fost, atât bărbaţi cât şi femei, şi poţi să fii şi tu dacă iei hotărârea că trebuie să te vindeci.

---

[48] Paul Cook, *op. cit.*, pp. 2-3.

Această **hotărâre** este **primul pas**. De aici pornim. Trebuie să fii decis că vei opri această practică, iar atunci când iei această decizie, pe dată problema se va reduce în mare măsură.

Însă trebuie să fie mai mult, decât o speranță sau o dorință, mai mult decât simpla recunoaştere că este bine pentru tine [să renunți la acest viciu]. De fapt, trebuie să fie o DECIZIE. Dacă te hotărăşti cu adevărat să te vindeci, atunci vei dobândi puterea de a rezista la orice înclinație rea şi la orice tentație care ți-ar putea veni.

După ce iei această decizie, urmează liniile directoare de mai jos:

1. Evită cât de mult posibil să fii singur. Găseşte-ți companie bună şi stai în această bună companie. [...]
2. Urmează un program zilnic de exercițiu fizic viguros. Exercițiile fizice reduc tensiunea emoțională şi depresia. [...]
3. Fii deschis şi prietenos. Sileşte-te să fii împreună cu alții şi învață-te să îți placă să lucrezi şi să vorbeşti cu ei. [...]
4. Fii conştient care sunt situațiile care te fac să te simți deprimat sau să te simți singur, plictisit, frustrat sau descurajat. Aceste stări emoționale pot declanşa dorința de a privi imagini sau filme pornografice ca o cale de evadare din aceste stări. Planifică dinainte să contracarezi aceste perioade proaste prin diverse activități, precum citirea unei cărți, vizitarea unui prieten, practicarea unui sport etc. [...]
5. Evită persoanele, situațiile, imaginile sau materialele scrise care ți-ar putea crea excitare sexuală.
6. Nu-ți permite să te întorci la vreun obicei sau vreo atitudine din trecut care constituiau o parte a

problemei tale. Fii calm şi încrezător. Păstrează-ți o atitudine pozitivă. Poți birui în această bătălie! Bucuria şi puterea pe care le vei simți când te vei elibera de viciu vor conferi întregii tale vieți o strălucire spirituală de satisfacție şi împlinire."[49]

Pe un forum de discuții pe Internet, Jeff Jackson oferă un răspuns unui tânăr ce se plânge de dependența de pornografie. Prezentăm în continuare fragmente din acest răspuns:

„Există multe lucruri practice pe care le poți face pentru a reduce mult probabilitatea de a cădea în ispită. Unul dintre ele este să faci tot ce îți stă în putință ca să te ții departe de accesul la pornografie. Ai în cameră sau în casă materiale pornografice? Atunci debarasează-te de ele!! Ai probleme cu Internetul? Chiar dacă pare o soluție radicală, te sfătuiesc să stai complet off-line pentru o perioadă de timp, de pildă o lună, până când te vei putea simți mai încrezător că poți rezista ispitei. Sau roagă-ți părinții să instaleze un program de blocare [a materialelor indecente de pe Internet], cum ar fi CyberPatrol (sau, dacă ştii cum, descarcă o versiune de test, instaleaz-o şi roagă pe altcineva să seteze parola). Sunt unele programe TV pe care le urmăreşti care îți stârnesc poftele? Găseşte-ți altă activitate pe care să o faci în timpul în care se difuzează acele emisiuni. [...] De fapt, una dintre cele mai bune sugestii practice pe care ți le pot da este să fii mereu ocupat cu lucruri de folos. Gândeşte-te la moduri pozitive de a-ți cheltui energia: activități de voluntariat, sporturi, activități religioase, o slujbă cu jumătate de normă, hobby-uri, măriri de note, invitarea unor prieteni, redactarea unor scrisori... Astfel te

[49] Mark Petersen, *Steps in Overcoming Masturbation*, http://members.tripod.com/~Leon1/overcome.html

vei afla mereu ocupat cu lucruri care te fac să te simţi bine, încât vei simţi o dorinţă mult mai redusă pentru acele lucruri de care te ruşinezi, şi astfel vei dobândi o putere mult mai mare pentru a învinge în lupta [cu patima]."[50]

Medicul Vasile Niţescu, în cartea „Adolescenţa", prezintă câteva comentarii foarte interesante despre modul în care trebuie să acţioneze părinţii ai căror copii practică acest viciu:

„Va trebui ca **Părinţii** să abordeze cu tact şi atenţie această problemă, fără a face din ea un act de acuzare a copilului sau adolescentului ori un motiv pentru *corecţii* corporale. Prin asemenea *rezolvări* părinţii ar contribui şi mai mult la creşterea sentimentelor de culpabilitate, frică, neputinţă şi izolare socială a tinerilor, cu consecinţe grave asupra caracterului şi performanţelor lor în viaţa adultă. Rolul părinţilor trebuie să fie acela de a explica copiilor lor fenomenele pe care aceştia le vor parcurge în evoluţia lor spre viaţa adultă, consecinţele imediate şi de perspectivă ale unor soluţii inadecvate la problemele lor de viaţă, modalităţile de a depăşi cu bine momentele mai dificile ale existenţei lor. În acest sens, părinţilor le revine marea îndatorire de a fi mai apropiaţi de copiii lor, de a reprezenta pentru aceştia adevăraţi *fraţi* şi *surori* mai mari, de a le canaliza energia şi activitatea spre acţiuni în aer liber, pasiuni creatoare, preocupări ferite de aspecte erotice. Este necesar ca părinţii să controleze, cu tact, cercul de prieteni ai copiilor lor, literatura pe care aceştia o citesc, spectacolele de film, teatru şi

[50] Jeff Jackson, *Masturbation and Porn Problem*, octombrie 1998.

muzică frecventate, aducând, sub forma unor sfaturi, corecțiile necesare. Totodată părinții vor trebui să fie cât mai mult împreună cu copiii lor. [...]

Curativ, [...] viața rațională echilibrată, sportul în aer liber, munca cu pasiune îndepărtează preocupările erotice, realizându-se integrarea tinerilor în colective cu o bună moralitate. Munca cu dăruire şi ambiție, educarea voinței şi formarea caracterului, orientarea spre acțiuni utile, insuflarea dorinței de a realiza ceva în viață, decența vestimentară, alimentația rațională, toate acestea contribuie la evitarea pornografiei."[51]

Un profesor rus, V.V. Zenkovsky, a cărui carte, scrisă la începutul secolului XX, a fost tipărită în limba română abia în 1998, acordă de asemenea o importanță majoră hotărârii persoanei dependente de a se elibera, şi propune, pe lângă „mijloacele externe", şi soluții precum „comunicare vie" cu oamenii şi rugăciunea:

„Medicii, ca şi pedagogii, recomandă adeseori un şir întreg de mijloace externe: fricțiuni reci, sportul, cufundarea tânărului în munca intelectuală. Toate acestea, fără îndoială, sunt foarte folositoare, dar însemnătatea decisivă aparține hotărârii cuiva de a se lepăda de acest viciu ascuns, hotărârii lui interioare de a se elibera de el. Ca în oricare luptă cu vreo deprindere rea, înrădăcinată de multă vreme, aici nu este vorba despre o singură biruință (deprinderea, înăbuşită astăzi, va izbucni mâine sau mai târziu cu o forță şi mai mare), ci este vorba de o luptă îndelungată şi neîncetată."[52]

[51] Vasile Niţescu, *op. cit.*, pp. 105-107.

„Forța curățitoare a pocăinței [=spovedaniei] ne restituie, în mod real, curăția sufletului pe care am pierdut-o şi ne redă energia necesară pentru a învinge ispitele."[53]

„Comunicarea vie cu oamenii linişteşte sufletul mai mult decât orice, iar prin aceasta sunt alungate ispitele. Sunt şi situații în care ispitele se ascund parcă, pentru un timp oarecare, pentru ca mai târziu să se aprindă şi să izbucnească cu şi mai multă furie în suflet. În acest caz, nimic altceva nu poate să ajute ca rugăciunea prelungită, care să dureze până când sufletul simte că s-a ridicat greutatea care îl apasă."[54]

La părintele Savatie, soluția fundamentală de biruință constă în rugăciune, în special participarea la Sfânta Liturghie, la care se adaugă postul şi evitarea patimilor; în final, părintele oferă şi o frumoasă rugăciune originală, din care vom cita şi noi un fragment:

„Patima curviei, deoarece este proprie firii noastre, nu poate fi depăşită decât numai prin Duhul Sfânt, prin Liturghie. [...]

Ca să scapi de această atracție, trebuie să-ți propui o perioadă de nevoință. Nu e nevoie numaidecât să posteşti aspru şi să nu dormi, mănâncă din toate câte puțin şi odihneşte-te, atât cât să nu fii iritat de oboseală şi inapt pentru muncă. Încearcă, pur şi simplu, să eviți discuțiile deşarte, televizorul şi muzica. [Desigur, este vorba de anumite tipuri de muzică şi mai ales de videoclipuri... –n.n]. Toate acestea fărâmițează mintea şi slăbesc atenția. Dar pentru patima

---

[52] Prof. V. V. Zenkovsky, *Convorbiri cu tinerii despre sexualitate*, Editura Bizantină, Bucureşti, 1998, p.60.
[53] Prof. V. V. Zenkovsky, *op. cit.*, p. 68.
[54] Prof. V. V. Zenkovsky, *op. cit.*, p. 78.

curviei trebuie să avem atenția întotdeauna trează, pentru că ea [patima] pătrunde prin gânduri pe care, dacă le curmăm îndată, am şi scăpat de ea. În această perioadă încearcă să nu povesteşti nimănui nici măcar impresiile şi stările prin care o să treci, decât numai preotului la spovedanie (sau unei persoane duhovniceşti, capabile să te ajute). [...] Ca să te odihneşti bine, culcă-te pe la 10 seara. Şi în toată vremea spune *Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine, păcătosul*.

Să te pui înaintea lui Dumnezeu aşa cum eşti, [...] pur şi simplu aruncă-te la pământ în camera ta, după ce stingi lumina, şi zi:

Iată, Doamne, Tu şi eu. Uită-Te la mine ce-am ajuns, ce-a mai rămas din zidirea Ta. Uită-Te şi mă plânge, că eu singur nu mă pot plânge. Eu nu Te mai înțeleg şi nu Te mai voiesc, eu am o altă viață, care îmi pare mai interesantă şi mai atrăgătoare. [...] Niciodată nu Te-am iubit şi nu Te-am ascultat. Ştiu că eşti aici, dar nu Te simt şi nu Te recunosc. Tu însă nu Te depărta, aşteaptă până mă scol, ajută-mă Tu să mă scol, că Tu m-ai zidit şi poți cu mine toate câte voieşti. [...] Să nu te scârbească păcatele mele şi să Te duci. [...] Că Tu eşti Cel Care ne dai viața şi care din moarte iarăşi ne vei ridica, şi fără Tine suntem nimic, Doamne. Şi Ție Bunule, după cum putem, toți slavă înălțăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Să spui aşa, tot ce ai pe suflet. [...]”[55]

La profesorul Ion Lazăr găsim una dintre cele mai pe larg tratări ale soluțiilor de vindecare. Originalitatea față de alte abordări constă în faptul că pune în lumină relația dintre lăcomie/alimentație necumpătată şi dependența

[55] Ierodiacon Savatie Baştovoi, *op. cit.*, pp. 63-67.

de pornogarfie, relație pe care o analizează sub toate aspectele ei:

„*Este cu neputință să cadă cineva în mâinile duhului curviei, dacă n-a fost doborât întâi de lăcomia pântecelui*" (Evagrie Ponticul). Gândind strict fiziologic, dacă un om mănâncă mai mult decât are nevoie trupul său pentru a funcționa normal, atunci surplusul de energie trebuie să se elibereze undeva în afară, or se ştie că de obicei răbufnirea are loc prin sex."[56]

„Marile nenorociri îşi au originea în perioada primilor ani de viață, când mulți părinți, din neştiință şi grijă exagerată, îşi ghiftuiesc copiii cu prea multă mâncare şi mai ales cu aparent inofensiva ciocolată. Untul de cacao din care se face ciocolata conține un excitant asemănător cafelei şi care, ajuns în organism, provoacă o creştere forțată, la fel ca a legumelor de seră. De altfel, toate dulciurile industriale au un efect incendiar, asemenea benzinei aruncate în foc, generând un surplus de energie capabil să modifice dezvoltarea naturală a organismului. Pubertatea precoce pe care o constată medicii în țările bogate din Apus nu este decât urmarea acestui mod de viață. În felul acesta, copiii nu mai parcurg drumul vieții, firesc şi obişnuit de mii de ani. De pildă, ca să înțelegeți: unei fetițe în loc să-i înceapă ciclul menstrual la 12-13 ani, îi vine la 7-8 ani, iar la băiat, primele poluții apar la 9 ani în loc de 13. [...]

Poate vom înțelege măcar acum motivele pentru care străbunii noştri erau aşa de viguroşi, echilibrați şi viteji. Ei duceau o viață simplă, dar aspră şi cumpătată, se hrăneau cu roadele naturale şi curate ale pământului, erau obişnuiți

[56] Prof. Ion Lazăr, *op. cit.,* p. 101.

încă de copii cu efortul şi munca fizică, iar patimile timpurii ale trupului nici nu apucau să încolţească. La vârsta maturităţii îşi întemeiau o familie, trăiau o viaţă sexuală firească şi făceau atâţia copii câţi le rânduia Dumnezeu. Nu întâmplător, majoritatea oamenilor de valoare, sfinţii, poeţii, savanţii, artiştii s-au născut şi au crescut la ţară. Energia lor sexuală nu s-a irosit înainte de vreme, munca fizică i-a ferit de furtuna patimilor trupeşti, păstrându-le frumuseţea, vigoarea, echilibrul, puterea de creaţie, liniştea şi pacea sufletului. [...]

Alimentaţia cumpătată. Hrana simplă, naturală şi bine echilibrată a trupului este la fel de importantă ca şi rugăciunea zilnică pentru suflet, mai ales în timpul copilăriei. Se amăgesc acei părinţi care au încredinţarea că pruncii lor vor fi cu atât mai inteligenţi şi mai frumoşi cu cât mănâncă mai multă carne, sucuri şi dulciuri din complicata industrie alimentară. Mai ales ciocolata şi sucurile care conţin substanţe de natură excitantă influenţează periculos dezvoltarea organismului. [...]

Cercetările zootehnice recente au constatat că în timp ce un animal este sacrificat şi se zvârcoleşte de durere, corpul lui produce nişte toxine care nu se scurg odată cu sângele, ci rămân în muşchi şi organe, de unde ajung în stomacul nostru. Drept aceea, carnea ca aliment dăunător şi mezelurile în care intră condimente cu efect excitant ar trebui, dacă nu eliminate măcar reduse din hrana copiilor. Cât despre băuturile alcoolice, nici nu mai poate fi vorba, acestea fiind de-a dreptul otrăvitoare[57].

---

[57] Desigur, la această descriere de bază a pericolelor unei alimentaţii incorecte, ar mai putea fi adăugate şi efectele

Dacă hrana zilnică a sufletului rămâne credinţa şi rugăciunea, iar hrana trupului este cumpătată, simplă şi naturală, atunci cu certitudine că şi dezvoltarea pruncului va fi armonioasă şi între hotarele normalităţii. În timpul profundelor transformări şi nelinişti ale pubertăţii, părinţii au datoria importantă de a le vorbi copiilor simplu şi deschis, fără să facă un mister din apariţia impulsurilor sexuale, arătând însemnătatea lor, dar şi primejdiile neînfrânării. Pentru ca dificila perioadă să treacă spre adolescenţă fără tulburări prea mari, pe lângă rugăciune şi hrană cumpătată, tânărul trebuie să facă zilnic şi puţin efort fizic. Cei care trăiesc la ţară se obişnuiesc de mici cu munca câmpului şi cu nevoinţele gospodăriei, aparent aspre, dar atât de binefăcătoare sănătăţii. Pentru copiii născuţi la oraş această cerinţă este mai dificilă, însă pot şi ei să-şi consume surplusul de energie făcând alergări în aer liber, gimnastică individuală sau diferite sporturi de echipă. Mulţi tineri afirmă că rezultatele cele mai fericite în stăpânirea şi controlul pornirilor sexuale se pot obţine din îmbinarea rugăciunii cu metaniile mari, prin care înţelegem aplecarea trupului până la atingerea duşumelei cu fruntea şi ridicarea înapoi în poziţie verticală [însoţite de semnul crucii]."[58]

„**Păstrarea fecioriei.** ***Tânărul credincios care s-a obişnuit din copilărie cu asemenea rânduieli de viaţă, care se roagă zi de zi, nu mănâncă peste măsură, posteşte miercurea şi vinerea, nu bea, nu fumează, se fereşte de reviste, cărţi şi filme erotice, face puţin sport, merge în***

---

nenumăratelor „e-uri" pe care le consumăm curent şi care au numeroase efecte toxice şi excitante [n.red.]

[58] *Idem,* pp. 106-109.

fiecare duminică la Sfânta Liturghie, citeşte cărţi de spiritualitate ortodoxă şi ţine seama de sfaturile preotului duhovnic va reuşi cu siguranţă să-şi stăpânească şi pornirile potrivnice ale trupului, păstrându-şi puritatea feciorelnică până la întemeierea unei familii."[59]

Pare o utopie şi chiar ar fi dacă n-am avea în vedere un număr restrâns de victime care-şi doresc cu orice preţ salvarea în viaţa aceasta şi mântuirea în cea fără sfârşit.

Povestea unor persoane dependente de pornografie, acum vindecate

În această secţiune oferim câteva exemple concrete, mărturii ale unor persoane care fuseseră dependente de pornografie şi s-au eliberat de acest viciu. Conform unui proverb latin, teoria ne învaţă, iar exemplele ne pun în mişcare. De aceea, considerăm acest capitol foarte folositor pentru întărirea tuturor celor care luptă cu această patimă, încurajându-i să creadă că, la fel cum alţii - care erau mai dependenţi decât ei – s-au eliberat, tot aşa pot birui şi ei.

Vom prezenta în cele ce urmează şapte mărturii contemporane recente ale unor persoane care s-au eliberat de această patimă[60]:

1. „Prima oară am văzut imagini pornografice de când eram în şcoala generală, în

---

[59] *Idem,* p. 110.

[60] Primele şase mărturii sunt selectate şi traduse din *Freedom Stories*, de pe site-ul www.porn-free.org. Cel de-al şaptelea material se găseşte (în lb. engleză) pe site-ul www.shelleylubben.com/testimony. [n.n.]

revistele pe care le aveau prietenii mei. Apoi în liceu am experimentat fenomenele hormonale tipice adolescenței şi deseori am permis minții mele să alunece în fantezii despre fete. De asemenea urmăream să am relații trupeşti cu fete.

În facultate am continuat să caut surse de pornografie. Relația cu prietena mea de atunci a fost serios afectată şi de imaginile pornografice pe care le privisem. Ardeam de dorința de a avea relații sexuale şi permiteam poftei să îmi controleze mintea. Deoarece obțineam rezultate bune la facultate şi aveam o prietenă atrăgătoare, trufia mea a devenit încă un punct de sprijin pentru diavol împotriva mea. După facultate am intrat în armată, şi m-am scufundat şi mai adânc în pornografie de toate felurile. De asemenea, continuam să caut relații trupeşti cu femei.

Am crezut că dacă mă voi căsători, aceasta mă va ajuta să înfrâng patima pornografiei. Însă m-am înşelat. Îmi amintesc cum îmi bătea inima când cumpăram reviste porno de la magazinul local, cu o uşoară teamă că mă va vedea cineva de la biserică. În acea vreme eram lider de grup pentru clerul tânăr, dar frica de a fi prins nu era suficientă pentru a mă opri de la a cumpăra pornografie. După ce mă desfătam cu pornografia vreo câteva zile, aruncam acele reviste cu ruşine şi dezgust, hotărându-mă să nu mai privesc niciodată la aşa ceva. Însă după câteva săptămâni tânjeam din nou după mai multă pornografie. Niciodată nu-mi aducea satisfacție, ci doar o dorință arzătoare după mai multă pornografie.

Atunci când mi-am făcut conexiune la Internet, o întreagă lume de noi tentații s-a deschis în fața mea. Dintr-o dată, puteam vizita site-uri pornografice liber şi în secret, oricând

voiam. Internetul îmi oferea orice fel de pornografie aş fi vrut, şi mi-am făcut obicei să folosesc Internetul pentru a căuta aşa ceva. Planificam un timp pentru a naviga în căutare de pornografie atunci când soția mea era plecată, sau după ce ea se ducea la culcare. Dependența mea mă consuma încetul cu încetul. Ştiam că trebuie să mă opresc, dar nu ştiam cum să fac asta.

[...] Am început să-mi dau seama de *viața dublă* pe care o duceam: credincios care merge la biserică, în exterior, şi dependent de sexualitate, în interior. Ştiam că e un lucru rău să mă uit la pornografie şi să am fantezii sexuale, dar mi se părea prea dificil să mă opresc. Puteam rezista cel mult două sau trei luni, după care cădeam din nou. Părea un ciclu fără sfârşit.

Adevărul este că nu făcusem altceva decât să construiesc timp de mai mulți ani o fortăreață patimii sexuale, prin privitul la imagini pornografice. Această fortăreață devenise practic invincibilă. Imaginile pe care le văzusem de-a lungul anilor făcuseră ca amintirile mele să fie o sursă continuă de tentații. Obişnuința mea cu pornografia îmi şubrezise căsnicia şi deteriorase viața noastră sexuală. Îmi plăcea mai mult pornografia pe ecran decât să am o relație adevărată cu soția mea.

Dar, într-o noapte din luna iulie 1998, pe la ora două, doream să adorm dar nu reuşeam. Am simțit deodată o dorință puternică de a-I cere ajutorul lui Dumnezeu pentru a mă elibera de dependența de sexualitate. În loc să mă duc la calculator să navighez în căutare de pornografie, m-am dus în camera de zi să mă rog.[...] De atunci, în decursul anilor care au urmat,

Dumnezeu m-a povățuit către calea castității sexuale. [...] ” (Paul Cook)

2. „Ajunsesem să nu mai cred că m-aş mai putea elibera vreodată de pornografie, deoarece aceasta dobândise o putere prea mare asupra mea. Nu mai era doar o bătălie, era un măcel. Obişnuiam să mă uit la pornografie în reprize de până la câte 12 ore fără oprire, însă slavă Domnului că acum m-a izbăvit de această patimă! Deja a trecut o lună întreagă fără să se întâmple să mai cad, în vreme ce înainte cea mai lungă astfel de perioadă era de patru zile. Mă rog în continuare lui Dumnezeu să mă întărească şi să-mi curățească mintea de imaginile şi filmele care se află încă în ea, şi am nădejdea că Dumnezeu mă va ajuta şi cu acest lucru.”

3. „Timp de mulți ani m-am uitat la pornografie, am folosit telefonul erotic, cybersex-ul şi m-am dus la prostituate pentru a-mi satisface foamea dependenței. Am dus o viață dublă ani în şir, simțeam un gol lăuntric, vinovăție şi ruşine pentru faptele mele. Însă într-o noapte m-am aşezat la calculator şi, în loc de a face ceea ce obişnuiam, am căutat ajutor spiritual. [...] Am citit multe materiale.[...] Pe măsură ce trece timpul, devine tot mai uşor să identific tentațiile şi să mă abat de la ele.”

4. „Îmi amintesc că, atunci când aveam doar şase ani, am găsit reviste porno sub canapeaua tatălui meu, şi de atunci am devenit dependent de pornografie. Când am ajuns la vârsta adolescenței, am devenit foarte activ din punct de vedere sexual. Obişnuiam să mă rog

iarăşi şi iarăşi lui Dumnezeu să mă ierte şi să mă întărească, plângând necontrolat, rugându-L pe Dumnezeu să mă elibereze, însă vinovăția şi ruşinea mă împiedicau să mă mărturisesc. Pur şi simplu nu-mi puteam elibera mintea! Nu făceam decât să privesc mereu acele poze şi filme. Atunci când soția mea a descoperit ascunzătoarea în care îmi țineam materialele pornografice, a fost mai mult decât devastată. Timp de mai multe săptămâni, de-abia m-am putut uita în ochii ei timp de mai multe săptămâni, însă am simțit că ceva în mine s-a schimbat. De atunci a trecut un an şi nu am mai căzut de atunci în acest viciu."

5. „Am 18 ani şi nu pot decât să mă cutremur gândindu-mă ce aş fi devenit dacă nu aş fi citit despre distrugerile pe care pornografia le-a produs în viețile atâtor oameni. Nu ştiam că voi da de necaz atunci când i-am rugat pe părinții mei să-mi pună Internet acasă. Am luat prima mea doză de pornografie când aveam 13 ani. După aproximativ un an, privitul la astfel de imagini devenise deja un obicei zilnic. În ciuda acestui fapt, duceam o viață destul de decentă în exterior, fiind un membru activ al bisericii şi participând la toate activitățile acesteia. Uneori, mi se făcea atât de ruşine de mine însumi încât mă opream de la viciu pentru o zi, după care însă cădeam iarăşi. Îmi uram acea a doua viață a mea – cea secretă – , însă pur şi simplu nu mă puteam opri. Din când în când spuneam cu jumătate de gură rugăciuni ca Dumnezeu să mă ierte şi să dobândesc hotărârea de a nu mai continua să merg vreodată pe acea cale. Timp de cinci ani şi jumătate m-am aflat pe drumul către distrugerea definitivă. În exterior eram un student vesel şi de

succes, însă în interior devenisem un singuratic ce aleargă după pornografie pentru a-şi satisface dorinţele ruşinoase crescânde. Mi-am dat seama că sufletul meu a atins nivelul cel mai de jos al refluxului atunci când am început să descarc de pe reţea pornografie. Într-un fel sau altul, totuşi, mi-am dat seama că Dumnezeu mă iubea încă, şi am realizat că devenisem dependent de sexualitate (nu mai auzisem niciodată înainte de acest termen). Vroiam ajutor.[...] Mă simţeam groaznic când am început să mă rog dar, în final, Dumnezeu m-a ajutat să scap de acest viciu ruşinos."

6. „Pierdusem aproape totul. E atât de uşor să spun asta acum, însă greutatea imensă pe care am purtat-o îmi aminteşte în fiecare zi de unde am venit şi calea care se află acum în faţa mea. Am fost dependent de pornografie timp de 26 de ani. Ca fiu de cleric, ar fi trebuit să fiu mai presus de astfel de lucruri. În exterior totul părea excelent, dar în interior simţeam că mor. La fel ca mulţi alţii din zilele noastre care sunt dependenţi de pornografie şi de sexualitate şi fac parte din grupuri de la biserică, mi-era teamă să-mi mărturisesc păcatele din pricina ruşinii.[...] Cu cinci ani în urmă dorinţa de a mă elibera a pus stăpânire pe mine şi în sfârşit am putut să mă spovedesc şi să aflu eliberarea de dependenţa de pornografie."

7. *Povestea lui Shelley – fostă prostituată şi actriţă de filme porno*

„M-am născut în 1968 şi am crescut în sudul Californiei. Sunt cea mai mare dintre cei trei copii ai părinţilor mei, şi de când m-am

născut m-am arătat a fi un copil încăpăţânat şi cu o personalitate carismatică.

În timpul primilor opt ani din viaţa mea, familia mea mergea la biserică şi mă lua şi pe mine. Ca fetiţă mică, Îl iubeam pe Hristos foarte mult.

Când am împlinit 9 ani, lucrurile s-au schimbat în familia mea. Ne-am mutat în localitatea Glendora şi am părăsit biserica şi prietenii pe care-i iubeam. Părinţii mei au încetat să mai meargă la biserică şi familia noastră s-a îndepărtat de Dumnezeu. Mai erau totuşi unele valori creştine pe care le învăţam acasă, însă nu exista o legătură reală a noastră cu Dumnezeu şi cu părinţii noştri. Majoritatea timpului familia mea o petrecea în faţa televizorului.[...] Am crescut cu televizorul şi am început să-mi dezvolt o gândire greşită şi vătămătoare. Mama mea spunea deseori că televizorul este un babysitter grozav.

Când am mai crescut, eram altfel decât ceilalţi copii. Eram foarte creativă şi scriam poezii şi povestiri scurte încă de la o vârstă fragedă. Crescând, eram foarte frustrată deoarece nu aveam nici un loc unde să-mi canalizez energia creativă. Părinţii mei nu m-au implicat în activităţi extracurriculare şi mai tot timpul mă plictiseam foarte tare. La 6 ani, scriam, regizam şi jucam roluri în piese pe care le montam la şcoală. Învăţătoarea din clasa întâi a remarcat creativitatea mea. I-a spus mamei mele că era uimită de mine şi vroia să vadă unde voi ajunge când voi împlini 30 de ani. Ea credea că voi deveni actriţă sau producător de film la Hollywood.

Eram diferită de ceilalţi şi prin faptul că am început să am înclinaţii sexuale de la o vârstă foarte fragedă. Am fost introdusă în tainele sexualităţii de către o fată şi de fratele ei adolescent, atunci când aveam 9 ani, şi de atunci am avut mai multe întâlniri sexuale, atât cu fete cât şi cu băieţi, înainte de a împlini 18 ani. Sexul a devenit foarte confuz pentru mine. Sexul însemna pentru mine totuna cu *iubirea*, pentru că mă simţeam bine să fiu dorită de cineva şi să primesc atenţie, dar în acelaşi timp mă simţeam murdărită. Nu mi-am dat seama decât mai târziu că fusesem violată sexual când eram copil.

Ca adolescentă, căutam iubirea la băieţi şi în alcool şi am început să am relaţii sexuale de la vârsta de 16 ani. Anii adolescenţei mi-au fost plini de certuri continue cu părinţii mei. Aveam o mamă care era mai mereu supărată pe mine, şi un tată care părea prea ocupat ca să aibă şi altă relaţie personală cu mine în afară de faptul că ţipa la mine pentru că mă contraziceam cu mama. Nu-mi amintesc de nimeni care să-mi fi spus *Te iubesc* în acei ani. Părinţii mei nu erau oameni răi, însă, din cauza lipsei lor de afecţiune şi de implicare în viaţa mea, am devenit o adolescentă rebelă şi plină de resentimente, care îşi făcea de cap pentru a i se da atenţie. Însă în loc să devină atenţi la mine, părinţii mei preferau să mă lase să fac ce vroiam, ca să nu se înmulţească certurile în casă. Astfel, mi-au dat voie să mă îmbrac în iepuraş Playboy la vârsta de 15 ani. Mi-au dat voie să mă întâlnesc cu băieţi pe care ei nu-i cunoşteau. La 15 ani mi-au dat voie să joc într-o reclamă împreună cu un băiat de 18 ani, care m-a făcut să mă îmbăt pentru prima dată. Aşa a început pentru mine o viaţă de petreceri şi am început să frecventez

cluburi de noapte, unde consumam droguri, la vârsta de 16 ani. Părinții mei ştiau că aveam probleme cu alcoolul, dar nu ştiau ce să facă cu mine. Au încercat consilierea familială, însă tatăl meu era prea *ocupat* la muncă şi a venit doar o singură dată. Aşa că am căutat o nouă familie şi am găsit *iubire* într-o societate nepotrivită, obişnuindu-mă să beau alcool şi să am stări euforice de la marijuana. Părinții mei au trecut prin multe chinuri din cauza faptelor mele, şi în fine – când au ajuns să nu mai ştie ce să mai facă – mi-au spus să plec de acasă atunci când aveam 18 ani.

În San Francisco Valley m-am încurcat cu un tip pe care abia îl cunoscusem. El mi-a zis că pot să locuiesc la el. Nu aveam bani iar în casă nu era nimic de mâncare, aşa încât am început să înțeleg ce înseamnă să-ți fie cu adevărat foame. Un om *de treabă* a văzut că eram tristă şi mi-a spus cât de rău îi pare să mă vadă nefericită şi că ar putea să mă ajute. Tot ce trebuia să fac era să întrețin raporturi sexuale cu un prieten al lui, iar acela îmi va da bani. Am fost oripilată de idee, dar el m-a asigurat că acel om era foarte cumsecade şi drăguț. Eram atât de supărată pe părinții mei din cauză că mă aruncaseră în stradă, încât nu-mi mai păsa, şi, astfel, am acceptat oferta. M-am vândut pentru 35$; de atunci a început viața mea de prostituată.

După un timp în care am *lucrat* pe stradă, am întâlnit pe o doamnă care [...] m-a învățat toate trucurile meseriei de prostituată şi cum să-i manipulez pe bărbați. La început părea o viață plină de farmec, cu bărbați care îmi dădeau bani, bijuterii şi cadouri, însă după câțiva ani a devenit o sclavie. Întrețineam raporturi sexuale cu

necunoscuți, făceam acte sexuale bizare, şi am început să urăsc prostituția. Clienții obişnuiau să facă lucruri cum ar fi să rupă înadins prezervativul, sau să mă urmărească unde mergeam. Ba chiar un bărbat a încercat să mă omoare şi m-a lovit cu camionul. Bărbații mă hărțuiau şi eram mereu nevoită să mint pentru a scăpa din situații înfricoşătoare. Stilul meu de viață se înrăutățea din zi în zi şi mă simțeam ca şi când nu aveam pe nimeni la care să apelez. Hristos bătea deseori la poarta inimii mele, însă eu Îl ignoram. Îmi imaginam că Dumnezeu nu-mi purta de grijă, aşa că trebuia să fac orice pentru a supraviețui.

Acest cerc vicios în care mă învârteam, lucrând ca prostituată şi dansatoare exotică în California de Sud, a durat opt ani. În perioada în care am lucrat ca prostituată, am rămas gravidă de trei ori cu clienți de-ai mei, iar asta m-a devastat. Un milion de întrebări apăreau în mintea mea de fiecare dată. Cum de am lăsat să se întâmple asta? Cum o să pot să am grijă de copil? Să fac avort? La cine să apelez? Nici măcar nu ştiam cine erau tații pentru două dintre sarcini. Apoi mi-am adus aminte de Hristos şi L-am implorat: *Te rog, ajută-mă!* Dumnezeu m-a alinat şi am ştiut că nu voi putea niciodată să ucid o viață, astfel că mi-am păstrat copilul. Două dintre sarcini s-au încheiat cu moartea copilului înainte de naştere, însă a treia a decurs bine şi, astfel, am avut-o pe prima mea fiică, Tiffany, la 20 de ani. Ea este pe jumătate asiatică şi e foarte frumoasă. Am încercat să renunț la prostituție şi să rămân numai dansatoare exotică, însă mi-a fost greu să rezist, mai ales ca mamă singură.

După câțiva ani de viață ca mamă singură, şi lucrând ca prostituată şi dansatoare, am început să beau foarte mult şi am dezvoltat o teribilă dependență de alcool şi de droguri. Tiffany a crescut ca o fetiță tristă şi neglijată, iar inocența ei a fost deseori tulburată. Pe măsură ce creştea, şi-a dat seama că mă vizitau oameni *ciudați* şi era supărată pe mine. Obişnuiam să o ascund în dormitorul ei atunci când îmi *întrețineam* clienții. Ea m-a văzut de asemenea în relații *speciale* cu femei. Nu înțelegea totul, dar cu siguranță îşi dădea seama că mama ei era o femeie desfrânată. Eram o mamă atât de rea, încât obişnuiam să-i dau lui Tiffany un beeper şi să-i spun să meargă în parc în timp ce eu îmi făceam de cap. Avea pe atunci numai trei ani.

Am început să mă văd pe mine însămi ca pe o persoană complet ratată. Mi-am pierdut toată stima de sine din cauză că eram o mamă oribilă şi o persoană cu viața răvăşită. Eram atât de obosită din cauză că trebuia să lupt mereu pentru a supraviețui. Stilul meu de viață nu îmi îngăduia nici o odihnă. Bărbații mă urmăreau până acasă, îmi tăiau roțile de la maşină, mă sunau la orice oră din zi şi din noapte, veneau beți în miez de noapte, sau chiar încercau să mă omoare. Ca să rezist, aveam mereu în mână o sticlă mare de whiskey. Uneori mă retrăgeam într-un colț cu sticla în mână şi mă plângeam lui Dumnezeu: *Te rog, ajută-mă!*, dar El părea că nu este acolo. Totuşi simțeam mereu că este Cineva Care mă protejează.

Pe măsură ce călătoria mea dureroasă înainta, am început să mă implic în industria filmelor pentru adulți (pornografice). Am aflat că puteam face bani mai repede şi mai uşor în felul

acesta, şi era mai legal decât prostituția. Am început să fac filme profesionale pentru adulți, împreună cu binecunoscute staruri porno. În momentul în care m-am aflat în fața camerei de filmat, m-a cuprins un sentiment ciudat. Era ca şi când l-aş fi auzit pe diavol şoptindu-mi: *Vezi, Shelley, te voi face să devii faimoasă şi ATUNCI toată lumea te va iubi*. O forță întunecată puternică m-a ajutat să-mi joc rolurile la niveluri intense.[...] Am început să fac filme foarte *hardcore* şi doar cu droguri şi cu alcool puteam să le termin. Era ca şi când aveam ceva de dovedit lumii şi tuturor celor care mă răniseră vreodată. Iar când industria filmelor porno şi-a deschis larg brațele pentru mine şi m-a invitat în *familia* sa, am găsit în sfârşit acceptarea pe care o tot căutasem. Însă prețul pe care l-am plătit pentru a fi membră a acestei familii a fost prețul propriei mele vieți. Mi-am vândut inima, mintea şi feminitatea industriei de pornografie.[...]

De asemenea, riscam să mă infectez cu virusul HIV, aşa cum li s-a întâmplat altor staruri porno. Mă aflam într-un joc nebunesc şi mortal de ruletă rusească cu viața mea. Industria de pornografie nu impunea şi nici acum NU impune folosirea prezervativului, astfel încât virusul HIV şi bolile cu transmisiune sexuală constituie în continuare un risc printre actorii şi actrițele de filme porno. De pildă, în mai 2004 AIM (The Adult Industry Medical Foundation), care oferă lunar o testare voluntară a actorilor de filme porno pentru depistarea virusului HIV, a anunțat că cinci *actori* de filme porno fuseseră depistați pozitiv la testul SIDA. Eu am fost mai norocoasă decât acei actori. Dumnezeu m-a ferit să contactez SIDA. Totuşi am făcut herpes, o boală cu

transmitere sexuală, incurabilă. Dumnezeu a folosit herpesul ca să mă trezească. Însă eu vroiam să-mi pun capăt vieții. Când am contractat herpesul, nu aveam pe nimeni care să mă ajute în ceea ce priveşte această boală. Dar de când AIM-ul a intrat în scenă, organizația pretinde că a micşorat parțial răspândirea virusului HIV în cadrul industriei de pornografie şi că a sporit conştientizarea printre actori. Însă adevărul rămâne că actorii de filme porno continuă să-şi rişte viața şi să răspândească boala. Într-un interviu cu fondatorul AIM, Sharon Mitchell, şi ea fostă actriță de filme porno, a recunoscut că astăzi dintre actorii de filme porno *7% au HIV, iar 12-28% boli cu transmisiune sexuală*.[...]

Nimic nu e mai devastator decât să primeşti un rezultat pozitiv la un test al unei boli cu transmisiune sexuală. Pentru mine, asta a fost lovitura de grație.

De mai multe ori am încercat să mă sinucid. Am înghițit câteva cutii de pastile şi mi-am tăiat încheieturile mâinilor, dar se părea că, orice aş fi făcut, nu puteam să mor. Chinurile mele erau copleşitoare şi am început să am schimbări de dispoziție teribile. Un minut eram ca un zombie, iar în minutul următor durerea şi traumele ieşeau la suprafață şi aveam crize de furie, țipând şi stricând lucruri.[...] Eram supărată pe Dumnezeu, mă uram pe mine însămi şi-mi uram părinții. Numai alcoolul şi drogurile îmi puteau calma durerea. Simțeam că-mi pierd mințile. Îl rugam pe Dumnezeu să mă ajute şi încercam din răsputeri să renunț la stilul de viață pe care îl duceam, însă după mai puțin de o săptămână recădeam în cercul vicios. Mi-am pierdut orice speranță şi-mi uram viața. În fine,

după vreun an în care am jucat în filme porno, cu puțin înainte de a contracta herpesul, am avut şi un accident de maşină. Aceste două întâmplări m-au trezit şi m-au făcut să realizez că nu e de glumit cu Dumnezeu, şi am părăsit în tăcere industria filmelor porno.

În 1994, am întâlnit un bărbat pe nume Garrett. Era tânăr – avea 22 de ani [eu aveam 26] şi era inocent în comparație cu mine.[...] El a pretins că are nevoie de *serviciile* mele pentru o petrecere a burlacilor, aşa că i-am dat cartea mea de vizită. M-a sunat de mai multe ori ca să ieşim împreună, dar l-am refuzat de fiecare dată. Mai târziu, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, m-am răzgândit şi am devenit prieteni. Pe măsură ce petreceam mai mult timp împreună, inima mea înnegrită şi zdrobită a început să aibă din nou sentimente. Îmi amintesc că simțeam o adevărată durere fizică în inimă atunci când Garrett a început să dorească să se apropie de mine.

Am încercat să păstrez relația mai distantă, dar era greu, deoarece Garrett mă făcea să mă simt din nou ca o fetiță. El obişnuia să vină la mine acasă [...] şi jucam dame şi cărți ore în şir. Eram ca doi copii care se distrau. Vorbeam despre treburile vieții şi într-o zi amândoi am adus vorba de Hristos. Amândoi crescusem în primii ani ai copilăriei iubindu-L pe Dumnezeu. Am aflat că Garrett fusese educat într-o familie credincioasă şi când a mai crescut a urmat cursurile unei şcoli creştine. Pentru doi oameni ca noi care se cunoscuseră într-un bar, aceasta era o *coincidență* uimitoare. Mi-am deschis inima şi am vorbit despre traumele prin care am trecut, iar el m-a înțeles. Ştia că jucasem în filme porno şi că eram prostituată, şi îi părea rău pentru mine. Mi-a spus

că Dumnezeu vroia să mă elibereze. N-am întâlnit niciodată un om ca Garrett.[...] Iată că, în fine, am găsit pe cineva care să-mi arate iubire adevărată. Ştiam că Dumnezeu avea grijă de vieţile noastre, astfel că ne-am întors la El şi ne-am căsătorit pe 14 februarie 1995.

Viaţa noastră împreună a început ca un dezastru total. Garrett şi-a pierdut slujba după ce ne-am căsătorit, din cauză că avea la serviciu stări euforice provocate de droguri. [...] Totul a devenit din ce în ce mai rău, iar tentaţia de a-mi relua vechiul meu stil de viaţă era covârşitoare. Însă Dumnezeu avea o idee mai bună. Garrett s-a înscris în armată.

După antrenamentele fundamentale, Garrett s-a întors vindecat de dependenţa de droguri şi cu ordinul de a merge la baza militară Fort Lewis din statul Washington. Acolo plouă zece luni pe an, astfel că am devenit mai deprimată şi am început din nou să beau foarte mult. Am născut-o pe fiica mea Teresa în 1997. Am putut să renunţ la băutură pe durata sarcinii, dar curând după aceea m-am întors la alcool.

De fiecare dată când îmi luam în braţe copilul meu nou născut – îmi aduceam aminte cum fusesem respinsă de părinţii mei şi de întreaga lume. Dumnezeu mi-a dat să sufăr o durere adâncă pentru a mă vindeca, însă n-am putut îndura acea durere şi am recurs la alcool. Am mers pentru consiliere la clinica de sănătate mentală a Armatei, unde am fost diagnosticată cu dereglare bipolară, dereglare a controlului impulsurilor, dependenţă de alcool, dereglare depresivă şi dereglare post-traumatică generată de stres. Mi s-au prescris zoloft, pastile de dormit, litiu şi consiliere. Am trecut prin programul de

tratament al abuzurilor de substanțe al Armatei, însă continuam să beau. Am fost diagnosticată de asemenea cu cancer cervical în fază incipientă şi mi s-a spus că trebuie să fac operație. Consecințele trecutului meu mă ajunseseră. Voiam să mă dau bătută. Dar Dumnezeu avea un plan mai bun cu mine.[...]

Dumnezeu ne-a condus pe mine şi pe Garrett la o biserică [...] din Tacoma, Washington. [...] Acolo am învățat să duc o viață în care să pot birui orice deoarece cu Dumnezeu totul e cu putință. Dumnezeu mi-a dăruit adevărata iertare a tuturor păcatelor mele, precum şi şansa de a deveni o persoană nouă, fără a trebui să fiu de la început perfectă. Asta a fost o mare uşurare! Am aflat că Dumnezeu mă iubea indiferent ce aş fi făcut în trecut.[...]

În noiembrie, 1999, am născut-o pe fiica noastră Abigail şi, deşi am consumat alcool o parte din timpul în care am fost însărcinată, Dumnezeu i-a salvat viața. După ce s-a născut ea, Dumnezeu mi-a răspuns în sfârşit la rugăciuni şi m-a eliberat de dependență de alcool. Am început să duc o viață fără alcool din 9 aprilie 2000, şi astfel a început o perioadă specială a vieții mele. Am început să citesc cărți despre cum să fiu o mamă şi o soție mai bună. Am învățat să gătesc şi să am grijă de casă şi să duc o viață *normală*. Încercam să împlinesc poruncile lui Dumnezeu în tot ceea ce făceam, şi am început să experimentez adevărata bucurie pentru prima oară după 13 ani!! Dumnezeu m-a ajutat de asemenea să învăț să fac web design, cea ce mi-a dat un sentiment de împlinire şi posibilitatea să-mi folosesc creativitatea. Am deținut propria mea afacere de web design timp de 4 ani.[...] De asemenea m-am

înscris la facultate, iar acum mai am puțin până să-mi iau licența, în teologie. Am făcut toate acestea în şase ani, cu ajutorul lui Dumnezeu.[...]

În opt ani, Dumnezeu m-a eliberat complet de dependența de droguri şi de alcool, de amintiri rele, de boala mentală, de dependența de sexualitate, de traumele sexuale şi de toate lucrurile rele din trecut.[...] De asemenea, El mi-a redat feminitatea şi mi-a vindecat sexualitatea, ceea ce a fost o MARE minune pentru mine. După ce făcusem pornografie îmi pierdusem capacitatea de a mai fi funcțională din punct de vedere sexual. Faptul că acum mă pot bucura de relații sexuale sănătoase este absolut o minune!! De asemenea, Dumnezeu m-a vindecat de boala incurabilă a herpesului. În 1996, în cadrul unui studiu special al Armatei pentru femeile însărcinate care aveau herpes, când am fost testată mi s-a spus că nu pot face parte din studiul lor, pentru că în sângele meu nu se află nici o urmă a virusului ce produce herpesul. Testul era negativ! De asemenea nu mai am nici cancer, deoarece doctorii au putut să înlăture în întregime cancerul cervical. Slavă lui Dumnezeu Care m-a vindecat![...]." [61]

---

[61] Cititorului care este interesat să aprofundeze acest subiect îi recomandăm următoarele cărţi (unele dintre ele apărute înainte de 1989 şi disponibile acum doar la bibliotecile mari, cum ar fi de pildă Biblioteca Naţională a României din Bucureşti): T. Stoica, A. Deculescu, C. Păunescu, T. Trutzer, *Carte pentru tineri*, Editura Medicală, Bucureşti, 1968; Vasile Niţescu, *Adolescenţa (Sexualitate între normal şi patologic)*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1985; V.V. Zenkovsky, *Convorbiri cu tinerii despre sexualitate*, Editura Bizantină, Bucureşti, 1998; Prof. Ion Lazăr, *Sexualitatea prematură – cauza degenerării unui neam*, în: Părintele Arsenie Boca, *Ridicarea căsătoriei la*

8. Tratamentul utilizării patologice a Internetului

Spre deosebire de alte tipuri de dependență (alcool, droguri etc.), utilizarea patologică a Internetului nu poate fi vindecată prin abstinență totală. De cele mai multe ori, persoanele dependente de Internet sunt obligate să recurgă la serviciile acestuia spre exemplu la locul de muncă, în corespondența electronică cu furnizorii; în facultate, pentru accesarea unor cursuri sau altor materiale cerute de către profesor; sau în viața de zi cu zi, ca de pildă pentru rezervarea unui bilet de avion, etc. De aceea interzicerea folosirii Internetului nu constituie o soluție de vindecare, ci tratamentul trebuie să fie centrat pe utilizarea moderată şi controlată a Internetului. Într-un studiu, Kimberly Young propunea opt tehnici de tratament al dependenței de Internet:

„1. Reorganizarea timpului

O reorganizare a modului în care o persoană îşi organizează timpul constituie un element fundamental în tratamentul dependenței de Internet. De aceea, medicul trebuie să aloce câteva minute pentru o discuție cu pacientul legată de obiceiurile curente ale acestuia de

---

înălţimea de Taină, Editura Agaton, Făgăraş, 2002; Danion Vasile, *Tinerii şi sexualitatea*, Editura Egumeniţa, Galaţi, 2005.

utilizare a Internetului. Medicul trebuie să-l întrebe pe pacient: a) În ce zile ale săptămânii obişnuieşti să intri pe Internet?, b) În ce moment al zilei obişnuieşti să începi?, c) Cât timp stai într-o sesiune tipică?, şi d) Unde foloseşti de obicei computerul?. Odată ce medicul a evaluat natura specifică a utilizării Internetului de către pacient, este necesară alcătuirea unui nou program. Scopul acestui exercițiu este ca pacienții să-şi modifice rutina şi să se readapteze la noi şabloane de timp în efortul de a birui dependența. Spre exemplu, să presupunem că obiceiul pacientului dependent de Internet implică verificarea e-mailului ca prim lucru pe care îl face dimineața după ce se trezeşte din somn. Sugerați ca mai întâi pacientul să facă un duş sau să ia micul dejun în loc de a se conecta la Internet. Sau poate că pacientul foloseşte Internetul noaptea, şi şi-a stabilit un obicei ca, după ce vine acasă, să stea în fața calculatorului tot restul serii. Medicul îi poate sugera pacientului să aştepte până după masa de seară înainte de a se loga. Dacă pacientul foloseşte Netul în fiecare seară din zilele lucrătoare, recomandați-i să aştepte până în weekend, sau dacă utilizează Internetul în exces în weekenduri, recomandați-i să îl folosească doar în zilele lucrătoare. Dacă pacientul nu îşi ia niciodată pauze atunci când se află în fața calculatorului, spuneți-i să ia o pauză după fiecare oră. [...]

2. Tehnici externe de oprire

O altă tehnică simplă este de a folosi activități concrete pe care pacientul trebuie să le îndeplinească, sau locuri în care acesta trebuie să meargă, drept stimulatori pentru a închide calculatorul. Dacă pacientul trebuie să plece la

serviciu la ora 7:30 a.m., convingeți-l să se logheze la 6:30, lăsându-i exact o oră până va trebui să închidă calculatorul. Pericolul aici este că pacientul poate ignora aceste alarmări naturale. În aceste condiții, un ceas real cu sonerie ar putea fi de ajutor. Stabiliți un timp la care pacientul să-şi încheie sesiunea de Internet, setați soneria şi spuneți-i pacientului să pună ceasul aproape de computer. Atunci când sună, e timpul ca pacientul să închidă computerul.

3. Stabilirea unor țeluri

Multe încercări de limitare a utilizării Internetului eşuează din cauză că utilizatorul se bazează pe un plan ambiguu de gestionare a orelor petrecute on-line. Pentru a evita aceasta, este recomandabil să fie programate sesiuni structurate pentru pacient, prin stabilirea unor țeluri rezonabile, ca de pildă de a utiliza Internetul timp de 20 de ore pe săptămână în loc de 40, cum obişnuia pacientul. Apoi, aceste 20 de ore pot fi eşalonate şi trecute într-un calendar săptămânal. E bine ca pacientul să aibă sesiuni Internet scurte şi dese. Acest lucru va diminua dependența. Ca exemplu al unui program de 20 de ore, pacientul poate planifica să utilizeze Internetul în fiecare zi lucrătoare de la 8 la 10 p.m., iar sâmbăta şi duminica între 1 şi 6 p.m. Acesta poate fi înlocuit apoi cu un alt program, de numai 10 ore pe săptămână, care să includă sesiuni de la 8 la 11 p.m. în două dintre zilele lucrătoare, şi una de la 8:30 a.m. la 12:30 p.m. sâmbăta. Încorporarea unui program palpabil al utilizării Internetului îi va conferi pacientului sentimentul că ține lucrurile sub control, în loc de

a permite Internetului să preia controlul asupra vieții sale.

4. Abstinența

În evaluarea pe care o face medicul, acesta poate constata că o anumită aplicație a Internetului, precum camerele de chat, jocurile interactive, grupurile de ştiri sau World Wide Web-ul, poate reprezenta problema de bază a pacientului. Dacă a fost identificată o anumită aplicație, iar încercările de a modera utilizarea acesteia au eşuat, atunci este recomandabilă abstinența totală de acea aplicație. Pacientul trebuie să oprească toate activitățile legate de aplicația respectivă. Aceasta nu înseamnă că pacienții nu pot folosi alte aplicații de care au nevoie. De pildă, un pacient dependent de camerele de chat trebuie să se abțină de la acestea. Totuşi, acelaşi pacient poate folosi e-mailul sau WWW-ul pentru a face rezervări de bilete de avion sau pentru a-şi cumpăra o maşină. [...]

5. Fişe de memorie

Deseori pacienții se simt depăşiți deoarece privesc problema în mod eronat, exagerând dificultățile şi minimalizând posibilitatea de a reuşi acțiuni corectoare. Pentru a-l ajuta pe pacient să se concentreze asupra scopului de a reduce utilizarea sau de a se abține de la o anumită aplicație, este recomandat să i se sugereze acestuia o întocmire a unei liste: a) a celor mai importante cinci probleme cauzate de dependența de Internet, şi b) a celor mai importante cinci beneficii rezultate în urma scurtării timpului de utilizare a Internetului sau

în urma abținerii de la o anumită aplicație. Astfel de probleme din lista a) pot fi de pildă timpul pierdut care ar fi putut fi petrecut împreună cu soția şi cu copiii, certurile din familie, probleme la serviciu, sau note proaste. Beneficii din lista b) pot fi petrecerea unui timp mai îndelungat cu familia, timp mai mult pentru întâlnirea cu prietenii din viața reală, încetarea certurilor de acasă, productivitate îmbunătățită la serviciu, sau note mai bune.[...]

Apoi, recomandați pacientului să-şi ia cu el aceste liste de câteva ori pe săptămână pentru a reflecta la problemele cauzate de folosirea excesivă a Internetului şi la beneficiile obținute prin controlul utilizării acestuia; acest lucru va constitui un mijloc pentru a-i spori motivația de a se elibera de dependență.

6. Practicarea unei activități alternative

Indiferent dacă pacientul doreşte să se abțină de la o anumită aplicație sau numai să modereze utilizarea acesteia, este important să practice o activitate alternativă. Medicul îl poate sfătui să întocmească un inventar personal al lucrurilor pe care a renunțat să le mai facă din cauza timpului petrecut pe Internet. Poate că pacientul petrece mai puțin timp făcând excursii, jucând golf, pescuind, la camping sau întâlnindu-se cu prietenii. Poate a încetat să mai practice un sport sau să mai viziteze muzee, ori să întreprindă acțiuni de voluntariat la biserică. Poate există anumite activități a căror realizare pacientul a tot amânat-o, cum ar fi înscrierea la un centru de fitness sau invitarea unui vechi prieten pentru a lua masa de prânz împreună. Medicul îl poate îndemna pe pacient să scrie o listă a tuturor

acestor activități pe care le-a neglijat sau amânat de când a apărut dependența sa de Internet. Apoi pacientul le poate clasifica în următoarele categorii: 1-foarte important, 2-important, 3-neimportant. În evaluarea acestor activități nerealizate din cauza Internetului, pacientul va reflecta la modul în care se desfăşura viața sa înainte de a deveni dependent de Internet. În particular, întrebați-l în ce fel ar putea acele activități evaluate ca „foarte importante" să-i influențeze în bine calitatea vieții. Vor putea astfel înțelege mai bine şi conştientiza că realizarea activităților duce la o viață mai bună. Aceasta se va dovedi de mare ajutor în special în cazul pacienților care au o stare de euforie atunci când se angajează în activități on-line, pacienți care astfel vor cultiva sentimente plăcute legate de activitățile din viața reală şi îşi vor diminua nevoia de a căuta împlinirea emoțională pe Internet.

7. Grupuri de sprijin

Unii oameni pot fi tentați să îşi dezvolte o dependență de Internet din cauza unei lipse a relațiilor sociale în viața reală. Young[62] a arătat că relațiile sociale pe care le oferă Internetul au contribuit la dezvoltarea unor comportamente dependente printre cei care au un stil de viață mai retras, cum ar fi femeile casnice, celibatarii,

[62] Cf. Kimberly Young, *What Makes On-line Usage Stimulating? Potential Explanations for Pathological Internet Use*, în: 105th Annual Meeting of the American Psychological Association, Chicago, S.U.A., 15 august 1997; apud: Kimberly Young, *Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment*, în: Innovations in Clinical Practice, vol. 17, Sarasota, Florida, 1999.

persoanele cu handicap sau pensionarii. Studiul lui a evidenţiat faptul că aceste persoane petreceau lungi perioade de timp singuri acasă, recurgând la aplicaţii on-line interactive (precum camerele de chat) ca substitut pentru lipsa relaţiilor sociale din viaţa reală. Alţi oameni, care au trecut recent prin situaţii cum ar fi moartea unei persoane apropiate, divorţul sau pierderea serviciului pot apela la Internet pentru a evada mental din problemele din viaţa reală. [...] Toţi aceşti oameni ajung, prin dobândirea dependenţei, pacienţi şi trebuie ajutaţi ca atare.

Medicul trebuie să-l ajute pe pacient să găsească un grup de sprijin corespunzător care să se potrivească cel mai bine situaţiei sale particulare.[...] Dacă un pacient duce unul dintre stilurile de viaţă mai retrasă menţionate mai sus, atunci, ca soluţie, ar putea să se înscrie într-un grup local de îmbunătăţire a relaţiilor interpersonale, într-un grup de celibatari, să participe la clase de ceramică, la liga de bowling, sau să intre într-un grup de la biserică pentru a cunoaşte persoane noi. Dacă un pacient este rămas de curând văduv(ă), atunci cel mai bun pentru el ar fi un grup de sprijin pentru cei care au suferit pierderi grele. Dacă alt pacient a divorţat recent, atunci cel mai indicat ar fi un grup de sprijin pentru persoanele divorţate. O dată ce aceşti indivizi dezvoltă relaţii personale în viaţa reală, ei se vor baza mai puţin pe Internet pentru a compensa lipsurile din viaţa lor reală. Dacă nu există asemenea grupuri în localitate, ori într-un spaţiu apropiat, se pot găsi alte grupuri în care pacienţii să găsească empatia şi sprijinul de care au nevoie pentru a depăşi momentul fără drogul oferit de excesul de Internet.

Un creştin ortodox care cunoaşte puterea harului vindecător în Biserică, simte inconsistenţa acestor soluţii, şubrezenia lor datorită lipsei lui Hristos.

Putem afirma că asemenea soluţii sunt chiar **cauze** ale dependenţei de internet şi ale tuturor bolilor spirituale ale veacului acestuia crepuscular, prin secularismul lor. Să intri într-un grup de la Biserică pentru a cunoaşte persoane noi e soluţia disoluţiei, nu a coagulării restauratoare şi mântuitoare.

Iată umanitate oarbă, care crede că surpă iadul cu clase de ceramică şi tehnici de bowling. „Medicul” de aici are cultura morţii nu cultura vieţii fiindcă nu-l are pe Hristos.

[De asemenea, în S.U.A. există, încă dinainte de anul 2000, şi grupuri specializate pe tratamentul dependenţei de Internet].[...]

8. Terapia în familie

Terapia în familie este necesară pentru persoanele dependente ale căror căsnicii sau relaţii familiale au fost influenţate negativ din cauza dependenţei de Internet. Această terapie este focalizată pe câteva aspecte fundamentale: a) educarea familiei pentru a cunoaşte cât de puternică poate fi dependenţa de Internet; b) reducerea învinovăţirilor adresate dependentului pentru comportamentul său; c) îmbunătăţirea comunicării deschise despre problemele familiale care l-au condus pe dependentul de Internet să caute on-line o împlinire psihologică a nevoilor sale emoţionale; şi d) ajutorul oferit de familie pentru vindecarea dependentului, prin găsirea de noi hobby-uri, luarea unei vacanţe, sau prin înţelegerea sentimentelor dependentului etc. Un

sprijin familial puternic îi poate permite pacientului să se vindece de dependenţa de Internet."[63]

Concluzii

La finalul acestui capitol vom prezenta care sunt, în opinia noastră, cauzele principale ale dependenţei de jocurile video, de Internet şi, în cele din urmă, ale unei vieţi marcate de sentimentul neîmplinirii, o viaţă ratată şi o moarte prematură:

„Nihilismul, trăsătura caracteristică a culturii moderne, este spiritul în care se edifică sinele şi identitatea „omului nou". Unul dintre principalii viruşi de care se contaminează mintea micilor telespectatori este relativizarea adevărului. O boală ciudată, de neînţeles pentru cei din vechile generaţii, este manifestarea la tinerii de astăzi a indiferenţei faţă de credinţă, faţă de orice ideal, faţă de adevăr în general. Lecţia pe care o primesc copiii de la televizor poate fi sintetizată în sentinţa prin care Nietzsche surprinde esenţa nihilismului: „Nu mai există adevăr absolut, nu mai este stare absolută a lucrurilor".

Îi vedem pe tinerii de astăzi că nu se mai interesează de nimic; nu mai au putere să lupte pentru un ideal sau o credinţă, deoarece nu-i mai motivează decât interesul material şi plăcerea. [...]

O altă consecinţă a expunerii la mesajele programelor de televiziune [şi ale mass-media în

[63] Kimberly Young, *Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment*, în: Innovations in Clinical Practice, vol. 17, Sarasota, Florida, 1999.

general] este formarea unei atitudini nihiliste, răzvrătite. Spiritul negației sau al revoltei se insinuează şi ajunge să pună stăpânire pe conştiința telespectatorilor. […] Televiziunea îi îndeamnă pe copii să se opună autorității părinților, Bisericii, celor mai vârstnici în general, să manifeste reticență sau să conteste credința, obiceiurile şi valorile tradiționale.

Totodată, ideologia mediatică îl învață pe copil sau pe tânăr să se încreadă în el însuşi, în părerile, în senzațiile şi dorințele lui individualiste şi egoiste, […] „apărându-i" drepturile şi libertățile de toți cei care ar atenta la acestea (părinți, bunici, preoți sau prieteni). În realitate, copilul sau tânărul este învățat să spunã „nu" la tot ce poate însemna un sprijin sau un reper real în viața sa şi să se încreadă în aceia care au interes să-i manipuleze gândurile, să-i exploateze potențialul de consumator."[64]

În concluzie, „cultivarea aceloraşi realități sau activități care sunt subminate sau substituite [de Internet] constituie cel mai bun antidot în eliberarea de tirania acestuia. Relațiile personale, o bogată viață de familie, contactul cu natura, activitățile practice, în casă şi pe lângă casă, munca în general, exercițiile fizice, lectura şi, în mod esențial, credința şi faptele acesteia, sunt doar câteva elemente ale unei vieți normale"[65], împlinite cu adevărat, în care Internetul este folosit în mod judicios, moderat şi cu înțelepciune.

[64] Virgiliu Gheorghe, Nicoleta Criveanu, Andrei Drăgulinescu, *op. cit.*, pp.81-82.

[65] Virgiliu Gheorghe, *op. cit.*, p. 425.

TELEFOANELE MOBILE

Doctorul George Carlo, fost cercetător-şef în cadrul unuia dintre cele mai extinse eforturi realizate în lume pentru cercetarea siguranței tehnologiei *wireless*, a fost angajat de industria telefoanelor celulare pentru a dovedi că telefoanele mobile sunt sigure – *nu a putut*!

„Unul câte unul, în studiul doctorului Carlo au apărut semne alarmante: telefoanele celulare interferă cu *pacemaker*-ele, **craniul aflat în dezvoltare al copiilor este adânc penetrat** de către energia emisă de un telefon celular, bariera de sânge din creier care îl protejează pe acesta împotriva atacului toxinelor poate fi compromisă de radiațiile emise de telefoanele celulare, şi, cel mai uimitor lucru, radiațiile din domeniul frecvențelor radio emise de aceste telefoane creează micronuclee în celulele sangvine, tip de deteriorare genetică cunoscută ca **semn caracteristic al cancerului**."[66]

Iată câteva imagini care nu reprezintă, după cum v-ați putea închipui, creierul unor

[66] Dr. George Carlo, Martin Schram, *Cell Phones: Invisible Hazards in the Wireless Age*, 2001.

persoane după ce au consumat droguri, ci creierul copiilor noştri în timp ce vorbesc la telefonul mobil![67]

Penetrarea radiaţiilor de la telefonul mobil în creierul unui adult	Penetrarea radiaţiilor în creierul unui copil de 10 ani	Penetrarea radiaţiilor în creierul unui copil de 5 ani

Copiii sunt mai susceptibili la deteriorări genetice deoarece ţesuturile din creierul lor sunt încă în creştere, iar celulele lor se divid rapid. Distrugerile materialului genetic în celulele aflate în creştere conduc la **întreruperea funcţionării celulelor, moartea acestora, dezvoltarea tumorilor şi deteriorarea sistemului imunitar şi a sistemului nervos**. Mai mult, sistemele de protecţie care permit adaptarea la atacuri de orice fel din partea mediului nu sunt încă dezvoltate complet la copii. În creier, spre exemplu, aceste sisteme se dezvoltă şi cresc până la vârsta de 20 de ani.

Marea susceptibilitate a copiilor şi adolescenţilor la tipurile de riscuri pentru sănătate, arătată acum de datele ştiinţifice despre

[67] Vezi *Cell Phones Endanger Children*, http://www.emf-health.com/children.htm.

radiațiile din domeniul microundelor, cumulată cu pătrunderea semnificativ mai mare a acestor radiații în creierul copiilor, **necesită o acțiune imediată pentru a-i proteja pe copii.**

Un studiu recent realizat în Marea Britanie arată că 87% dintre copiii cu vârste cuprinse între 11 şi 16 ani dețin propriile lor telefoane mobile, iar 40% dintre ei îşi petrec zilnic 15 minute sau mai mult vorbind la telefoanele lor celulare. Un fapt şi mai tulburător este că 70% dintre aceşti copii au afirmat că nu vor renunța la folosirea telefonului mobil nici chiar dacă Guvenul le va recomanda aceasta. Se estimează că numărul de utilizatori de telefoane mobile din întreaga lume este de 2 miliarde de persoane; **500 de milioane dintre ei sunt copii.**

Un alt aspect al problemei este constituit de faptul că efectele negative ale expunerii la radiațiile emise de telefoanele mobile nu se manifestă de obicei imediat, ci în decursul a mai mulți ani. Astfel, cazurile care au apărut în anii 90 ai secolului trecut îşi au originea cel mai probabil în anii 80 sau chiar mai înainte. Problema efectelor nocive ale câmpurilor electromagnetice a fost inclusă ca o nouă formă în categoria tipurilor de poluare, cu consecințe comparabile cu cele ale poluării aerului şi a apei. Efectele acestor radiații au fost comparate şi cu efectele **fumatului**, iar în privința efectului de avalanşă asupra sănătății, cu **procesul lent al otrăvirii cu mercur.**

„Expunerea voluntară a creierului la microundele provenite de la telefoanele mobile reprezintă cel mai vast experiment biologic uman din toate timpurile", a declarat reputatul profesor Leif Salford, şef de cercetare la Universitatea Lund din Suedia. Iar conform unei

statistici furnizate de NeurologyChannel.com, **„Tumorile maligne ale creierului reprezintă cea de-a doua cauză a morții copiilor [sub 15 ani] şi tinerilor adulți [sub 34 ani].”** În Australia, ele reprezintă chiar prima cauză. Iar experții sugerează o conexiune a acestor rezultate cu creşterea expunerii la radiațiile generate prin folosirea telefoanelor mobile.

O privire aruncată asupra titlurilor publicațiilor din ultimii ani ne va arăta că această problemă este mai mult decât o „sperietoare a publicului”. S-a scris foarte mult despre efectele negative ale radiațiilor emise de telefoanele mobile. În cele ce urmează vom oferi mai multe exemple.[68]

Radiațiile emise de telefoanele mobile şi riscul apariției leucemiei la copii

O analiză a efectelor câmpurilor electromagnetice (şi în particular ale radiațiilor emise de telefoanele mobile), folosind datele provenind de la nouă studii diferite, a ajuns la rezultatul că, în cazul copiilor expuşi la mai mult de 4mG există o probabilitate de două ori mai mare ca aceştia să se îmbolnăvească de leucemie.

„Nivelul semnificației pe care o prezintă excesul de risc la expuneri ridicate face ca simpla întâmplare să reprezinte o explicație foarte improbabilă”, a conchis o echipă internațională alcătuită din epidemiologi dintre cei mai de seamă, în numărul din septembrie 2000 al prestigioasei reviste *British Journal of Cancer* (83, p.

[68] Cf. *Cell Phones Endanger Children*, http://www.emf-health.com/children.htm.

692-698, 2000). Condusă de Dr. Anders Ahlbom de la Institutul Karolinska din Stockholm, echipa care a efectuat studiul include pe doctorii Nicholas Day din Marea Britanie, Maria Feychting din Suedia, Martha Linet din S.U.A., Mary McBride din Canada, Jörg Michaelis din Germania, Jørgen Olsen din Danemarca, Tore Tynes din Norvegia şi Pia Verkasalo din Finlanda, fiecare dintre ei conducând câte un studiu important în propria lor ţară.

Aceste rezultate sunt similare cu cele anunţate cu un an înainte de Dr. Sander Greenland de la Universitatea California din Los Angeles (vezi *Microwave News*, septembrie/octombrie 1999), într-o analiză care a combinat de asemenea rezultatele mai multor studii. „Rezultatele sunt foarte asemănătoare. Sunt mult mai asemănătoare decât ne-am fi putut aştepta, având în vedere modurile diferite în care au fost realizate aceste studii", a declarat Greenland pentru *Microwave News* în septembrie 2000.[69]

Cei mai competenţi oameni de ştiinţă acuză companiile de telefonie mobilă că pun în pericol sănătatea tinerilor prin ofertele care îi vizează

Firmele de de telefonie mobilă îşi iau în mod cinic ca public ţintă copiii, deşi aceştia sunt cei mai sensibili la radiaţii, a declarat unul din cei mai de seamă oameni de ştiinţă. Sir William

[69] *Leading Epidemiologists See Childhood Leukemia Risk at 4 mG*, Microwave News, vol. 20, nr. 5, septembrie / octombrie 2000.

Stewart, care a condus una dintre cele mai vaste investigații din lume asupra siguranței telefoanelor mobile, a afirmat că cei care-i încurajează pe copiii sub 16 ani să cumpere telefoane mobile sunt iresponsabili.[70]

Copii nenăscuți afectați de radiațiile emise de telefoanele mobile

Posibilitatea aceasta creşte atunci când dispozitivele sunt purtate aproape de locul în care se află embrionul sau fătul. Oamenii de ştiință au accentuat faptul că embrionul sau fătul nu trebuie expus la radiații din domeniul radiofrecvențelor (RF), precum sunt cele emise de telefonul mobil.

Rezultatele cercetărilor publicate continuă să arate înțelegerea generală că expunerea oamenilor la radiații RF poate produce efecte de distrugere genetică. Aceste efecte includ distrugerea cromozomilor, deteriorarea ADN-ului, cancer, pierderea memoriei ş.a.[71]

„Telefoanele mobile mi-au ucis fiica"

O mamă lovită de durere a afirmat că radiațiile de la telefonul mobil au provocat moartea fiicei sale adolescente.

---

[70] *Top Scientists Damn Companies for Targeting the Young and Putting Their Health at Risk*, Daily Mail, Londra, 26 ianuarie 2002.

[71] *Fetal Exposure to Radiofrequency Radiation (EMF/EMR)*, Citizens' Initiative Omega, Chicago, 22 august 2002.

Blonda Samantha Miller, în vârstă de 17 ani, îşi petrecea fiecare moment liber vorbind cu prietenul ei şi cu amicele ei la telefonul mobil cumpărat cu doi ani înainte. Însă fata a început să se plângă de dureri de cap acute. Consultată de un specialist, a fost diagnosticată cu o tumoare cerebrală în partea stângă a capului – exact acolo unde ținea telefonul mobil la ureche. Samantha a fost doborâtă de forma cea mai severă de tumoare - glioblastom multiform. Şi-a petrecut ultimele ei săptămâni de viață imobilizată într-un scaun cu rotile. Samantha a murit în spital.

Mama ei, Janet, a declarat: „Era foarte vorbăreață, plină de viață şi deschisă, şi telefonul ei suna încontinuu. Însă dintr-o dată a început să aibă dureri de cap şi se simțea tot mai rău. Îmi rupea inima să o văd aşa. Am pierdut o fiică minunată. Acum e prea târziu pentru ea, dar aş vrea ca ceilalți, şi în special copiii, să fie conştienți de pericol. De când s-a întâmplat asta, toți din familia noastră au încetat să mai folosească telefoane mobile."[72]

Riscurile pentru adolescenți ale radiațiilor emise de telefoanele mobile

„Producătorii de telefonie mobilă ar trebui să ia în serios rezultatele cercetărilor ştiințifice efectuate în Suedia care au demonstrat că produsele lor sunt periculoase pentru adolescenți,

---

[72] John Coles, *Mobile Phones Killed My Daughter*, The Times, 28 august 2002.

şi ar trebui să lucreze la realizarea unor telefoane mai sigure", a declarat omul de ştiinţă dr. Neil Cherry.

Cherry, profesor asociat la Universitatea Lincoln din Christchurch, Noua Zeelandă, a afirmat că există mai mult de 50 de patente de dispozitive sau de metode de a face telefoanele mobile mai sigure şi care nu sunt folosite de producătorii de telefonie mobilă. „Estimarea mea este că acestea ar reduce expunerea utilizatorilor de 100 până la 1000 de ori", a afirmat el.

Cherry a comentat un studiu efectuat de oameni de ştiinţă din Suedia, conduşi de neurochirurgul Leif Salford, publicat în martie 2003. Rezultatele acestui studiu au arătat că celulele din creierul şobolanilor care controlează senzaţiile, memoria şi mişcarea au murit după ce au fost expuse la radiaţiile provenite de la diverse telefoane mobile, la nivele diferite ale radiaţiei, timp de două ore. S-a afirmat că vârsta şobolanilor testaţi era echivalentă cu vârsta unei persoane adolescente. Salford a avertizat că expunerea pe durată lungă ar putea diminua capacităţile creierului. „Nu putem exclude posibilitatea ca, după câteva decenii de utilizare zilnică a telefoanelor mobile, o întreagă generaţie de utilizatori să sufere efectele negative ale acestora", a declarat el. În anul 2003 existau, numai în Noua Zeelandă, 2,3 milioane de telefoane mobile în folosinţă, şi se estima că 60% dintre familii deţineau cel puţin unul (între timp, evident, acest procent a crescut încă şi mai mult).

Cherry a afirmat că producătorii de telefonie mobilă îşi promovau produsele adolescenţilor şi copiilor, pentru a crea o bază de clienţi pe toată durata vieţii acestora. „**Deşi**

ştiinţa arată că telefoanele mobile sunt mult mai periculoase decât tutunul, ei profită de faptul că radiaţia este invizibilă şi deci nu poate fi văzută sau mirosită precum fumul de tutun", a adăugat omul de ştiinţă. El a îndemnat Guvernul să-i oblige pe producători să plaseze avertismente de siguranţă pe telefoanele mobile. „Ar trebui să se ceară companiilor să accepte în mod public să facă telefoanele mobile mai sigure." De asemenea, Cherry i-a îndemnat pe părinţi să-şi convingă copiii să minimizeze folosirea telefoanelor mobile.

Laboratorul Naţional al Radiaţiilor din cadrul Ministerului Sănătăţii din Noua Zeelandă a recomandat utilizatorilor de telefoane mobile:

- folosirea telefoanelor doar în locurile cu semnal puternic. Acest fapt permite ca telefonul să transmită cu o putere redusă (de până la 100 de ori mai mică decât valoarea sa maximă), reducând corespunzător expunerea;
- minimizarea duratei convorbirilor;
- desfăşurarea antenei şi menţinerea ei departe de cap;
- folosirea unui kit *hands-free* cu antenă externă.[73]

Telefoanele mobile şi senilitatea prematură

Noile cercetări sugerează că telefoanele mobile şi noua tehnologie *wireless* pot produce unei „întregi generaţii" de adolesenţi de astăzi senilitate încă din prima jumătate a vieţii. Studiul – care avertizează în special asupra „utilizării intensive a telefoanelor mobile de către tineri" – vine pe fondul unei diminuări a cercetării efectelor telefoanelor mobile asupra sănătăţii,

---

[73] Anita Mathews, *Teen Cell Phone Radiation Risk*, CPR News Bureau, 4 aprilie 2003.

diminuare datorată presiunilor din partea industriei producătoare de telefoane mobile.

Profesorul Leif Salford de la prestigoasa universitate Lund din Suedia, care a condus cercetările, şi căruia îi aparține afirmația menționată mai devreme: „Expunerea voluntară a creierului la microundele provenite de la telefoanele mobile reprezintă cel mai vast experiment biologic uman din toate timpurile”, este preocupat de faptul că, pe măsura răspândirii noilor tehnologii *wireless*, lumea „se poate îneca într-un ocean de microunde”.

Studiul – finanțat de *Swedish Council for Work Life Research* şi publicat de *National Institute of Environmental Health Sciences* al guvernului S.U.A. – deschide noi perspective, arătând modul în care chiar şi nivele joase de radiații din domeniul microundelor pot face ca proteinele să se scurgă de-a lungul barierei sanguine a creierului.

Profesorul Salford şi echipa sa au efectuat aceste investigații timp de cincisprezece ani. Ultimele lor cercetări trec cu încă un pas mai departe, arătând că acest proces prezintă efecte negative extrem de nocive pentru creier. Astfel, în cazul neuronilor care, în condiții normale, nu ar fi fost atinşi de „senilitate” înainte ca persoanele respective să ajungă la şaizeci de ani, acest fenomen se manifestă înainte de vârsta de treizeci de ani.[74]

Guvernul Marii Britanii interzice telefoanele celulare în toate şcolile

---

[74] Geoffrey Lean, *Mobiles “make you senile”*, The Independent, 14 septembrie 2003.

În noiembrie 2003, învățătorii britanici au primit dispoziția din partea guvernului de a interzice elevilor folosirea telefoanelor mobile, în condițiile creşterii temerilor legate de siguranța pe care o prezintă acestea. Secretarul de stat pentru educație al Marii Britanii, David Blunkett, a afirmat că telefoanele mobile nu trebuie folosite de elevii sub 16 ani decât **în cazuri de urgență**.

Această dispoziție guvernamentală a fost dată după publicarea, în acelaşi an, a rezultatelor investigațiilor conduse de fostul cercetător-şef al guvernului, Sir William Stewart. Acesta a atras atenția asupra susceptibilității mai ridicate a copiilor la efectele negative ale radiațiilor, din pricina faptului că sistemul lor imunitar nu este încă dezvoltat complet.[75]

Radiațiile din domeniul frecvențelor radio şi autismul la copii

Studii din 2004 au sugerat posibilitatea unei asocieri între expunerea fetală/neonatală la radiații electromagnetice din domeniul frecvențelor radio şi incidența crescută a sindromului ASD (Autism Spectrum Disorders).

Datele epidemiologice obținute indică o creştere dramatică a sindromului ASD. Rezultatele cele mai recente indică o incidență a acestuia de aproximativ un caz la fiecare 500 de

[75] *U.K. Government Bans Cell Phones in All Schools*, The Sun, 16 noiembrie 2003.

copii. Totuşi, etiologia autismului urmează să fie determinată.

Datele obţinute sugerează o posibilă corelaţie între incidenţa autismului şi o toxină din mediu neluată în considerare până acum. Faptul că radiaţia din domeniul frecvenţelor radio este o substanţă biologic activă reprezintă un fapt general acceptat de comunitatea ştiinţifică. De asemenea este recunoscut faptul că în ultimii douăzeci de ani oamenii au devenit expuşi pretutindeni la radiaţiile din domeniul frecvenţelor radio, în vreme ce astfel de expuneri erau destul de rare înaintea acestei perioade.[76]

Creşterea numărului de cancere ale creierului la copii datorită utilizării de către aceştia a telefoanelor mobile

Unul dintre episoadele TV ale emisiunii australiene *A Current Affair* l-a avut în prim plan pe unul dintre cei mai de seamă (şi unul dintre cei mai curajoşi) neurochirurgi australieni, dr. Charlie Teo. Acesta a recunoscut că această creştere alarmantă din ultimii ani a numărului cancerelor la creier ale copiilor poate fi pusă în legătură cu folosirea de către aceştia a telefoanelor mobile, precum şi cu expunerea acestora la alte surse de câmp electromagnetic.

Dr. Charlie Teo, îngrijorat de statisticile care au arătat o creştere cu 21% a numărului

[76] Robert C. Kane, *A Possible Association Between Fetal/neonatal Exposure to Radiofrequency Electromagnetic Radiation and the Increased Incidence of Autism Spectrum Disorders (ASD)*, Medical Hypotheses, vol. 62, nr. 2, pp. 195-197, februarie 2004.

tumorilor cerebrale ale copiilor, a efectuat cercetări despre efectul radiaţiilor emise de telefoanele mobile şi în general de radiaţiile electromagnetice asupra acestor statistici, şi a lansat un avertisment către părinţi.

Dr. Teo este acum atât de precaut, încât faptul că fiica sa de doisprezece ani posedă un telefon mobil reprezintă un punct dureros în familie. „Argumentul ei ca să mă convingă să-şi ia un telefon mobil a fost că există anumite beneficii, mai ales în situaţii de urgenţă, dar mi-a promis că va fi înţeleaptă şi va folosi întotdeauna facilitatea oferită de căşti”, a afirmat el.

Dr. Teo are toate motivele să fie îngrijorat, în urma rezultatelor studiilor care arată legătura dintre radiaţiile electromagnetice şi tumorile cerebrale. Şi, fără a căuta cu orice preţ să fie alarmist, vrea să-i facă pe oameni conştienţi în special de efectele asupra copiilor.

De asemenea, senatoarea Lyn Allison, care a cercetat timp de un an rezultatele obţinute de oamenii de ştiinţă, a declarat că studiile realizate arată că „în ultimii douăzeci de ani s-a înregistrat o creştere de 21% a numărului de tumori cerebrale la copii”, adăugând că „această perioadă de douăzeci de ani coincide cu perioada de când au început să fie folosite telefoanele mobile.” Iar grosimea craniului unei persoane, în conformitate cu studiile ştiinţifice citite de senatoarea Allison, este un criteriu de distingere a unor nivele diferite de vulnerabilitate. „Oamenii de ştiinţă spun că grosimea craniului copiilor este elementul care face diferenţa, deoarece este mai subţire în comparaţie cu cel al adulţilor şi conţine mai mult fluid cerebral, ceea ce înseamnă că

radiațiile emise de telefoanele mobile pot străbate creierul cu mai multă uşurință", afirmă ea.

Dr. Teo oferă şi exemple concrete de pacienți ale căror tumori sunt asociate folosirii de către aceştia a telefoanelor mobile: „Atunci când pacienții bolnavi de cancer vin la mine, pun următoarea întrebare celor mai mulți dintre ei: *Tumoarea ta este localizată în partea dreaptă a creierului, este chiar în zona aflată deasupra urechii; poți să-mi spui dacă te-ai expus mai mult decât majoritatea persoanelor la radiațiile emise de telefoanele mobile?*, şi am fost surprins să primesc de la cei mai mulți dintre ei următorul răspuns: *Da, am folosit telefonul mobil continuu în ultimii şapte ani şi am aproape mereu telefonul lipit de ureche pe acea parte*, adică acolo unde a apărut tumoarea."

Geoff şi Denise O'Connell din Canberra şi-au pierdut fiica în vârstă de şapte ani, Kessie, din cauza unei tumori cerebrale. Propriile lor cercetări ştiințifice pe care le-au efectuat i-au făcut conştienți de riscurile asociate expunerii la radiațiile câmpurilor electromagnetice.[77]

Cancerul cavității bucale şi folosirea telefoanelor mobile de către copii

John Hamburger, conferențiar la *Birmingham Dental Hospital*, a atras atenția asupra unei creşteri a numărului de cancere ale cavității bucale în rândul copiilor şi adolescenților.

Fumatul şi băutura în exces sunt factorii care sunt de obicei asociați cu creşterea riscului de

[77] Ray Martin, *Brain Tumours: the Silent Killer*, A Current Affair, Australia, 7 iulie 2004.

a contacta cancer al cavităţii bucale, şi pot fi implicate în creşterea numărului de cancere în rândul adolescenţilor, însă este foarte puţin probabil ca aceşti factori să constituie motivul pentru nivelele ridicate ale incidenţei acestor cancere în rândul copiilor.

Eileen O'Connor din Sutton Coldfield este convinsă că această creştere a numărului cancerelor la copii este mult mai probabil cauzată de folosirea telefoanelor mobile. Copiii nu ascultă de recomandările Departamentului Sănătăţii de a-şi folosi telefoanele mobile doar în situaţii de urgenţă, şi sunt deseori utilizatori „înrăiţi" de telefoane mobile.[78]

Pericolele pe care le prezintă noile telefoane fixe portabile (*cordless phones*)

Experţii spun că telefoanele fixe portabile (telefoanele *cordless*) din apartamente prezintă un risc pentru sănătate de 100 de ori mai mare decât cel prezentat de utilizarea telefoanelor mobile. Aceste telefoane emit nivele ridicate de radiaţii – chiar şi în afara timpului în care sunt utilizate efectiv. Cercetătorii din Suedia avertizează că riscul de a dobândi o tumoare cerebrală este în cazul telefoanelor *cordless* încă şi mai mare decât în cazul telefoanelor mobile.

Emisiile de la încărcătorul unui telefon *cordless* pot atinge şase volţi pe metru. La o distanţă de doi metri de telefonul *cordless*, radiaţiile au o valoare de 2,5 volţi pe metru – ceea ce înseamnă de 50 de ori mai mult decât nivelul pe care oamenii de ştiinţă îl consideră a fi nivelul

[78] *Mouth Cancer and Mobile Phone Use by Children*, PowerWatch, 17 noiembrie 2004.

de siguranță. În cazul telefoanelor *cordless*, acest nivel de siguranță, care are valoarea de 0,05 volți pe metru, este atins doar la o distanță de 100 de metri față de telefon. Din cauza modului în care funcționează telefonul *cordless*, încărcătorul acestuia emite constant radiație la putere maximă chiar şi atunci când telefonul nu este în funcțiune.

Aceste rezultate şocante obținute de cercetătorii din Suedia (Lennart Hardell, Michael Carlbery şi Kjell Hansson Mild) sunt confirmate de numeroşi experți din domeniul medical. Spre exemplu, Dr. David Dowson afirmă: „Să ai un telefon *cordless* este ca şi cum ai avea în casă un stâlp de telefonie mobilă. Aş recomanda oricărei persoane care deține un telefon *cordless* să-l înlocuiască cu un telefon fix clasic."[79]

Blestemul erei telefoanelor mobile: smogul electronic

În jurul caselor noastre există nenumărate dispozitive ale căror câmpuri electrice – după cum avertizează oamenii de ştiință – produc depresii, avorturi spontane şi cancer.

„Smogul" invizibil, creat de electricitatea care alimentează civilizația noastră produce cancer la copii, avorturi spontane şi îi face pe unii oameni alergici la viața modernă, după cum arată noile dovezi ştiințifice. Aceste dovezi – care au fost luate în serios de autoritățile internaționale – sugerează faptul că aproape toată lumea este expusă astăzi la o nouă formă de poluare, cu

[79] Robbie Collin, *New Cordless Phones Danger*, News of the World, 5 februarie 2006.

nenumărate surse în cadrul utilizării zilnice din fiecare casă.

Două departamente oficiale ale sănătăţii au prezentat rapoarte, iar Agenţia de Protecţie a Sănătăţii (HPA – *Health Protection Agency*) a ţinut în anul 2006 prima întrunire a unui grup de experţi însărcinaţi cu elaborarea unor sfaturi pentru public legate de această ameninţare. Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) a Naţiunilor Unite numeşte smogul electronic „una din cele mai des întâlnite şi mai rapid crescătoare influenţe ale mediului" şi accentuează faptul că „se preocupă în mod serios" de efectele asupra sănătăţii. OMS adaugă că „orice om din lume" e expus şi că „nivelul smogului electronic va continua să crească o dată cu dezvoltarea tehnologiei."

Dispozitivele electronice dau naştere unor câmpuri electrice şi magnetice care scad rapid cu distanţa, însă aplicaţii precum uscătoarele de păr şi aparatele de ras electrice, folosite la mică distanţă de cap, pot da nivele ridicate ale expunerii. Păturile electrice şi radiourile cu ceas din apropierea patului produc doze încă şi mai mari, deoarece oamenii sunt expuşi la ele pe durate de multe ore în timpul somnului.

Câmpurile de radiofrecvenţă – o altă componentă a smogului electronic – sunt emise de cuptoarele cu microunde, transmiţătoarele TV şi radio, stâlpii de telefonie mobilă şi de telefoanele mobile însele.

OMS afirmă că smogul poate să interfere cu curenţii electrici slabi naturali care ajută la funcţionarea organismului uman. Există de mai multă vreme îngrijorări legate de expunerea la câmpurile emise de stâlpii de electricitate, însă,

până nu de mult, acestea au fost ignorate, ba uneori chiar ridiculizate de autorități. Însă în 2005, un studiu oficial al *National Radiological Protection Board* a conchis că, pentru copiii care locuiesc în apropierea acestor stâlpi de electricitate, riscul de a se îmbolnăvi de leucemie este mult mai probabil.

Agenția Internațională de Cercetare a Cancerului – componentă a OMS şi cea mai importantă organizație internațională ce se ocupă cu studiul acestei boli – clasează smogul electronic ca „posibil cancerigen pentru om". Iar profesorul David Carpenter, decanul Şcolii de Sănătate Publică din New York, a declarat pentru ziarul *The Independent* din 30 aprilie 2006 că este foarte probabil ca smogul electronic să fie responsabil pentru 30% dintre cancerele la copii. Un raport al Departamentului Sănătății din California conchide că este de asemenea foarte probabil ca smogul electronic să producă la adulți leucemie şi cancer la creier, şi poate fi responsabil pentru 10% din totalul pierderilor de sarcină. Profesorul Denis Henshaw de la Universitatea din Bristol, profesor de efectele radiației asupra omului, afirmă că „o cantitate uriaşă de dovezi indică o gamă întreagă de efecte adverse asupra sănătății". El estimează de asemenea că smogul electronic produce aproximativ 9000 de cazuri de depresie.

Poate aspectul cel mai ciudat dintre toate, există din ce în ce mai multe dovezi că smogul electronic îi face pe unii oameni să devină alergici la electricitate, acuzând greață, dureri, amețeală, depresii, insomnii şi dificultăți de concentrare atunci când utilizează aparatură electrică sau se află în apropierea stâlpilor de telefonie mobilă.

Unii sunt atât de rău afectați, încât sunt nevoiți să își schimbe stilul de viață. Se estimează că numărul persoanelor afectate de acestea se ridică până la un total de 3% din întreaga populație a globului.

Iată şi un exemplu al unui caz al unei persoane afectate de aceste efecte nocive ale smogului electronic. Până acum doi ani, Sarah Dacre mărturiseşte că ducea o „viață binecuvântată”. Conducea propria ei companie şi locuia într-o casă scumpă din nordul Londrei, când, deodată, i-a slăbit vederea la ochiul drept: a observat prima dată acest efect atunci când a fost incapabilă să citească o hartă. Curând după aceea, a început să simtă dureri în încheieturi. Nu mai putea să doarmă şi îşi petrecea nopțile „plimbându-se ca un leu în cuşcă”. I-a slăbit memoria, până în asemenea măsură încât, dacă îşi nota pe hârtie ce lucruri vroia să-şi amintească să le facă, uita chiar şi că a scris acele notițe. Simptomele se înrăutățeau ori de câte ori se expunea la electricitate. Nu putea să folosească computerul nici măcar cinci minute fără să i se facă rău... Toate acestea îi creau senzația că se topeşte încetul cu încetul...[80]

7 sfaturi de protecție împotriva radiațiilor emise de telefoanele mobile

În finalul acestui capitol, oferim o listă de sfaturi ale specialistului Taraka Serrano pentru minimizarea efectelor expunerii la radiațiile emise de telefoanele mobile:

[80] Geoffrey Lean, *The Curse of the Mobile Phone Age: Electronic Smog*, The Independent, 7 mai 2006.

1. Limitați folosirea telefonului mobil la apelurile cele mai importante şi limitați durata convorbirilor. Rezultatele cercetărilor au arătat că şi numai o convorbire de două minute modifică activitatea electrică naturală a creierului timp de până la o oră după acea convorbire.

2. Copiilor nu trebuie să li se permită folosirea telefonului mobil decât în cazuri de urgență. Deoarece craniul copiilor se află încă în creştere, radiația îl poate penetra mult mai adânc.

3. Nu țineți telefonul mobil în buzunar în apropierea vreunui organ vital (de exemplu inima) sau la centura pantalonilor. Țesuturile corpului din partea inferioară prezintă o bună conductivitate a radiației şi o absorb mai repede decât o absoarbe creierul. Rezultatele unor studii arată că bărbații care îşi țin telefoanele mobile în apropierea organelor genitale sunt supuşi riscului unei scăderi a numărului de spermatozoizi cu până la 30%.

4. Nu folosiți telefoanele mobile în spații închise ai căror pereți conțin metal, precum autovehiculele şi lifturile. Acestea se comportă ca o cuşcă Faraday care captează radiația şi o reflectă înapoi către ocupanții acestora.

5. Nu efectuați un apel atunci când semnalul este slab, deoarece expunerea la radiații se măreşte în mod corespunzător, pentru că telefonul are nevoie de o putere mai mare pentru a realiza conexiunea.

6. Nu cumpărați un telefon mobil având o rată specifică de absorbție (SAR) mare. Multe dintre telefoanele mobile conțin în manualul lor de folosire indicația nivelului SAR. Aceasta reprezintă o modalitate de a măsura cantitatea de energie RF (de radiofrecvență) care este absorbită

în corp. Evident, SAR trebuie să fie cât mai mic. (Nu uitaţi, totuşi, că studiile care au fost efectuate folosind radiaţii situate chiar şi de sute de ori sub limitele SAR curente au dovedit că aceste radiaţii prezintă efecte biologice negative).

7. Folosiţi un dispozitiv de protecţie validat ştiinţific împotriva radiaţiilor electromagnetice.

Desigur, această listă nu este exhaustivă, dar prezintă câteva nivele de intervenţie rapidă pentru protecţia dumneavoastră şi a copiilor dumneavoastră.[81]

Faptul că rezultatele studiilor privind activitatea telefoniei mobile şi fixe fără fir şi sfaturile specialiştilor de bună credinţă îngrijorează, dar nu diminuează numărul utilizatorilor, ci dimpotrivă, trecerea este exponenţială, este o dovadă de dependenţă instalată.

Cauza spirituală a dependenţei de telefonul mobil

Comportamentul dependenţei de telefonul mobil pune în evidenţă faptul că este vorba de o maladie psihică şi sufletească:

- nelinişte;
- tremor al mâinii drepte în special;
- stare de aşteptare, cu abatarea atenţiei de la mediu şi interlocutori, dialog neatent;
- necesitatea de a atinge telefonul sau de a-l privi cerându-i parcă apelarea dorită;

---

[81] Taraka Serrano, *10 Cell Phone Radiation Protection Tips*, http://www.emf-health.com/articles-10tips.htm , 30 iulie 2006.

- tresărirea şi bucuria din ochii celui apelat, înainte de a şti cine-l sună;
- când cel ce aşteaptă nu este apelat, apelează el pe oricine, pentru nimicuri;
- nevrozare tot mai accentuată până la nevroze grave;
- criză identitară;
- subiectul se vrea în centrul atenției şi crede că performanțele telefonului şi numărul abonamentelor îi conferă acest loc; cu timpul, manifestări privind patologia isteriei, mândrie.

Ce vede un ochi cu discernământ spiritual? Vede lipsa de comuniune autentică, profund sufletească şi dorința vederii față către față cu cei dragi, rigorismul manifestat printr-o comunicare superficială care nu se implică trup şi suflet, comunicare egoistă nu comuniune. Când este vorba de părinți şi copii, toți şi alți oameni care se iubesc, telefoanele dese determinate de îngrijorare dovedesc în afară de bunele sentimente şi o lipsă de credință în grija lui Dumnezeu față de cei iubiți şi lipsa rugăciunii.

Singurătate cu telefon. Fără Dumnezeu.

DEPENDENȚA DE *FAST* PÂNĂ LA *INSTANT*

Fast şi *instant* sunt cuvinte asociate în ultimele decenii cu anumite produse alimentare şi cu un tip de alimentație cu preparare rapidă pentru a putea fi consumate pe fugă. Înainte de americanizarea limbajului comercial la noi, circula cuvântul „minutul” iar prepararea era „la minut”.

În oraşele mari din Statele Unite şi Europa Centrală precum şi la noi în ultima vreme fast-urile şi instant-urile au devenit un mod de a considera şi a trăi viața în grabă, într-o goană

nebună, sub teroarea timpului care ne întoarce la mitul Greciei Antice despre Uranus mâncându-şi copiii.

Fast şi *instant* au devenit concepte din ce în ce mai încăpătoare într-o lume idolatră, fără apărare, vrăjită iar nu desvrăjită de spiritualitatea dominantă New Age. *Nerăbdarea* şi *graba* devenite o patologie a „secolului vitezei” – cum a fost denumit secolul XX – şi cu atât mai mult au schimbat viața, în toate compartimentele ei inclusiv în intimitatea familială. Intimitate familială, linişte şi regăsire în atmosfera propriului cămin, în care mesele calde preparate de casă cu specific familial, cu suflet de mamă, cu prezența tuturor generațiilor din jurul mesei, noapte bună înainte de culcare, sautul dimineții, dar mai cu seamă „Tatăl nostru” înainte de a mânca sunt foarte aproape de dispariție totală. Se pierde Sfânta şi roditoarea coagulare familială. Alungarea lui Hristos-Viața usucă, fărâmițează, deşertifică solurile Terrei şi inimile „neplugărite” de rugăciune ale pământenilor. În schimb existența devine tot mai dependentă şi în aceeaşi măsură degradată de materii şi radiații nenaturale, în alimentație, în tratamente medicale, în construcții, transport etc. Inventivitatea omenirii, explozivă în aceste vremuri de pe urmă, pusă în slujba vieții se perverteşte şi devine distructivă. Duhul uciderii şi al sinuciderii bântuie o lume care, fără Dumnezeu nu ştie să trăiască şi nici nu mai doreşte să trăiască, căutând să se întoarcă în nimicul din care a fost creată.

Cuptoarele cu microunde coc şi țesuturile utilizatorilor

Până şi cuptoarele cu microunde confirmă zicala despre iadul pavat cu bune intenții, zicală profetică, foarte nimerită culturii şi civilizației zilelor noastre.

Mâncarea gătită la cuptoarele cu microunde este una din cauzele cele mai semnificative ale unei sănătăți proaste, şi este cu siguranță şi una dintre cele mai ignorate.

Un semnal de alarmă a fost constituit de un fapt întâmplat în 1991 la un spital din Oklahoma, S.U.A. Acolo, o pacientă, pe nume Norma Levitt, a murit în urma unui banal transfer de sânge, deoarece asistenta care trebuia să încălzească sângele a folosit pentru aceasta cuptorul cu microunde, fapt care a dus la alterarea sângelui din cauza microundelor. Spitalul a fost dat în judecată.

Doi cercetători, Dr. Hans Ulrich Hertel şi Dr. Bernard H. Blanc, au confirmat că gătitul la cuptoarele cu microunde modifică **în mod semnificativ** nutrienții alimentelor. Dr. Hertel a lucrat înainte ca nutriționist timp de câțiva ani la una dintre marile companii producătoare de alimente din Elveția. Atunci când a atras atenția asupra procedeelor dubioase folosite de acea companie pentru prelucrarea alimentelor, procedee ce aveau ca efect denaturarea lor, a fost concediat. Apoi s-a asociat cu Dr. Blanc de la Institutul Federal Elvețian de Biochimie.

Cei doi au studiat efectul mâncării gătite la cuptoarele cu microunde asupra a opt persoane, luându-le eşantioane de sânge după ce aceştia mâncaseră. Ei au găsit că, **după ce subiecții au consumat alimente preparate la cuptorul cu microunde, nivelul hemoglobinei din sânge a scăzut.** „Rezultatele au arătat

tendințe spre anemie. Situația a devenit încă mai pronunțată în timpul celei de-a doua luni a studiului”, au declarat cei doi oameni de ştiință. Ne putem întreba care ar fi fost rezultatele pe care le-ar fi obținut dacă ar fi studiat persoane care au consumat mâncare preparată la cuptoarele cu microunde timp de un an sau mai mult...

Modificarea violentă pe care o produc cuptoarele cu microunde asupra moleculelor alimentelor creează noi substanțe denumite compuşi radiolitici. Aceştia reprezintă mutații necunoscute în lumea naturală. Gătitul clasic duce şi el la formarea unor compuşi radiolitici (de aceea este fără îndoială preferabil să consumăm cât mai multe alimente crude), însă gătitul la cuptoare cu microunde produce incomparabil mai mulți astfel de compuşi. Aceasta duce apoi la deteriorarea sângelui şi a sistemului imunitar.

Aceleaşi studii au arătat şi că numărul leucocitelor creşte după fiecare masă la care se consumă alimente preparate la cuptoarele cu microunde – **fapt pe care hematologii îl iau foarte în serios, deoarece reprezintă adesea semnul unor efecte extrem de vătămătoare, ca de exemplu al otrăvirii.**

De asemenea, **după consumarea de alimente gătite la cuptorul cu microunde, s-a constatat creşterea nivelului colesterolului.** Dr. Hertel a declarat: „Opiniile ştiințifice obişnuite afirmă că valorile colesterolului se modifică de obicei lent pe perioade lungi de timp. În acest studiu însă, valorile au crescut rapid după consumarea legumelor expuse la microunde.” El crede că studiul său confirmă noile date ştiințifice care sugerează că se pot ivi creşteri rapide de colesterol în sânge din cauza stresului acut. „De

asemenea – a adăugat el – nivelele colesterolului din sânge sunt mai puțin influențate de conținutul de colesterol al alimentelor decât de factorii de stres. Astfel de factori cauzatori de stres pot fi constituiți de alimente care **virtual nu conțin deloc colesterol – legumele expuse la microunde**.”

Rezultatele au fost publicate în revista *Search for Health* în primăvara anului 1992. Cum au fost întâmpinate aceste cercetări? O puternică organizație comercială, Asociația Elvețiană a Dealerilor de Aparate Electrocasnice şi Industriale, a reuşit să-l influențeze pe preşedintele Curții Juridice din Seftingen, cantonul Berna, să emită un ordin prin care lui Hertel şi Blanc li s-a interzis să îşi mai publice rezultatele cercetărilor, urmând ca în caz contrar să fie pasibili de amenzi usturătoare sau de până la un an de închisoare. Ca răspuns la aceasta, Blanc s-a dezis de rezultatele pe care le-a obținut. În schimb, Hertel a început o serie de conferințe şi a cerut un proces la curtea cu juri.

În fine, în 1998, interdicția Curții Juridice a fost abrogată. Într-un proces ce a avut loc la Strasbourg în ziua de 25 august 1998, în care părțile au fost reprezentate de Dr. Hertel şi respectiv de statul elvețian, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut că a avut loc o încălcare a drepturilor lui Hertel prin decizia din 1993. Curtea a decis că acel ordin, care îi interzicea să declare că alimentele gătite la cuptoarele cu microunde sunt periculoase pentru sănătate, venea în contradicție cu dreptul la libera exprimare. În plus, statul elvețian a fost obligat să

plătească despăgubiri în valoare de 40.000 de franci.[82]

Interzicerea cuptoarelor cu microunde în Rusia

După cel de-al doilea război mondial, ruşii au efectuat numeroase experimente legate de cuptoarele cu microunde. Din 1957 şi până recent, cercetările lor au fost efectuate în principal la Institutul de tehnologie radio din Klinsk, Belarus. În conformitate cu spusele cercetătorului american William Kopp, care a strâns laolaltă multe dintre rezultatele cercetărilor efectuate în Rusia şi Germania – şi se pare că a fost şi persecutat din cauza aceasta (*J. Nat. Sci.*, 1998; 1:42-3) – următoarele efecte au fost observate de echipele de cercetători ruşi:

1. Încălzirea cărnii preparate într-un cuptor cu microunde un timp suficient pentru consum uman a creat:

* d-nitrosodietanolamină (un binecunoscut agent cauzator al cancerului)

* destabilizarea compuşilor biomoleculari cu proteină activă

* crearea unui efect de legătură cu radioactivitatea din atmosferă

* crearea de agenți cauzatori ai cancerului în cadrul compuşilor proteină-hidrosilat în lapte şi cereale;

2. Emisiile de microunde au produs de asemenea alterarea comportării catabolice (de

[82] Stephanie Relfe, B.Sc., *Microwave Cooking Is Killing You!*, Sydney, Australia, 4 august 2006, http://www.articlestree.com/health/microwave-cooking-is-killing-you-tx210442.html.

rupere) a glucosidei – şi galactosidei – elemente din fructele îngheţate care sunt încălzite în acest mod;

3. Microundele au alterat comportarea catabolică a alcaloizilor din plante atunci când legume crude, gătite sau îngheţate au fost expuse la microunde chiar şi pe perioade foarte scurte de timp;

4. Radicalii liberi producători de cancer au fost creaţi în cadrul anumitor formaţiuni moleculare din plante, în special în rădăcinile legumelor crude;

5. Ingerarea alimentelor supuse la microunde a produs un procentaj mai mare de celule canceroase în sânge;

6. Din cauza modificărilor chimice ale substanţelor din alimente, au apărut disfuncţii ale sistemului limfatic, conducând la degenerarea capacităţii sistemului imunitar de a se proteja împotriva extinderii cancerului;

7. Catabolismul instabil al alimentelor supuse microundelor a alterat substanţele elementare din alimente, conducând la tulburări ale sistemului digestiv;

8. Cei care au ingerat alimente gătite în cuptoarele cu microunde au prezentat o incidenţă statistică mai mare a cancerului stomacului şi intestinelor, precum şi o degradare generală a ţesuturilor celulare periferice, cu o deteriorare treptată a funcţiilor sistemelor digestiv şi excretor;

9. Expunerea la microunde a produs descreşteri semnificative ale valorii nutriţionale a tuturor alimentelor studiate, şi în particular:

* o descreştere a biodisponibilităţii vitaminelor B, C şi E, a mineralelor esenţiale şi a lipotroficelor

* distrugerea valorii nutriţionale a nucleoproteinelor din carne

* scăderea activităţii metabolice a alcaloizilor, glucosidelor, galactosidelor şi nitrilosidelor (adică a tuturor substanţelor de bază din fructe şi legume)

* o marcată accelerare a dezintegrării structurale în toate alimentele.[83]

S-a constatat de asemenea că **efectele negative** nu apar numai în cazul ingerării alimentelor preparate la cuptorul cu microunde, ci şi **în cazul expunerii la câmpul energetic în sine (de exemplu, stând în faţa cuptorului cu microunde).** Printre aceste efecte biologice ale cuptoarelor cu microunde se pot enumera:

1. Afectarea impulsurilor electrice nervoase în cadrul potenţialelor joncţiunilor creierului;

2. Efecte negative asupra producerii hormonilor şi a menţinerii echilibrului hormonal la bărbaţi şi femei;

3. Nivele semnificativ mai ridicate ale alterării formelor de undă ale semnalelor alfa, teta şi delta din creier;

4. Din cauza acestei alterări a undelor din creier, s-au înregistrat efecte negative asupra psihicului, precum pierderea memoriei, pierderea capacităţii de concentrare, scăderea vitezei proceselor intelectului şi insomnii la indivizii supuşi efectelor emisiei continue a aparatelor cu microunde, fie acestea aparate de gătit sau staţii de transmisie.[84]

---

[83] Stephanie Relfe, B.Sc., *op. cit.*

[84] Anthony Wayne, Lawrence Newell, *Radiation Ovens - The Proven Dangers Of Microwaves*, http://numismaticrareuscoin.com/nbn/microwave.html, 14

Ca urmare a acestor rezultate obținute de oamenii de ştiință, cuptoarele cu microunde au fost interzise în Rusia în 1976; interdicția a fost ridicată după Perestroika.

Alte studii despre efectele nocive ale cuptoarelor cu microunde asupra sănătății

Dr. Lita Lee din Hawaii scrie în prestigioasa revistă „The Lancet", în numărul din 9 decembrie 1989: „Încălzirea la cuptorul cu microunde a laptelui pentru bebeluşi conduce la transformarea anumitor trans-aminoacizi în cis-izomerii lor sintetici. Izomerii sintetici nu sunt biologic activi. Mai mult, unul dintre aminoacizi, L-prolina, se transformă în izomerul *d* al său, care este cunoscut ca neurotoxic (adică otrăvitor pentru sistemul nervos) şi nefrotoxic (adică otrăvitor pentru rinichi). Este suficient de rău că mulți bebeluşi nu sunt alăptați de mamele lor şi că în schimb li se dă lapte preparat în industrie, însă acum acest lapte este făcut încă şi mai toxic prin supunerea sa la radiațiile cuptorului cu microunde."

În cartea sa *Health Effects of Microwave Radiation – Microwave Ovens* (*Efectele asupra sănătății ale radiațiilor emise de cuptoarele cu microunde*), precum şi în articolele semnate de ea în numerele din martie şi septembrie 1991 ale revistei „Earthletter", Dr. Lita Lee afirmă că toate cuptoarle cu microunde emit radiații electromagnetice, vatămă alimentele şi transformă substanțele din alimentele gătite în ele în produse toxice şi cancerigene.

---

iunie 2000.

În cartea sa *The Body Electric*, Robert O. Becker descrie cercetările efectuate de ruşi asupra efectelor asupra sănătății ale radiațiilor din domeniul microundelor, efecte descrise de aceştia sub numele de „boala microundelor”. La pagina 314, Becker afirmă:

„Primele semne ale acestei boli sunt: o presiune redusă a sângelui şi un puls slab. Manifestările ulterioare cele mai des întâlnite sunt: excitarea cronică a sistemului nervos simpatic, dureri de cap, amețeală, dureri ale ochilor, insomnii, iritabilitate, anxietate, dureri de stomac, incapacitatea de concentrare, căderea părului, precum şi o incidență crescută a apendicitelor, cataractelor, problemelor aparatului reproducător şi cancerelor.”[85]

Şi totuşi, cuptoare cu microunde continuă să se vândă. De ce? Pur şi simplu pentru că sunt *fast* şi într-o lume *fast*, se cumpără tot ce e *fast*.

MIŞCAREA NEW AGE FABRICĂ DE DEPENDENȚE

Acest capitol se ocupă cu analiza metodelor „terapeutice” folosite de unii psihologi, metode ale căror efecte negative, după cunoştința noastră, nu au fost prezentate explicit în nici o carte apărută în România.

---

[85] Cf. Anthony Wayne, Lawrence Newell, *op. cit.*

Pentru aceasta vom apela în principal la cartea lui Martin şi Deidre Bobgan, *PsychoHeresy*, în care se aduc şi mărturiile multor oameni de ştiinţă de bună-credinţă care au abordat acest subiect.

Freud şi Jung

„De la bun început – scriu cei doi autori menţionaţi – teoriile şi metodele psihologice de consiliere au fost în contradicţie cu creştinismul. [...] Oameni ca Sigmund **Freud** (1856-1939) şi Carl **Jung** (1875-1961) au erodat încrederea oamenilor în creştinism şi au construit sisteme aflate în directă opoziţie cu principiile creştine. Ocultismul, ateismul şi antagonismul faţă de creştinism erau deghizate în spatele limbajului psihologic care suna ştiinţific.

Sigmund Freud reducea credinţele religioase la nişte iluzii şi numea religia *nevroza obsesivă a umanităţii*. Jung [...] vedea toate religiile ca nişte mitologii colective."[86]

„Jung însuşi scria:

Religiile sunt sisteme de vindecare pentru bolile psihice... De aceea, pacienţii îl obligă pe psihoterapeut să joace rolul unui preot şi aşteaptă de la el şi îi cer să îi elibereze de suferinţe. De aceea noi, psihoterapeuţii, trebuie să ne ocupăm cu probleme care, strict vorbind, constituie responsabilitatea teologilor.

---

[86] Martin şi Deidre Bobgan, *PsychoHeresy: The Psychological Seduction of Christianity*, cap. 2, *Psychology as Religion*, p. 2, EastGate Publishers, Santa Barbara, California, 1987, http://www.psychoheresy-aware.org/images/Psych_02.pdf

Să observăm că Jung a folosit cuvântul *religiile* în loc de *creştinismul*. Jung însuşi a respins creştinismul şi a explorat alte forme de experienţe religioase, inclusiv cele oculte. [...] Jung s-a dispensat de Dumnezeul creştinismului şi şi-a luat singur rolul de preot."[87]

Din aceste cuvinte ale lui Jung se poate observa în mod evident că psihoterapia este o religie pentru cei care nu cred în Dumnezeu, încercând să substituie creştinismul prin metodele sale oculte de „terapie".

Freud a crescut într-o familie de evrei. Profesorul de psihiatrie Thoams Szasz observa: „Unul dintre cele mai puternice motivaţii din viaţa lui Freud a fost dorinţa de a lovi în religia creştină." „Freud a folosit un limbaj ştiinţific pentru a deghiza ostilitatea sa împotriva religiei."[88]

Statutul ştiinţific al metodelor psihoterapeutice

Există încă, şi chiar şi în mediul Bisericii, o confuzie conform căreia psihoterapia ar fi ştiinţifică. Criticii acestei afirmaţii au arătat însă că doar faţada psihoterapiei este ştiinţifică. Spre exemplu, marele fizician american Richard Feynman, laureat al Premiului Nobel, spunea cu privire la **statutul ştiinţific al psihoterapiei** că „psihanaliza nu este o ştiinţă", ci este „probabil mai degrabă ca metodele pe care le folosesc vracii vrăjitori", iar Lance Lee se referea la „psihanaliză ca religie ascunsă în spatele vorbăriei ştiinţifice", şi ca „religie de substituţie atât pentru terapeut

[87] *Idem*, p. 1.
[88] *Idem*, p. 2.

cât şi pentru pacient."[89] De asemenea, Karl Kraus scria că „în pofida terminologiei sale care ne induce în eroare, psihanaliza nu este o ştiinţă, ci o religie – credinţa unei generaţii incapabile să aibă o alta", iar Martin şi Deidre Bobgan afirmau: „puţini admit că psihoterapia, deşi este gătită în straiele ştiinţei, este la fel de goală ca şi împăratul din povestea *Hainele cele noi ale împăratului.*[90] Aici e tragedia. Iar şi mai tristă încă este marea admiraţie pentru acest fals veşmânt."[91]

Desigur, dacă vorbim despre faptul că psihoterapia nu este o ştiinţă, aceasta nu înseamnă că întregului domeniu al psihologiei i s-ar refuza statutul de ştiinţă. Doar **metodele** de „vindecare" (=psihoterapeutice) ale psihologiei sunt neştiinţifice, şi nu doar neştiinţifice, ci şi vătămătoare de suflet – deoarece sunt în cea mai mare parte inspirate din practici oculte extrem-orientale şi implică atitudini şi false valori incompatibile cu credinţa creştină.

Să luăm spre exemplu **hipnoza**, folosită de multe ori în psihoterapie. Martin şi Deidre Bobgan atrag atenţia că „hipnoza nu este o activitate benignă. Studii de caz au descris indivizi care au prezentat simptome psihopatologice în urma hipnozei, precum şi efecte negative pe termen lung. De asemenea, aproximativ 10% dintre persoanele care au fost hipnotizate suferă de anumite dificultăţi datorate experienţei lor hipnotice. Aceste efecte negative apar în pofida expertizei profesionale sau a grijii exercitate de către psihoterapeut. Riscul este şi mai mare în cazul hipnozei în grup. [...]

---

[89] *Idem*, p. 6.
[90] Poveste de Hans Christian Andresen [n.n.]
[91] Martin şi Deidre Bobgan, *op. cit.*, p. 9.

Hipnotismul este potențial periculos în cel mai bun caz, şi demonic în cel mai rău. În cel mai rău caz, hipnotismul îl face pe individ deschis experiențelor psihice şi posedării demonice. [..] Hipnoza reprezintă o stare alterată de conştiință, şi nu este nici o diferență față de starea de conştiință produsă de şamani.

Diavolul se preface în înger de lumină ori de câte ori acest lucru îi este necesar pentru a-şi împlini planurile. Dacă el poate să facă astfel încât o practică ocultă (hipnoza) să pară benefică prin intermediul unei false fațade (medicina sau ştiința), atunci o va face. [...] Din momentul în care cineva deschide uşa ocultismului, chiar şi în holurile ştiinței şi medicinei, devine vulnerabil pentru puterile întunericului."[92]

Vom vorbi mai mult despre hipnoză către finalul acestui capitol.

Cercetările despre eficiența şi limitările psihoterapiei

„Psihoterapia continuă să propăşească prin promisiuni de schimbare, vindecare şi fericire. [...] Totuşi, **cercetările** ne spun ceva diferit **despre eficiența şi limitările psihoterapiei**.

Cea mai cunoscută cercetare ştiințifică asupra ratelor de succes şi de eşec al psihoterapiei a fost realizată în 1952 de Hans J. Eysenck, un eminent om de ştiință englez. Eysenck a comparat grupuri de pacienți tratați prin psihoterapie cu

---

[92] Martin şi Deidre Bobgan, *Hypnosis: Medical, Scientific, or Occultic?*, cap. 12, p. 1, EastGate Publishers, Santa Barbara, California, 2001, http://www.psychoheresy-aware.org/images/Hypno_12.pdf

persoane care au primit puțin sau deloc un astfel de tratament. El a obținut rezultatul că procentul pacienților care au demonstrat o îmbunătățire a fost mai mare în cazul celor care **nu** au fost supuşi psihoterapiei. Au fost examinate peste 8000 de cazuri. [...]

Un experiment efectuat la *All-India Institute of Mental Health* din Bangalore a ajuns la rezultatul că psihiatrii pregătiți în Occident şi vindecătorii băştinaşi au obținut rate de vindecare comparabile. Diferența cea mai notabilă a fost că aşa-numiții *vraci-vrăjitori* şi-au trimis mai repede pacienții acasă."[93]

Împlinirea sinelui

„Unul dintre cei mai populari termeni din psihologie este cel al **împlinirii sinelui**. Deşi este o temă extrem de populară, este o temă de origine recentă, apărută spre sfârşitul anilor '40.

Pe măsură ce societatea se îndrepta spre împlinirea sinelui, a apărut un nou vocabular care revela o nouă atitudine interioară şi un nou mod de a privi viața. Noul vocabular a devenit fabrica unei noi psihologii cunoscute sub numele de psihologie umanistă [...], centrată pe împlinirea sinelui, cu variațiile sale: **iubirea de sine, acceptarea de sine, stima de sine** şi **prețuirea de sine**, care a devenit noul tărâm al făgăduinței. [...] **Accentul s-a translatat de la Dumnezeu către sinele propriu** [subl.ns.] [...]

Conform psihologilor, cel mai mare detriment în calea realizării unei vieți împlinite ar

[93] Martin şi Deidre Bobgan, *PsychoHeresy: The Psychological Seduction of Christianity*, cap. *Is Psychotherapy Successful?*

fi o stimă de sine scăzută. În încercarea lor de a-şi îndrepta pacienţii către „realizarea completă a propriului potenţial", **ei înlocuiesc o formă de centrare pe sine (o stimă de sine scăzută) cu o altă formă de centrare pe sine (stimă de sine ridicată)** [subl.ns.]."[94]

Atitudinea Mentală Pozitivă (PMA)

„Conceptul de **Atitudine Mentală Pozitivă (PMA)** încorporează ideea din vechea mistică orientală că toţi oamenii pot deveni Dumnezeu, că *putem realiza orice gândim*. Creştinismul spune: *Cu Dumnezeu orice e posibil*, însă PMA afirmă: *Pentru om orice e posibil*, ceea ce înseamnă fie că nu avem nevoie de Dumnezeu, fie că noi suntem Dumnezeu. [...] Creştinul are o atitudine pozitivă nu din pricină că ar crede în puterea gândirii pozitive, ci deoarece se încrede în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Însă PMA, promovată de mişcarea New Age, se bazează pe primul articol de credinţă al psihologiei umaniste: *Potenţialul uman este infinit!* [...] Aceste două concepte – creştinismul şi PMA – sunt mutual contradictorii, în pofida oamenilor sinceri care cred că acestea două ar reprezenta acelaşi lucru exprimat în limbi diferite.

Cei direct responsabili pentru aducerea PMA în practica bisericească [protestantă] sunt Norman Vincent Peale şi Robert Schuller. Napoleon Hill şi W. Clement Stone, creatorii conceptului PMA, vorbesc despre *Dumnezeu* în

---

[94] Martin şi Deidre Bobgan, *op. cit.* , cap. *The Gospel of Self*, EastGate Publishers, Santa Barbara, California, 1987, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/psych.htm

cărțile lor, însă *Dumnezeul* lor este o *Putere Divină* metafizică la care se poate ajunge prin tehnici ce exploatează puterea minții (de la vizualizare la gândire pozitivă şi la alte forme de auto-hipnoză şi de psihologie a imaginii de sine). Hill şi Stone nu **înlocuiesc** credința cu PMA, ci promovează **o idee şi mai periculoasă**: aceea că PMA şi credința sunt **unul şi acelaşi lucru**, că a crede în puterea minții ar fi oarecum acelaşi lucru ca şi a crede în Dumnezeu; că mintea umană ar fi un fel de talisman magic care poartă o forță metafizică având un potențial infinit. [...]"[95]

Norman Vincent Peale

Una dintre cărțile de mare succes (vândută în peste 20 de milioane de exemplare şi tradusă în peste 40 de limbi, inclusiv în româneşte) este cartea lui **Norman Vincent Peale** *Forța gândirii pozitive* (scrisă în 1952). În această carte, autorul încearcă o „încreştinare" a metodelor psihologiei, prezentându-le ca pe nişte practici inofensive, ba chiar vindecătoare şi conforme cu învățătura creştină. Trebuie precizat însă aici că Peale a fost mason. Şi dacă a fost mason n-a putut fi în acelaşi timp decât un fals creştin. „Peale a fost Mare Capelan în Marea Lojă din New York, Mare Capelan Imperial al Mormântului, şi a fost introdus în Holul de Onoare de Rit Scoțian în 1991. Portretul său în ulei este agățat pe perete în Templul Masonic din Washington D.C.. Peale a preluat ideile sale

[95] *Positive Mental Attitude (PMA)*, material adaptat după cărţile *Beyond Seduction* (pp. 51-53) şi *The Seduction of Christianity* (pp. 28; 217), http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/posit.htm

despre *puterea gândirii pozitive* din cultul masonic intitulat *Unity healing cult*. Cartea sa despre crearea unei imagini pozitive învață vizualizarea şi alte tehnici oculte/specifice mişcării New Age."[96]

Gândirea pozitivă

De asemenea, despre metoda psihoterapeutică numită **gândirea pozitivă** se mai poate afirma (pe lângă cele menționate în paragrafele despre PMA şi despre Norman Vincent Peale) că „faptul de a nega realitatea şi de a încerca să modifici realitatea cu gânduri şi/sau cuvinte pozitive reprezintă o formă de vrăjitorie."[97] Prin *gândirea pozitivă* se intră în legătură cu propriul subconştient, prin afirmații „pozitive" de genul: „Sunt o persoană de succes", „Mă simt în siguranță", „Sunt una cu natura" etc. (vezi şi paragraful care urmează).

Vindecarea amintirilor (*Healing of Memories/Inner Healing)* prin metoda vizualizării

„Vindecarea amintirilor [...] îşi are rădăcinile în învățăturile anti-creştine şi oculte ale lui Agnes Sanford. [...] John Wimber, David Yonggi Cho, Robert Schuller şi Norman Vioncent Peale sunt câțiva dintre cei mai cunoscuți

[96] *Norman Vincent Peale*, 1994, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/guidepo/peale.htm

[97] *Positive Mental Attitude (PMA).*

practicanți ai psihologiei vindecării amintirilor. [...]

Terapiile de vindecare a amintirilor sunt vlăstare ale teoriilor lui Freud şi Jung ce-şi au rădăcinile în ocultism.[...]

Învățătura fundamentală a vindecării amintirilor constă în teoria că vindecarea vine prin dezrădăcinarea amintirilor negative sau „rănilor" făcute de alții în primii ani ai copilăriei, care se presupune că au fost îngropate în „subconştient", de unde aceste amintiri ar tinde să ne dicteze comportamentul fără ca măcar noi să cunoaştem acest lucru. Astfel, vina pentru comportamentul rău al cuiva (adică „problemele emoționale") din prezent este plasată asupra altora (care sunt percepuți a fi păcătuit împotriva noastră în trecut) decât asupra noastră., aşa cum este de fapt în realitate. Pentru a „vindeca" aceste „amintiri bolnave", tehnica ocultă a **vizualizării** (în realitate o formă de vrăjitorie sau divinație care a fost folosită de şamani, vraci vrăjitori şi vrăjitoare de mii de ani, şi a fost interzisă în mod special în Sfânta Scriptură) este frecvent folosită pentru a recrea scena nefericită din copilărie, în care psihologul (dacă este creştin – i.e. catolic, protestant etc.) îl îndeamnă pe pacient să şi-l „imagineze" pe Iisus, să-l aducă în situația din trecut pe post de „spirit conducător/agent vindecător" şi apoi să-l determine să sfințească evenimentul, să ierte pe persoana presupusă a fi produs trauma, şi în cele mai multe cazuri chiar să modifice realitatea situației în mintea subiectului, astfel încât subiectul să poată fi „eliberat" de „durerile emoționale" asociate cu experiența negativă din trecut, care se presupune a fi „îmbolnăvit memoria" („Vindecătorii"

romano-catolici folosesc aceleaşi tehnici, însă în general înlocuiesc pe Iisus cu Sfânta Fecioară ca „agent vindecător” pe care subiectul îl întâlneşte în imaginație). [...]

Spre exemplu, dacă tatăl unui bărbat îl neglijase când acesta din urmă era copil, un *inner-healer* (vindecător al amintirilor) poate să-l ajute pe acel bărbat să-şi **creeze o nouă amintire** a lui Iisus jucând baseball cu el atunci când era copil. Prin încurajări verbale, psihologul îl face pe pacient să se întoarcă în copilărie şi încurajează să-l vizualizeze pe Iisus aruncându-i mingea, lăudându-l de fiecare dată când reuşeşte să o lovească. Unii *inner-healers* îi duc înapoi pe pacienți în uterul mamei şi-i conduc prin *rebirthing* (renaştere) cu ajutorul imagisticii ghidate şi al imaginației. Astfel, prin aceste tehnici psihanalitice/oculte, *inner-healer*-ii (vindecătorii amintirilor) nu ar trebui să fie surprinşi de posibilitatea de a **altera** de fapt **memoria** în zelul lor de a înlocui amintirile rele cu amintiri bune. Există întotdeauna pericolul ca vindecătorul să modifice amintirile prin cuvinte şi acțiuni care înseamnă un anumit lucru pentru „vindecător”, însă pot comunica ceva complet diferit subiectului foarte vulnerabil. [...]

Desigur, pericolul cel mai mare al tehnicii oculte a vizualizării este că subiecții sunt învățați să experimenteze lucruri pe care Dumnezeu le-a condamnat în mod repetat atât în Vechiul cât şi în Noul Tesament, şi nu din cauză că fenomenele vizualizate (adică „agentul vindecător/spiritul conducător”) nu ar fi reale, ci din cauză că acestea sunt produse de duhuri demonice, care au scopul să-l conducă spre închinarea la idoli şi în final la distrugere. Scriptura avertizează în mod repetat

de pericolul implicării în ocultim la orice nivel. [...] Această expunere la fenomene oculte, chiar şi neintenţionată sau inocentă, poate să conducă cu uşurinţă la probleme spirituale sau „emoţionale" mult mai serioase decât ar fi visat vreodată pacientul că ar fi posibile.[...]

Ceea ce se învaţă prin „vindecarea amintirilor" nu este nimic altceva decât **pură vrăjitorie (magie neagră)**, fiind o încercare de a manipula realitatea din trecut, prezent sau viitor, şi neagă atotputernicia lui Dumnezeu, implicând că El ar avea nevoie de „vizualizarea noastră creativă" pentru a putea aplica în mod eficient vindecarea Sa."[98]

Hipnoza

„Hipnoza nu este nicidecum ceva nou. Este folosită de mii de ani de către vraci vrăjitori, mediumuri, şamani, hinduşi, budişti şi yoghini. Însă popularitatea în creştere a hipnozei ca metodă de vindecare în lumea secularizată de azi [o face să fie] recomandată şi folosită de medici, dentişti, psihiatri şi psihologi.

Deşi un hipnotizator poate încuraja doar o transă uşoară sau medie, el nu-l poate împiedica pe subiectul hipnotizat să plonjeze în mod spontan în zona periculoasă, care poate include simţul separării de propriul corp, clarviziunea, halucinaţiile, stările mistice similare celor descrise în mistica orientală, sau chiar şi ceea ce cercetătorul Ernest Hilgard descria ca „posedare

[98] *Inner Healing/Healing of Memories – Christian or Occult?*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/inheal.htm

demonică”. Putem afirma că hipnoza este ocultă la orice nivel al transei.[…]

Hipnoza nu este demnă de încredere nici măcar pentru amintirile recente. Ceea ce pacientul „îşi aminteşte” sub hipnoză a fost deseori creat sau reconstruit în decursul stării de crescută sugestibilitate. Cercetările indică faptul că, după hipnoză, o persoană este incapabilă să distingă între o amintire adevărată şi ceea ce şi-a imaginat sau creat în starea de crescută sugestibilitate. Hipnoza poate de asemenea să dea naştere unor impresii false în chip de amintiri adevărate ale unor evenimente din trecut. […] **Astfel, hipnoza este mai probabil să contamineze memoria decât să ajute pe o persoană să-şi amintească ceea ce s-a întâmplat în realitate în trecut**. [subl.ns.]”[99]

Mişcarea New Age

Toate aceste metode „psihoterapeutice” pe care le-am menționat fac parte din conceptele mişcării New Age. Despre New Age s-a mai scris la noi[100], de aceea vom puncta numai aspectele cele mai importante legate de această mişcare ocultă mondială.

„**Mişcarea New Age** este o mişcare atât religioasă, cât şi socială. De fapt, cultura vestică trece printr-o translație fenomenologică, spirituală, ideologică şi sociologică. Este o

[99] *Hypnosis: Christian or Occult?*, adaptată după Martin şi Deidre Bobgan, *Hypnosis and the Christian*, Bethany House Publishers, 1984, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/hypno.htm

[100] Vezi de ex. Pr. Dan Bădulescu, *Împărăţia răului: New Age*, Editura Christiana, 2001.

concepție religioasă asupra lumii care este străină de creştinism şi ostilă acestuia. Este o sinteză [...], în diverse grade, a religiilor Orientului Îndepărtat, în special a hinduismului, budismului, taoismului, cu ocultismul vestic, adaptată şi influențată de cultura materialistă vestică. Apare deseori şi în forme secularizate.

Expresii proeminente ale mişcării New Age au fost aduse în timpurile moderne în Europa şi America de către Emanuel Swedenborg (1688-1772), de transcendentalişti ca Thoreau, Emerson şi Wordsworth (începutul anilor 1800), şi de către teozofie, introdusă de doamna Helena Blavatsky (1831-1891). În secolul al XX-lea, decada anilor ’60 a fost martora unei revigorări a misticismului oriental, pe măsură ce valorile tradiționale au fost contestate. În acea perioadă, au devenit populare Zen-ul, Carlos Castaňada, Beatles, meditația transcendentală şi yoga.[...]

Mişcarea New Age nu este un sistem unificat de culte, credințe şi practici, deşi rădăcinile sale derivă din religiile orientale şi din ocultism. Nu are un lider oficial, nici cartier general, nici o listă de membri, însă există o rețea de grupuri ce acționează în vederea unor scopuri specifice. Unul dintre scopurile principale este de a aduce în prim plan – un lider al lumii numit „Hristosul” sau „Maitreyia”. Nu în ultimul rând, se estimează că există în lume milioane de adepți ai diverselor practici şi credințe New Age.

Mişcarea New Age şi-a dobândit o influență semnificativă, afectând aproape toate domeniile culturii: sociologie, psihologie, medicină, guvernământ, ecologie, ştiință, arte, educație, comunitatea afacerilor, divertisment, sport şi chiar şi biserica. Mişcarea se exprimă prin

forme foarte divergente şi care suferă diverse mutaţii, de la cele mai evidente până la cele mai subtile. Se exprimă în forme religioase organizate, cum ar fi aşa-numitele *Christian Science*, *Unity*, sau chiar în forme de vrăjitorie. Totuşi, se arată şi sub forme laice, în diferite seminare despre potenţialul uman, precum şi în multe forme situate între cele religioase şi cele laice, cum ar fi meditaţia transcendentală sau anumite practici holistice de sănătate.[...]

Ţelul major al mişcării New Age este de a aduce pacea în lume la intrarea acesteia în Era Vărsătorului (v. mai jos). Acest fapt va fi îndeplinit în primul rând sub conducerea „Hristosului" (cunoscut şi sub numele de „Lord Maitreyia"), care este presupus a veni să ne înveţe a trăi în pace unii cu alţii. Alte ţeluri declarate ale mişcării sunt stabilirea unei Autorităţi Mondiale a Alimentaţiei, a unei Autorităţi Mondiale a Apelor, a unei Ordini Economice Mondiale, şi în general a unei complet noi Ordini Mondiale. Trebuie menţionat că una dintre cerinţele pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi admisă în New Age este să fie supusă aşa-numitei „iniţieri luciferice", un fel de garanţie a loialităţii faţă de Hristosul Noii Ere şi faţă de Noua Ordine Mondială."[101]

În scopul de a cunoaşte cu toţii care sunt noţiunile şi practicile oculte, demonice promovate de mişcarea New Age, pentru a ne putea feri de ele, vom prezenta în continuare o listă a celor mai răspândite astfel de practici oculte.

New Age cuprinde o mare varietate de **noţiuni şi termeni**: astrologie, bioenergie, energie

[101] *New Age Movement: New Age or Old Occult?*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Cults/newage.htm

Chi, chakre, nirvana, reîncarnare, „puterile vindecătoare” ale cristalelor şi piramidelor, gândirea pozitivă, spiritualitatea indienilor americani, Prajna, experienţe extrasenzoriale, imagistică ghidată, potenţial uman, globalizare/noua ordine mondială (adică: o singură limbă, un singur guvern, o monedă unică mondială, o singură religie - sincretică) etc.

Printre **practicile** New Age se numără: yoga, I Ching, reflexologia, vindecarea amintirilor, magia albă, magia neagră, psihologia transpersonală, Tai Chi, şamanismul, hipnoterapia, acupunctura, artele marţiale, Zen-ul, relaxarea, EST (Erhard Seminar Training), Metoda Silva (anterior numită Silva Mind Control), vizualizarea etc.

Câţiva dintre cei mai importanţi **promotori** ai mişcării New Age sunt: Alice Bailey, Alvin Toffler, Dr. Barbara Ray, Benjamin Creme, Levi Dowling, George Trevelyan, Fritjof Capra, Abraham Maslow, Barbara Marx Hubbard, Ruth Montgomery, Shirley MacLaine, J. Z. Knight, Marilyn Ferguson, David Spangler, Jeremy Rifkin, Norman Cousins, Elizabeth Clare Prophet, John Denver, George Lucas şi Norman Lear.[102]

„În rezumat, termenul *New Age* este un termen derivat din astrologie, care indică faptul că pământul, dacă nu chiar întreg cosmosul, ar fi pe punctul de a efectua o tranziţie evolutivă din Era Peştelui[103] [...] înspre Era Vărsătorului a noii spiritualităţi şi [după cum susţin adepţii mişcării]

---

[102] Cf. *Idem.*

[103] Era Peştelui, „adică era lui Hristos şi a creştinismului, care – potrivit spuselor lor – a fost epoca îngrădirii, a îngustimii şi a cenzurării oamenilor liber-cugetători.” (Arhim. Atanasie Anastasiu, *op. cit.*, p. 138).

a armoniei tuturor lucrurilor. Chiar dacă astăzi mişcarea New Age trece printr-o revigorare semnificativă, ea nu este deloc nouă. De fapt, este chiar *foarte* veche. Un termen mai potrivit care să o descrie ar fi *Vechiul Ocultism*."[104]

Discipolul e măgulit aici, în vreme ce creştinismul cheamă la mântuire prin vestea cea bună: „Pocăiţi-vă că s-a apropiat Împărăţia Cerurilor."

Multitudinea metodelor de încurajare privind propriile forţe au ca scop îndepărtarea discipolului de Dumnezeu. Odată exclus Dumnezeu, în om intră diavolul. Din acest moment discipolul demonizat devine un membru al Mişcării New Age.

Cine este cu adevărat *Harry Potter* şi rolul lui în formarea dependenţei de atmosfera şi practicile satanice

Harry Potter este şi el un produs New Age.

„Un fapt editorial cel puţin ciudat pentru cititorul începutului de secol XXI (romanele din seria *Harry Potter*) ia o amploare de neimaginat în rândul şcolarilor contemporani. Într-o epocă definită tocmai prin absenţa lecturii din programul adolescenţilor, se constată brusc că un roman ce descrie atmosfera magică din jurul unei şcoli de vrăjitorie este citit din scoarţă în scoarţă de sute de milioane de puşti. Poate majoritatea dintre ei se află acum în faţa primei cărţi parcurse până la sfârşit. Cartea tradusă deja în 47 de limbi

[104] *New Age Movement: New Age or Old Occult?*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Cults/newage.htm

a depăşit toate recordurile de vânzare, cu mult peste 200 de milioane de exemplare vândute în toată lumea."[105]

Care este subiectul acestor cărți? Iată-l prezentat foarte pe scurt: „Harry Potter şi-a trăit primii zece ani de viață împreună cu familia Dursley: unchiul Vernon, mătuşa Petunia şi vărul Dudley. El a fost lăsat în grija familiei Dursley după ce părinții lui au fost ucişi de diabolicul vrăjitor - lordul Voldemort. Harry avea pe atunci un an şi trebuia să moară cu ai săi, dar fiindcă poseda deja puteri supranaturale, vraja lordului Voldemort nu l-a afectat prea mult, cu excepția unei cicatrici sub forma de fulger apărută pe frunte. Unchiul Vernon şi mătuşa Petunia cunoşteau capacitățile micului băiat, drept pentru care l-au tratat inuman.

Harry se simte mizerabil şi abia aşteaptă să-şi pună-n practică puterile magice, perfecționate şi aprofundate la Şcoala de Magie şi Vrăjitorie Hogwarts."[106]

Cărțile cu *Harry Potter* – educative sau nocive?

„Am făcut cunoştință cu Harry Potter – spune Toni Collins, una dintre milioanele de persoane care au citit aceste cărți – atunci când prietena mea cea mai bună a descoperit că Harry l-a determinat pe fiul ei cel mai mare să descopere plăcerea lecturii pentru prima dată în viață. Până să mă dezmeticesc, Harry Potter era peste tot, iar

[105] Virgiliu Gheorghe, Nicoleta Criveanu, Andrei Drăgulinescu, *Efectele micului ecran asupra minţii copilului*, Editura Prodromos, 2007, pp. 86-87.
[106] *Despre Harry Potter*, http://despreharrypotter.go.ro.

fiica mea de 18 ani citea şi ea aventurile lui. [...] Înainte de a începe să le citesc şi eu, am citit ce scriau alţii, care le citiseră. Am remarcat un tipar în comentariile lor. Dintre cei care spuneau că le-au plăcut foarte mult cărţile cu Harry Potter, practic nici unul nu făcuse vreodată experienţa ocultismului. Pentru ei aceste cărţi nu reprezentau altceva decât o fantezie în acelaşi gen ca şi J.R.R. Tolkien (autorul „Stăpânului inelelor") şi C.S. Lewis (autorul „Cronicilor din Narnia"). Prin contrast, aproape toţi cei care avuseseră experienţe oculte afirmau că găseau cărţile cu Harry Potter neliniştitoare, ca şi cum ar fi reprezentat o introducere în vrăjitorie.

De unde această diferenţă de opinii? O mare parte din conţinutul cărţilor cu Harry Potter constituie de fapt o fantezie. Autoarea, Joanne Rowling, ne spune poveşti despre unicorni, despre jocul Quidditch (Vâjthaţ, cf. trad. rom. – n.n.) şi despre bufniţe care distribuie corespondenţa.

Însă printre aceste pagini se află şi numeroase pasaje mult mai întunecate. Această combinaţie – elemente mai întunecate pe parcursul acţiunii cărţii şi un final fericit care poate fi considerat ca fiind complet imaginar – îi lasă pe mulţi dintre cititori cu un sentiment general pozitiv despre aceste cărţi.

Atunci – se întreabă Toni Collins – de ce am simţit o asemenea groază atunci când am citit *Harry Potter*? De ce şi alte persoane care au părăsit ocultismul au simţit o astfel de neplăcere pentru aceste cărţi? John Gibson, convertit de la neopăgânism la creştinism, afirmă: „Majoritatea oamenilor care au fost implicaţi în activităţi oculte au rămas cu un fel de amprentă a acestora asupra

sufletului lor. Aceasta ne dă un fel de sensibilitate la lucrurile oculte pe care ceilalți nu o posedă."

„O amprentă asupra sufletului" – aceasta a fost diferența pe care am văzut-o între cititorii care iubesc şi cei care nu iubesc cărțile cu *Harry Potter*. Această „amprentă" era atinsă ori de câte ori citeam *Harry Potter*, iar sufletele noastre deveneau neliniştite, căci recunoşteau lucrurile pe care le practicam în trecut. [...]

Există cu adevărat oameni care practică vrăjitoria, care fac vrăji şi îndeplinesc ritualuri păgâne şi obțin rezultate. J.K. Rowling scrie despre acestea ca şi cum puterile acestor oameni ar putea fi canalizate înspre bine, şi în aceasta constă marele pericol al cărților ei. [...]

Este important să observăm că vrăjitoria despre care scrie J.K. Rowling este în puternic contrast cu magia fantastică portretizată în cărțile lui Tolkien şi Lewis. Personajele pozitive din *Stăpânul inelelor* şi din *Cronicile din Narnia* nu aruncă vrăji asupra oamenilor, nu invocă spirite şi nu sunt în comuniune cu ele ca şi cu nişte prieteni dragi, nu îndeplinesc ritualuri vrăjitoreşti şi nu amestecă poțiuni, aşa cum fac personajele pozitive din *Harry Potter*.

În Narnia, un inel te transportă într-o altă lume, iar în *Stăpânul inelelor* fulgerul apare într-un moment critic pentru a putea fi îndeplinită o faptă de vitejie. Însă în *Harry Potter* diabolicul Voldemort vrăjeşte un jurnal pentru a lua în posesie sufletul unei fete. Există diferențe mari şi substanțiale, care ne fac să vedem vrăjitoria scriitoarei J.K. Rowling într-o cu totul altă lumină

față de magia care apare în cărțile lui Tolkien sau Lewis."[107]

În cele ce urmează, vom prezenta câteva exemple din cărțile cu *Harry Potter* care să demonstreze şi să concretizeze afirmațiile generale de mai sus.

Asemănări cu activitatea ocultă

„Întreaga serie *Harry Potter* este plină de aluzii la ocultism. Gravitatea acestui fapt este de obicei banalizată de fanii scriitoarei Rowling. Ei pretind că Rowling creează «o lume imaginară», aşa cum au creat la rândul lor J.R.R. Tolkien şi C.S. Lewis în cărțile lor şi, prin urmare, ei nu văd de ce s-ar face atâta vâlvă şi că n-ar trebui dată prea mare importanță prezenței vrăjitoarelor şi altele asemănătoare. Din păcate, lumea autoarei este departe de a fi imaginară; ea urmăreşte îndeaproape activitatea ocultă contemporană.

Toată activitatea vrăjitorească a lui Harry din cărțile lui Rowling are un corespondent în viața reală. Să începem prin a ne uita la programul şcolii Hogwarts. Este un program de 7 ani care seamănă foarte bine cu învățătura oferită de Ordo Anno Mundi (OAM), o grupare ocultă din Londra care venerează şerpii. Ca şi şcoala Hogwarts, cei de la OAM oferă un program de instruire de 7 ani. Programa de la OAM include şi un curs despre «vechile rune». În volumul «Prizonier la Azkaban», Harry Potter este inițiat în «studiul vechilor rune» (Rowling, *Harry Potter, prizonier în Azkaban* – New York: Scholastic, 1999, p. 57). Gruparea OAM are şi cursuri despre

[107] Toni Collins, *Harry Potter: Agent of Conversion*, www.envoymagazine.com/harrypotter.htm.

ghicire, clarviziune şi divinație pentru studenții din primul an. În *Prizonier la Azkaban,* lui Harry Potter i se spune în clasă «vom învăța metodele de bază ale divinației anul acesta» (Rowling, *Harry Potter, prizonier în Azkaban* - New York: Scholastic, 1999, p. 103). Cei de la OAM mai au şi un curs despre «transformarea în animale şi despre vârcolaci». La şcoala Hogwarts, lui Harry Potter i se spune de asemenea: «transformarea este una dintre vrăjile cele mai complexe şi mai periculoase pe care le veți învăța» (Rowling, *Harry Potter şi Piatra filosofală* – Scholastic, 1997, p. 134). Şi am putea continua uşor şi cu alte asemenea comparații. Alte activități oculte menționate de Rowling sunt: astrologia, vrăjile, necromanția, licori magice, duhuri familiare (spiritism în care sunt invocate rude), talismane, piromanție, numerologie, chiromanție şi altele asemenea. Rowling nu creează noi tipuri de vrăjitorie «imaginară», ci ne prezintă practici apărute în vechime şi care continuă să fie folosite în ocultismul contemporan. Ea însăşi recunoaşte că a cercetat şi a studiat practicile oculte ca să-şi facă povestea credibilă (Abanes, p. 23, citând-o pe Rowling într-un interviu radio din cadrul emisiunii „The Diane Rheim Show”, Wamu National Public Radio, octombrie 20, 1999. Interviul poate fi găsit la http://www.wamu.org./dr/shows/drarc_991018.hthl#wednesday).

Admiratorii scriitoarei ar putea considera cuvintele magice inventate de ea – *Alomohora! Expelliarmus! Rictusempra! Finite Incantatem!* - ca fiind o dovadă de abordare fantezistă şi excentrică a vrăjitoriei, însă aceste câteva nostime introduceri în povestea sa sunt doar nişte

schimbări nesemnificative în vrăjitoria actuală pe care o descrie. În multe alte locuri, ea descrie practicile vrăjitoreşti fără să schimbe nimic. Procedează la fel când scrie despre «mâna gloriei» care apare în «camera secretelor»: «Ah, mâna gloriei! Pune-i o lumânare şi va da lumină doar celui care o poartă! Prietena cea mai bună a hoţilor şi a borfaşilor» (Rowling, *Harry Potter şi Camera Secretelor* - New York: Scholastic, 1999, p. 51). O astfel de înfiorătoare «mână a gloriei» exista cu adevărat în tradiţia ocultă. E vorba de mâna unui criminal ce fusese spânzurat. Ea fusese tăiată, golită de sânge, pusă la sare şi conservată. Lumânări (făcute din grăsimea altui criminal şi cu fitil făcut din părul său) erau puse între degete înainte ca un tâlhar să intre în casa victimei. Se spune că mâna aceasta are însuşiri magice, de protecţie şi avertizare pentru hoţ (Abanes, pp. 60-61).

Rowling mai descrie şi practica ghicirii în globul de cristal cu aceeaşi acurateţe şi foarte puţină imaginaţie. Profesorul de divinaţie de la Hogwarts le spune copiilor: «Ghicitul în globul de cristal este o artă extrem de rafinată. Vom începe cu relaxarea minţii şi a ochilor ca să ne limpezim ochiul interior şi supraconştiinţa» (Rowling, *Harry Potter, prizonier în Azkaban* – p. 297). Aceasta este o descriere exactă a practicii ghicitorilor. Ea este folosită pentru a intra în transă şi pentru a lua astfel legătura cu lumea spirituală într-o încercare de aflare a viitorului.

Cea mai înfiorătoare practică ocultă descrisă se află în volumul IV, când Harry este răpit printr-o vrajă şi dus într-un cimitir, unde este descris un ritual satanic în cele mai groaznice amănunte. Cu toate că această descriere nu

urmăreşte poate cu exactitate ritualurile cunoscute, elementele clasice sunt prezente: sacrificiul uman, automutilarea şi alte elemente specifice satanismului, inclusiv un «atomey» (un pumnal ascuțit, cu două tăişuri, folosit la sacrificiu).”

Pagini populate cu vrăjitori

„De asemenea, pot fi întâlnite în cărțile lui Rowling multe personaje binecunoscute în ocultism. De exemplu, Nicholas Flanel şi soția sa Perenelle sunt menționați. Aceştia au fost nişte ocultişti care au trăit în secolul XIII. Nicholas Flanel a practicat alchimia şi a devenit celebru în calitate de creator al «pietrei filosofale». Piatra trebuia să transforme orice substanță în aur şi să producă elixirul vieții care făcea pe oricine nemuritor. Rowling e lipsită de imaginație atunci când introduce personajele Nicholas Flanel şi soția sa în carte împreună cu însăşi piatra filosofală. În mod identic sunt menționați Adalbert – un episcop de Canterbury din secolul VIII, condamnat la moarte pentru vrăjitorie (prezentat, fireşte, într-o perspectivă pozitivă de către autoare) şi Paracelsus, un alchimist elvețian.

Un personaj din cărțile lui J.K. Rowling care ar trebui să dea serios de gândit cititorilor creştini este Cassandra Vlabatsky. În mod convingător, Richard Abanes arată că acest personaj este numit astfel după renumita Helena P. Blavatsky, al cărei nume este rearanjat pentru a masca menționarea fățişă (Rowling foloseşte o anagramă similară atunci când unul din pseudonimele lui Voldemort este introdus sub forma anagramei Tom Marvolo Riddle. Acest

pseudonim este elucidat atunci când literele sunt rearanjate sub forma «Eu sunt Lord Voldemort»). H.P. Blavatsky a trăit în secolul XIX şi este fondatoarea Societății Teozofice, al cărei scop era «să se opună materialismului ştiințific şi oricărei forme de teologie dogmatică, în special cea creştină, pe care conducătorii societății o privesc ca fiind extrem de periculoasă» (Dintr-o broşură a Societății Teozofice, citată în cartea «*The Hidden Dangers of the Rainbow*» – «*Pericolele ascunse ale curcubeului*»– de Constance Cumbey, Shreveport, Lousiana: Huntington House, 1983, p. 45). Blavatsky s-a autocaracterizat şi a fost descrisă de discipoli şi colaboratori ca fiind posedată de către «cineva» (M.K. Neff, *Memoriile personale ale Helenei P. Blavatsky*, p. 244) şi, mai mult decât atât, a scris în termeni foarte clari că «Satan, şarpele din Geneză, este adevăratul creator şi binefăcător, Tatăl lumii spirituale» (Helena P. Blavatsky, *Doctrina secretă* – Los Angeles: Compania Teozofică, 1925, vol.3, p. 386).

De asemenea, Rowling introduce multe personaje păgâne şi mitologice foarte cunoscute, folosindu-le numele pentru personajele sale, cum ar fi: Minerva (zeiță romană), Argus (uriaşul cu 1000 de ochi din mitologia greacă), Circe (vrăjitoarea din *Odiseea*) şi Cliodna (zeița druidă/celtică încă venerată de către neopăgânii moderni) – Abanes, pp. 30-32.

Rowling nu creează o a «doua lume», cum ar fi cea creată de Tolkien în centrul pământului, ci mai degrabă «o lume paralelă», una care urmăreşte îndeaproape activitatea ocultă contemporană. De fapt, după cum afirmă R. Abanes: «Înțelegerea deplină a doamnei Rowling în ce priveşte mecanismul ocult este atât de

evidentă în cărţile sale, încât în timpul unei emisiuni de radio în direct, o persoană care se declară a fi «vrăjitor» (un practicant al magiei), o întreabă entuziasmat pe autoare dacă a fost ea însăşi membră a Asociaţiei Vrăjitorilor (Wicca). Când Rowling a răspuns negativ, interlocutorul a fost şocat şi a replicat: «Ei bine, v-aţi făcut temele destul de bine». Acest interlocutor a continuat să-şi exprime admiraţia pentru seria *Harry Potter*, nu numai pentru că prezintă atât de multe practici oculte, ci şi pentru faptul că prezentarea magiei într-o lumină favorabilă a ajutat-o pe fiica sa să se obişnuiască cu propriile sale practici de vrăjitor şi magician" (Abanes, p. 24, citând-o pe Rowling în *The Diane Rhein Show*, op. cit.).

Atragerea tineretului la practicarea magiei

Aici se află pericolul. Cărţile sale reflectă atât de bine activitatea ocultă contemporană, încât ele devin un mijloc firesc de introducere a tinerilor în adevărata magie. Federaţia Păgână din Anglia a desemnat un tânăr membru (în septembrie 2001) să răspundă numărului crescând de întrebări venite de la tineri. Reprezentantul media, Any Norfolk, atribuie interesul crescând al tineretului pentru vrăjitorie cărţilor *Harry Potter şi piatra filosofală*, celorlalte cărţi din seria Potter şi filmelor TV cum ar fi: *Sabrina, vrăjitoarea adolescentă*, *Buffy, spaima vampirilor*. În continuare a declarat că, după ce apare fiecare articol despre vrăjitorie sau păgânism, «avem un număr ridicat de telefoane, primite majoritatea de la tinere fete» (*Fanii lui Potter se îndreaptă spre vrăjitorie*, This is London – Associated Newspapers Ltd., August 4, 2000;

vezi: http://www.thisislondon.co.uk/dynamic/news/story.html?in_reviewid+306029).

„De ce este oare atât de greu oamenilor să creadă că seria *Harry Potter* ar putea să-i introducă uşor într-o practică ocultă contemporană? Nu e deloc surprinzător faptul că şi Rowling şi fanii neagă orice intenţie de a iniţia oamenii, în special copii, în vrăjitorie. Oricum, e de notat reacţia ei faţă de coperta ediţiei "Harry Potter şi piatra vrăjitorului" (titlul ediţiei americane a cărţii "Harry Potter şi piatra filosofală"), publicată la Editura Scholastic. În timpul unui interviu din aprilie 1999 despre ilustraţiile diverselor ediţii ale cărţilor sale, Rowling a comentat entuziasmată: «Coperta ediţiei Scholastic ilustrează cel mai bine modul în care mi-am imaginat cum ar trebui să apară cartea. Seamănă cu o carte de vrăji datorită culorilor şi a stilului ilustraţional».”[108]

Concluzii

„Autoarea cărţilor cu *Harry Potter*, J.K Rowling, este la curent cu cele mai puternice simboluri oculte, pe care le-a înfăţişat în forme cât mai atractive, mai ales pentru copii. Şcolile din America, Anglia, Australia şi Noua Zeelandă au preluat cărţile cu Harry Potter ca material didactic şi le propun copiilor spre citire şi comentare. Aceasta este o problemă serioasă, deoarece nu numai că se prezintă vrăjitoria ca fiind inofensivă şi atrăgătoare, dar se afirmă cu tărie că ar fi şi

[108] Monahul Inochentie, *Filme pentru copii – fenomenul Harry Potter*, traducere de Georgiana Ţarălungă şi Simona Istrate, articol preluat din revista „Credinţa ortodoxă”, www.despreharrypotter.go.ro.

benefică. Ce poate fi benefic în faptul că-ţi pierzi trupul şi sufletul şi te supui demonizării? Deci religia creştină devine «demodată», simţindu-se nevoia unui progres, a unei schimbări care să revoluţioneze întreaga societate. [...]

Mulţi cred că există Magie Albă şi Magie Neagră. În opinia lor, magia albă lucrează cu Forţele Binelui, iar cea neagră cu Forţele Întunericului. În realitate, magia este de un singur tip şi lucrează numai cu forţele demonice. [...] De remarcat că la Şcoala Hogwarts de Magie şi Vrăjitorie, ce reunea copii asemănători cu Harry, persoanele care nu agreau magia erau considerate proaste, respingătoare (antipatice) şi cu prejudecăţi (demodate). Activităţile de la şcoala Hogwarts sunt prezentate într-o aşa manieră încât, deşi înfăţişează vrăji şi incantaţii oculte, ele nu sunt pedepsite în nici un fel de Dumnezeu. E ca şi cum Dumnezeu n-ar exista, sau, dacă există, El este de acord cu aşa ceva. Inutil de menţionat că toţi vrăjitorii din Biblie nu numai că au fost pedepsiţi, dar au suferit moarte aproape instantaneu. Aşadar, mesajele deduse din cărţile lui Rowling reprezintă o primejdie atât pentru suflet, cât şi pentru trup.

Despre şcoala cu pricina mai ştim că este condusă de renumitul vrăjitor Albus Dumbledore. Pentru supremaţia în şcoală se duce o luptă continuă între Forţele Bune şi cele Rele. Majoritatea vrăjilor şi poţiunilor făcute la Şcoala Hogwarts sunt reale, dar nu se menţionează şi faptul că pentru realizarea lor este nevoie de sacrificii umane, de demonizare, deci de pierderea controlului asupra propriei persoane."[109]

[109] *Despre Harry Potter*, http://despreharrypotter.go.ro.

„Acțiunea din *Harry Potter* se învârteşte în jurul unei şcoli de vrăjitorie, urmărind, în fond, deprinderea de către copii a unor practici magice, familiarizarea cu lucrarea forțelor demonice. Motivele, simbolurile, metodele, întregul peisaj sunt inspirate nu atât de fantezia autoarei, cât de practicile vrăjitoreşti deja consacrate.

Cum poate fi elucidat acest mister, uriaşul interes manifestat de copii pentru citirea acestei cărți, atitudinea deschisă a părinților care le cumpără cărțile şi a profesorilor de şcoală care, în multe cazuri, le recomandă pentru lectura obligatorie? Cum poate fi explicat entuziasmul general, întrerupt pe alocuri de câteva voci răzlețe, pentru un mesaj care, în mod vădit, îi îndrumă pe copii pe calea dezagregării mentale şi sufleteşti? Este cunoscut deja sindromul Harry Potter: puternice dureri de cap suferite de copii în urma citirii cărții. Fenomenele «supranaturale» sau problemele psihice nu lipsesc din repertoriul consecințelor produse de lectura cărții. Însuşi interpretul rolului principal al filmului a fost internat pentru un interval de timp într-un spital de boli psihice. Modelarea prin vizionarea TV a unei conştiințe deschise, pregătite să primească experiența magicului, este poate cea mai plauzibilă explicație a acestui fenomen. Mintea copiilor şi a omului contemporan în general a ajuns nu numai extrem de sensibilă, ci chiar foarte dependentă de o astfel de experiență.

Cu toate că nu-şi dau seama, atracția pe care o simt oamenii astăzi față de stările alterate de conştiință produse de băutură, drog, practici orientale, medicamente euforizante gen Prozac, față de superstiții, zodiac, vrăjitorie, spiritism, credință în paranormal, în extratereştri etc. nu

constituie decât nevoia de a suplini lipsa unei existențe religioase autentice, de care cultura nihilismului i-a îndepărtat prin toate aceste practici, credințe sau experiențe magice, aflate în spiritul şi prelungirea experienței vizionării TV."[110]

[110] Virgiliu Gheorghe, Nicoleta Criveanu, Andrei Drăgulinescu, *op. cit.*, pp. 87-88.

MUZICA MODERNĂ ŞI LOCUL EI ÎN CULTURA MORȚII

În acest capitol, intenționăm să oferim un posibil răspuns la întrebarea dacă mai există vreun gen muzical modern necompromis, neatins de spiritul secularizant până la nimicire care cuprinde omenirea de astăzi.

Pentru o mai bună cunoaştere a problemei, vom prezenta în cele ce urmează istoricul şi caracteristicile principale ale celor mai cunoscute curente ale muzicii moderne, şi îl vom lăsa pe cititor să extragă singur concluziile.

a. Muzica rock'n'roll

„Istoria muzicii rock a început în anul 1954, când un bărbat de aproape 30 de ani cu bucle date cu briantină s-a urcat pe scenă şi a provocat o adevărată isterie în masă prin cântecele sale *Crazy Man Crazy*, *Shake Rattle and Roll* şi legendarul *Rock Around the Clock*.

Bărbatul se numea *Bill Haley* şi nu făcea nimic mai mult decât să aducă o modificare melodiilor Dixieland clasice: renunțând la măsurile I şi a III-a şi accentuând în schimb pe a II-a şi a IV-a. Se născuse rock'n'roll-ul. Din acest amestec de muzică populară a albilor şi de blues negru rezultase un [nou] gen muzical. [...]

Noțiunea de rock'n'roll este la origine, în argoul afro-americanilor, un sinonim pentru *contact sexual*. [...]

Reacțiile provocate de rock'n'roll erau, după standardele acelei epoci, revoluționare. Hitul lui Bill Haley *Rock Around the Clock*, o versiune proprie a unui cântec al lui Johnny Dae, a provocat reacții colosale în calitate de coloană sonoră a filmului *Sămânța violenței*. Atmosfera acestui film [...] a zguduit publicul tânăr. Multe cinematografe germane[111] în care a rulat filmul erau de nerecunoscut după reprezentație. Tinerii distrugeau mobilierul şi adesea demolau clădirile cinematografelor din temelii. Primele concerte rock'n'roll din Germania au provocat aceleaşi manifestări violente. Săli întregi au fost devastate. În timpul turneului lui Bill Haley din 1958, tinerii furioşi au provocat numai la Palatul Sporturilor din Berlin pagube urcând la 50 000 de mărci.

Bill Haley a ridicat chitara electrică la rangul de unic instrument principal şi a făcut-o să scoată acorduri care au acționat ca un catalizator al nemulțumirii şi agresivității tinerilor. Sexul şi aventura erau popularizate ca mituri demne de a fi trăite. Tinerii s-au aruncat în haine de piele şi au făcut din motocicletă un simbol al libertății neîngrădite. Generația aşa-numiților *duri* a experimentat rebeliunea şi evadarea din mediul [...] casei părinteşti.

Dacă e să-i atribuim lui Bill Haley primul impuls al rock'n'roll-ului, atunci atacul victorios definitiv al curentului e legat inseparabil de omul care, în calitate de *King of Rock'n'Roll*, a avansat la statutul de prim superstar al muzicii pop. Cu toate acestea, e totuşi de presupus că *Elvis Presley* a provocat prima revoluție de tineret mai mult

[111] Desigur, aceste aspecte nu sunt specifice Germaniei; această ţară este dată doar ca un exemplu, manifestări similare având loc şi în multe alte ţări. [n.n.]

sau mai puțin accidental. El e privit ca un rebel fără voie, care a încăput pe mâinile noii industrii pentru tineret în momentul când producătorii căutau un alb într-adevăr capabil să preia erotica lipsită de compromisuri a muzicii negre explozive, boicotată în cea mai mare parte de posturile de radio controlate de albi. [...]

Prezența sa [a lui Elvis Presley] scenică scandaloasă prin convulsiile extatice şi mişcările lascive ale şoldurilor [...] era suficientă pentru a întruchipa, în calitate de sex-simbol, puterea erotică primordială a rock'n'roll-ului. Impregnată de această imagine, simpla sa apariție pe scenă era de-ajuns ca să provoace isterie. Fetele care la concertele lui Elvis țipau isteric, îşi muşcau mâinile până la sânge şi-şi smulgeau părul din cap, după dispariția *Regelui* de pe scenă, ştergeau cu batistele urmele pantofilor lui."[112]

b. Mişcarea hippie

Mişcarea *hippie* îşi are începuturile în anii '60. „Filosofia acestei mişcări de tineret [...] se poate rezuma prin sloganul *Love, Peace and Happiness*. Ideii lor despre viață îi aparțin desigur şi hainele multicolore, droguri ca marijuana şi LSD, şi un entuziasm lipsit de orice nuanță de critică față de cultura asiatică. [...]

Îmbrățişarea de către tineri a unui mod de viață dictat de droguri a accentuat disonanțele dintre obişnuitul acceptat şi noile lor dorințe. Profesorul Timothy Leary de la Universitatea Americană Harvard vedea în LSD un drog care exacerbează conştiența. [...] În opinia sa, toți

---

[112] Falko Blask, Michael Fuchs-Gamböck, *Techno. O generaţie în extaz*, Editura Polirom, Iaşi, 1998, pp. 11-14.

politicienii ar trebui să facă o *excursie LSD*, în timpul căreia ar recunoaşte rapid adevăratele probleme mondiale, pe care le-ar putea apoi rezolva. Acest îndemn a rămas fără vreun ecou din partea destinatarilor de drept. În schimb, contra-cultura şi liderii ei au preluat ideea cu şi mai mult entuziasm.

De exemplu, formația *The Doors* s-a inspirat în alegerea numelui din titlul cărții lui Aldous Huxley *The Doors of Perception (Porțile Percepției)*, unde autorul descrie experiența sa cu drogul mescalin.

Raportul întocmit de poliție cu ocazia legendarului festival hippie de la Woodstock menționa un număr atât de mare de drogați şi de țigări cu droguri, încât simpla inspirare a aerului provoca amețeli.

Desigur, modul de viață marcat de droguri nu a fost singura caracteristică a generației hippie. [...] Pe lângă „eliberarea" [...] individului de normele sociale şi de bunele maniere [...], era vorba în primul rând despre „eliberarea sexuală". Sfârşitul vieții maritale era la fel de asiduu propagat ca şi necesitatea poligamiei. Cine dorea să fie membru al mişcării hippie trăia de preferință în locuințe comune, refuza facilitățile „mic-burgheze", cum ar fi uşile de la camere şi, de cele mai multe ori, nici nu-şi căuta un serviciu propriu-zis. [...] Însuşi stilul de viață propagat de generația *flower-power* [=hippie] i-a costat viața pe unii dintre protagoniştii săi de marcă. *Jimi Hendrix*, *Janis Joplin* şi *Jim Morrison* sunt numai câteva exemple. [...]"[113]

c. Mişcarea punk

[113] *Idem*, pp. 15-17.

„Strigătul lor de luptă este *No Future*, şi cu el, în 1976, punkiştii şi-au deschis cu violenţă drumul spre propriul viitor. [...] Punk-ul se considera un refuz al tuturor valorilor. [...]

Din punct de vedere muzical, punk-ul se baza pe cele mai rudimentare forme ale rock'n'roll-ului dur. Pionierii săi, printre care formaţiile *Sex Pistols*, *The Damned*, *The Clash* şi *The Slits*, nu stăpâneau de obicei mai mult de trei motive principale şi doar cele mai simple principii de bază ale instrumentelor lor. Dar în membrii tuturor acestor formaţii se ascundea o mânie enormă provocată de relaţiile dominante în societate, mânie aruncată în faţa lumii în cele mai extreme şi mai agresive moduri. [...]

Primii punkişti ai anilor '70 etalau toate simbolurile posibile pe tricourile lor rupte şi pe pantalonii zdrenţuiţi: embleme anarhiste şi portrete atât ale lui Karl Marx, cât şi ale lui Hitler. Îşi înfigeau ace de siguranţă în obraji, iar părul lor era vopsit în culori fosforescente şi ridicat în vârful capului. Erau interesaţi în primul rând de o reacţie, de o provocare directă.[...]

Ca mişcare propriu-zisă, punk-ul a încetat să existe în 1979."[114]

d. Muzica rap/hip-hop

„Muzica *rap* provine din ghetto-uri. În mediul lor mai mult decât dezolant, era singura posibilitate a tinerilor de culoare [...] de a-şi exprima într-o formă artistică adecvată mânia faţă de ceilalţi şi faţă de propriile condiţii de viaţă.

[114] *Idem*, pp. 18-19.

Rap-ul a apărut la mijlocul anilor ’70. Nu se ştie sigur dacă asta s-a întâmplat în New York City, pe străzile din Bronx, sau în Los Angeles, Oakland, cartierul săracilor. Cuvântul însuşi e o expresie de slang [=argou], care înseamnă *a vorbi prostii*. [...]

Pe un leitmotiv simplu, alcătuit din acorduri de bas şi de percuţie, rapperii suprapun o vorbire ritmată extrem de precisă, ceea ce a constituit întotdeauna particularitatea marcantă a acestui stil muzical. Din punct de vedere al conţinutului, piesele rap vorbesc despre condiţiile de viaţă şi despre nevoile populaţiei de culoare dezavantajate. Prin ele, vorbirea de zi cu zi e ridicată la nivel de litanie poetică, nebună. Ca urmare, limbajul folosit e plin de obscenităţi, ambiguităţi şi grosolănii transpuse într-o formă liric-artistică.[...]

Textele cântecelor rap vorbesc în primul rând despre sex şi bani. Ele constituie imnuri de laudă narcisiste aduse propriei măreţii şi amintind de provocarea adversarilor. De fapt, poza încrezută a rap-ului este expresia disperării şi a furiei provocate de starea de fapt din cartierele sărăcăcioase.”[115]

e. Muzica techno

„Începutul tuturor formelor de techno l-a făcut formaţia *Kraftwerk*”[116], înfiinţată în 1968 de patru studenţi germani de la Conservatorul din Düsseldorf. „De la început, scopul lor a fost de a crea o muzică exclusiv electronică. [...] În piesele lor se puteau distinge [încă de la primul lor

[115] *Idem*, pp. 20-22.
[116] *Idem*, p. 34.

album] trăsăturile tipice muzicii techno de astăzi: un ritm hipnotic, monoton, ecouri nesfârşite şi din nou ritm."[117]

„Ca denumire a unei anumite direcții muzicale, noțiunea de *techno* a fost pusă în circulație în 1984 de Juan Atkins, DJ-ul, compozitorul şi producătorul de culoare din Detroit."[118]

Există extrem de multe direcții ale acestui tip de muzică: techno-pop, techno-house, techno-trance, ambient-techno, techno-jungle, gabber-techno ş.a.m.d.

„Varianta techno cu cel mai mare succes de piață este desigur aşa-numitul *techno-pop* sau *dancefloor-techno*. [...] *2Unlimited, Ace of Base, DJ Bobo* şi *U96* sunt câteva dintre numele celor mai cunoscuți promotori ai stilului techno-pop."[119]

Câteva cuvinte acum despre stilul *techno-trance*, inițiat de formații ca *Dance 2 Trance, The Orb, Neutron 9000, Sheer* şi *The Shamen*:

„Techno-trance este un fenomen cultural care de fapt a existat dintotdeauna sau, cel puțin, de când oamenii au început să danseze. **Dansau până cădeau în transă** [subl.ns.], pătrunzând astfel într-un nou univers. În acest moment intervine techno-trance. E vorba de o monotonie perfectă care, în timp, îşi creează o viață proprie, **hipnotică**. Ritmul constant al acestei muzici îl atrage pe dansator încetul cu încetul în vraja lui, până când îl înghite. De fapt, techno-trance contravine tuturor regulilor muzicii, căci în mod normal în timpul realizării compoziției se evită monotonia. Dar pe ringul de dans sunt valabile

[117] *Idem*, pp. 94-95.
[118] *Idem*, p. 34.
[119] *Idem*, p. 42.

alte legi. [...] Piesele cele mai monotone sunt cele mai de succes, pentru că ele îl catapultează pe ascultător cel mai repede într-o altă dimensiune – a dansului. [...] *Techno-trance* – explică membrii formației *The Orb – este new age transpus în ritmuri de dans, pentru că această muzică are un fond spiritual de-a dreptul mistic [ocult – n.n.].*"[120]

Dorința de a accelera cât mai mult ritmul a dus la rezultate „dintre cele mai neplăcute şi mai absurde: de exemplu, *gabber-techno*, cea mai rapidă variantă, cu peste 250 de bătăi ritmice pe minut, asemănătoare zgomotului scos de o bormaşină."[121]

„Caracteristica acustică cea mai evidentă a unei piese *techno* este rapiditatea ei panicată. Melodia se retrage în spatele ritmului febril impus de toba principală care oferă dansatorilor până la două sute sau [...] chiar trei sute de bătăi pe minut. Forma e cea împinsă în primul plan, în locul conținutului. [...] Tempo-ul nebunesc al dansului nu oferă nici un progres spațial. Dansatorii bat din picioare pe loc în cel mai deplin sens al expresiei. Şi chiar şi această mişcare pare înghețată de orgile de lumini. [...] Această aparentă *înghețare* a mişcării este o consecință logică a... accelerării ei, ca şi în cazul iluziei optice oferite de o roată care la o anumită viteză pare a fi nemişcată. Ea constituie şi **o metaforă a modului nostru de viață agitat, pentru că panica şi nevoia de timp ne guvernează întreaga existență** [subl.ns.]."[122]

„Muzica techno are un puternic **efect asupra psihicului**, din cauza particularităților ei

---

[120] *Idem*, pp. 38-39.
[121] *Idem*, p. 42.
[122] *Idem*, pp. 48-49.

specifice de ritm şi frecvenţă. Chiar şi luată individual, ea constituie un drog atât de puternic, încât nu mai are nevoie de cuvinte."[123]

„*Techno* este unul dintre principalii factori de integrare pentru tânăra generaţie, aşa după cum o demonstrează într-un mod de-a dreptul impresionant participarea la o petrecere *rave*. Acolo nimeni nu e privit de sus sau judecat după aspectul exterior. Nimeni nu se simte inhibat în mijlocul mulţimii. Dimpotrivă, oricine este primit în cercul participanţilor. Decisive sunt dansul în comun şi **transa colectivă** ce rezultă de aici. La chefurile rave se dansează exclusiv în grup şi nu există niciodată perechi. Prevalează sentimentul colectiv, marea experienţă a comunităţii. Pe muzică techno dansează mai mult cei ce nu ştiu de fapt cum să se mişte. Ei bat haotic din picioare, îşi aruncă braţele necontrolat în aer şi dau nervos din cap. Unul dintre motive ar putea fi de fapt ritmul nebunesc al muzicii. În aceste condiţii, e practic imposibil doar să te legeni uşor."[124]

„Perspectivele tinerilor s-au modificat drastic sub influenţa muzicii *techno* şi a chefurilor *rave*. În locul drogurilor mai „slabe" cum ar fi haşişul, marijuana sau alcoolul [...], astăzi se consumă droguri euforizante performante, dar nocive – *speed, ecstasy* şi *cocaină*."[125]

„În 1993, [...] un bărbat de 39 de ani din oraşul englezesc Richmond a făcut dovada că **techno poate ucide chiar şi fără consum de ecstasy** [subl.ns.]. Stimulatorul cardiac al acestui bărbat plecat să-şi caute fiica într-un club techno s-a oprit subit din cauza zgomotului puternic de

[123] *Idem*, p. 56.
[124] *Idem*, pp. 56-57.
[125] *Idem*, p. 57.

acolo. Dar şi la consumatorii de ecstasy se observă adesea tulburări de ritm cardiac şi de circulaţie, [accentuate de] **stresul fizic declanşat de maratonul nebunesc din ringul de dans** [subl.ns.]."[126]

„**Filosofia de viaţă a raverilor** este etichetată adesea, pe drept cuvânt, şi prin expresia ***hedonism pur***. **Principiul plăcerii ca scop în sine este singura lor dogmă** [subl.ns.]."[127]

Mişcarea *techno* este interpretată adesea „ca o mişcare pronunţat evazionistă [...] din neplăcerile vieţii de zi cu zi, fără a le pune pe acestea în discuţie. Ca şi atracţia reprezentată de jocurile pe computer sau de aventura sporturilor extreme, lumea *rave* poate fi înţeleasă, prin urmare, ca o lume paralelă, în care se poate evada de preferinţă în week-end. Distracţiile oferite acolo trebuie să fie extrem de intense, pentru ca amintirile din viaţa de dincolo de *techno* să se estompeze pe cât posibil. Starea de transă provocată prin dans şi estetica suprarealistă a spectacolului de lumini accentuează impresia că un *rave party* constituie o „oază de paradis".

Raverii au extins şi durata plăcerii până peste graniţele tradiţionale. În timp ce pentru generaţiile anterioare o noapte de discotecă se sfârşea cel mai târziu în zori, acum un periplu de 72 de ore de la un chef *rave* la altul nu mai constituie de mult o raritate."[128]

* * *

[126] *Idem*, p. 70.
[127] *Idem*, p. 137.
[128] *Idem*, p. 138.

Desigur, pe lângă aceste stiluri muzicale există o sumedenie de alte curente, dar nu vom mai menţiona şi altele pentru a nu-l obosi inutil pe cititor şi pentru că, după lectura acestor pagini, cititorul şi-a putut deja forma o impresie generală şi poate acum să conchidă dacă muzica modernă are o influenţă benefică sau nocivă în viaţa noastră...

Ca un ajutor suplimentar pentru acest din urmă scop, vom prezenta în încheierea acestui capitol câteva informaţii generale şi opinii legate de muzica modernă:

„Cum poate să constituie muzica o ameninţare?, se poate întreba cineva. *La urma urmelor, muzica nu înseamnă decât sunete.* Adevărat, însă sunetele ne pot influenţa profund. [...]

În funcţie de tipul melodiei sau al muzicii, îndată picioarele încep să bată tactul, trupurile să se legene, degetele să lovească în masă, vocile să fredoneze. O întreagă audienţă poate fi afectată! Prin ce? Prin sunetul muzicii. [...]

De secole, politicienii şi conducătorii de stat au folosit puterea muzicii pentru a influenţa inimile oamenilor. În ce mod? Prin intermediul imnurilor naţionale şi al cântecelor patriotice. Astfel, Hitler şi naziştii au folosit imnul *Deutschland, Deutschland über alles (Germania, Germania deasupra tuturor)* pentru a conduce masele pe drumul uciderii şi al distrugerii. [...]

În vremurile noastre moderne, muzica joacă un rol din ce în ce mai insistent în viaţa de zi cu zi. De-a lungul ultimelor decenii, a apărut o vastă industrie mondială, producând în fiecare an sute de milioane de discuri şi casete. În timp ce cu o sută de ani în urmă singura formă de expunere la muzică era prin ascultarea sau participarea

activă în cadrul unor performanțe live, iar acest fapt nu se întâmpla frecvent, astăzi ascultarea muzicii a devenit o experiență zilnică."[129]

„Nu în ultimul rând, cred că trebuie să fiu mai explicit, afirmând că *muzica* pe care o recomand nu este *muzica modernă,* care a fost **moleşită de melodiile lascive ale scenei efeminate** şi a **distrus nu în mică măsură** cantitatea de **bărbăție şi vigoare** pe care încă o mai dețineam."[130]

„În Vallejo, California, a început să se folosească muzica clasică în locurile publice care constituiau locuri de întâlnire pentru comercianții şi utilizatorii de droguri (de ex. stațiile de autobuz) ca să descurajeze atât comerțul cu droguri, cât şi criminalitatea. Rezultatul a fost o reducere cu 15% a criminalității, realizată cu o investiție de numai 100 $. Oraşe mai mari, cum ar fi New York City, folosesc de asemenea această idee. Un tânăr de culoare declara că nu poate suferi această muzică. În mod evident, muzica modernă care promovează drogurile, sexul şi crimele are un mare efect în sporirea acestora."[131]

În concluzie, considerăm că cititorul poate acum să răspundă singur la întrebarea dacă muzica modernă, fie ea rock, pop, techno, house, punk sau rap ş.a., fie ea cu sau fără versuri, poate

---

[129] *Music – Can It Be a Threat?*, 1983, http://www.davidgladden.com/jw/quotes/music.htm

[130] Donka D. Markus, apud: *Lucian of Samosata: Psallo and Instrumental Music*, http://www.piney.com/MailSerLucian.html

[131] *Classical music used to try to reduce crime, reduced 15% in Vallejo Ca.*, în: *Fox Facts*, 30.12.2000, http://www.biblicalexaminer.org/w200104a.htm

influența viața celor ce o ascultă şi dacă această influență este benefică sau nu.

Răspunsul redacției: Locul ei e în cultura morții şi rolul ei e să urce cotele criminalității ucigând şi trupurile şi sufletele pe care mai întâi le înrobeşte.

BIBLIOGRAFIE

Dependența de Internet

1. *Chat room danger warning*, BBC News, 26 aprilie 2000.
2. *Chat Rooms – What Should I Know About Them?*, 22 septembrie 2005.
3. *Freedom Stories*, www.porn-free.org.
4. *Shelley's Story*, http://www.shelleylubben.com/testimony, 2004.
5. *South Korean dies after games session*, BBC News, 10 august 2005, http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/hi/technology/4137782.htm.
6. Ierodiacon Savatie Baştovoi, *O pogorâre la iad (Despre perversiuni şi păcate în general)*, Editura Marineasa, Timişoara, 2002.

7. Pat Bullen, Dr. Niki Harré, *The Internet: Its Effects on Safety and Behaviour – Implications for Adolescents*, Departamentul de Psihologie al Universității din Auckland, Noua Zeelandă, noiembrie 2000.
8. Paul Cook, *Freedom from Masturbation*, www.porn-free.org, 1999-2005.
9. Nick Farrell, *Second gamer dies after massive binge*, VNU Network, VNU Business Publications, 22 octombrie 2002, www.vnunet.com/2120472.
10. Virgiliu Gheorghe, *Efectele televiziunii asupra minții umane*, Editura Evangelismos, 2005.
11. Virgiliu Gheorghe, Nicoleta Criveanu, Andrei Drăgulinescu, *Efectele micului ecran asupra minții copilului*, Editura Prodromos, 2007.
12. Jeff Jackson, *Masturbation and Porn Problem*, octombrie 1998.
13. R. Kubey, M. Lavin, J. Barrows, *Internet Use and Collegiate Academic Performance Decrements: Early Findings*, în: Journal of Communication, pp. 366-382, iunie 2001.
14. Prof. Ion Lazăr, *Sexualitatea prematură – cauza degenerării unui neam*, în: Părintele Arsenie Boca, *Ridicarea căsătoriei la înălțimea de Taină*, Editura Agaton, Făgăraş, 2002.
15. Vasile Nițescu, *Adolescența (Sexualitate între normal şi patologic)*, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1985.
16. Mark Petersen, *Steps in Overcoming Masturbation*, http://members.tripod.com/~Leon1/overcome.html
17. Joyce Shriner, *Untangling the Web for Internet Addicted Adolescents*, Family Life Month Packet, Ohio State University, decembrie 2002.

18. T. Stoica, A. Deculescu, C. Păunescu, T. Trutzer, *Carte pentru tineri*, Editura Medicală, Bucureşti, 1968.
19. Cristian Şerban, *INTERNETUL – Tinerii în fața provocării*, Editura Egumenița, 2005.
20. Ştefan C. S., *To be or NOT to be DEAD… To be or NOT to be GAMER… That is the question…*, www.linkmania.ro, www.pixelrage.ro.
21. Danion Vasile, *Tinerii şi sexualitatea*, Editura Egumenița, Galați, 2005.
22. Kimberly Young, *Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment*, în: Innovations in Clinical Practice, vol. 17, Sarasota, Florida, 1999.
23. Kimberly Young, *Internet Addiction: the Emergence of a New Clinical Disorder*, în: 104th Annual Meeting of the American Psychological Association, Toronto, Canada, august 1996.
24. Kimberly Young, *Surfing Not Studying: Dealing With Internet Addiction on Campus*, în: Student Affairs Online, 2001.
25. V.V. Zenkovsky, *Convorbiri cu tinerii despre sexualitate*, Editura Bizantină, Bucureşti, 1998.

Telefonul mobil

1. *Cell Phones Endanger Children*, http://www.emf-health.com/children.htm.
2. *Fetal Exposure to Radiofrequency Radiation (EMF/EMR)*, Citizens' Initiative Omega, Chicago, 22 august 2002.
3. *Leading Epidemiologists See Childhood Leukemia Risk at 4 mG*, Microwave News, vol. 20, nr. 5, septembrie / octombrie 2000.
4. *Mouth Cancer and Mobile Phone Use by Children*, PowerWatch, 17 noiembrie 2004.

5. *Top Scientists Damn Companies for Targeting the Young and Putting Their Health at Risk*, Daily Mail, Londra, 26 ianuarie 2002.
6. *U.K. Government Bans Cell Phones in All Schools*, The Sun, 16 noiembrie 2003.
7. Dr. George Carlo, Martin Schram, *Cell Phones: Invisible Hazards in the Wireless Age*, 2001.
8. John Coles, *Mobile Phones Killed My Daughter*, The Times, 28 august 2002.
9. Robbie Collin, *New Cordless Phones Danger*, News of the World, 5 februarie 2006.
10. Robert C. Kane, *A Possible Association Between Fetal/neonatal Exposure to Radiofrequency Electromagnetic Radiation and the Increased Incidence of Autism Spectrum Disorders (ASD)*, Medical Hypotheses, vol. 62, nr. 2, pp. 195-197, februarie 2004.
11. Geoffrey Lean, *Mobiles "make you senile"*, The Independent, 14 septembrie 2003.
12. Geoffrey Lean, *The Curse of the Mobile Phone Age: Electronic Smog*, The Independent, 7 mai 2006.
13. Ray Martin, *Brain Tumours: the Silent Killer*, A Current Affair, Australia, 7 iulie 2004.
14. Anita Mathews, *Teen Cell Phone Radiation Risk*, CPR News Bureau, 4 aprilie 2003.
15. Taraka Serrano, *10 Cell Phone Radiation Protection Tips*, http://www.emf-health.com/articles-10tips.htm , 30 iulie 2006.

Dependența de fast până la instant

1. Stephanie Relfe, B.Sc., *Microwave Cooking Is Killing You!*, Sydney, Australia, http://www.articlestree.com/health/microwave-cooking-is-killing-you-tx210442.html,

4 august 2006.
2. Anthony Wayne, Lawrence Newell, *Radiation Ovens – The Proven Dangers Of Microwaves*, http://numismaticrareuscoin.com/nbn/microwave.html, 14 iunie 2000.

Mişcarea New Age şi nisipurile ei mişcătoare

1. *Hypnosis: Christian or Occult?*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/hypno.htm
2. *Inner Healing/Healing of Memories – Christian or Occult?*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/inheal.htm
3. *New Age Movement: New Age or Old Occult?*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Cults/newage.htm
4. *Norman Vincent Peale*, 1994, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/guidepo/peale.htm
5. *Positive Mental Attitude (PMA)*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psychology/posit.htm
6. Martin şi Deidre Bobgan, *Hypnosis: Medical, Scientific, or Occultic?*, cap. 12, EastGate Publishers, Santa Barbara, California, 2001, http://www.psychoheresy-aware.org/images/Hypno_12.pdf
7. Martin şi Deidre Bobgan, *PsychoHeresy: The Psychological Seduction of Christianity*, cap. *Psychology as Religion*, http://www.psychoheresy-aware.org/images/Psych_02.pdf, cap. *Is Psychotherapy Successful?*, cap. *The Gospel of Self*, http://www.rapidnet.com/~jbeard/bdm/Psych

ology/psych.htm, EastGate Publishers, Santa Barbara, California, 1987.
8. *Despre Harry Potter*, http://despreharrypotter.go.ro.
9. Toni Collins, *Harry Potter: Agent of Conversion*, www.envoymagazine.com/harrypotter.htm
10. Monahul Inochentie, *Filme pentru copii – fenomenul Harry Potter*, traducere de Georgiana Țarălungă şi Simona Istrate, articol preluat din revista „Credința ortodoxă”, www.despreharrypotter.go.ro.
11. Virgiliu Gheorghe, Nicoleta Criveanu, Andrei Drăgulinescu, *Efectele micului ecran asupra minții copilului*, Editura Prodromos, 2007.

Muzica modernă şi locul ei în cultura morții

1. *Classical music used to try to reduce crime, reduced 15% in Vallejo Ca.*, în: *Fox Facts*, 30.12.2000, http://www.biblicalexaminer.org/w200104a.htm
2. *Lucian of Samosata: Psallo and Instrumental Music*, http://www.piney.com/MailSerLucian.html
3. *Music – Can It Be a Threat?*, 1983, http://www.davidgladden.com/jw/quotes/music.htm
4. Falko Blask, Michael Fuchs-Gamböck, *Techno. O generație în extaz*, Editura Polirom, Iaşi, 1998.

CUPRINSUL CĂRȚII